

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Petra Kundrátová

Kryptoměny v právní praxi

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petr Kotáb, Ph.D.

Katedra finančního práva a finanční vědy

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 26. 06. 2018

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 154 942 znaků včetně mezer.

Petra Kundrátová

V Praze dne 26. června 2018

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Petru Kotábovi, Ph.D., vedoucímu mé diplomové práce, za odborné vedení práce a za cenné rady, které mi při jejím zpracování poskytl. Dále pak chci moc poděkovat svým rodičům, bratrovi a prarodičům za to, že mě po celou dobu mého studia na fakultě podporovali.

Obsah

Úvod	1
1 Ke kryptoměnám obecně	3
1.1 Kryptoměny, virtuální měny, digitální měny	3
1.2 Kryptoměna jako peníze nebo měna	7
2 Initial coin offering v českém právu	9
2.1 Pojem initial coin offering	9
2.2 Proces initial coin offering	11
2.3 Problematika aplikace českého práva	13
2.4 Úprava initial public offering	14
2.5 Právní povaha coinů a tokenů	16
2.6 Úprava platebního styku a kolektivního investování	18
2.7 Vyhotovení white paperu a jeho právní důsledky	21
2.8 Opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu ..	26
2.9 Odpovědnost za protiprávní jednání	28
2.10 Další související otázky a úvaha de lege ferenda	30
3 Daňové aspekty kryptoměn	31
3.1 Obecný náhled na daňovou problematiku ve vztahu ke kryptoměnám	31
3.2 Daň z přidané hodnoty	32
3.2.1 Charakteristika, předmět a plátcí daně	32
3.2.2 Základ, sazba a výpočet daně, osvobození od daně	34
3.2.3 Správa daně a evidence pro účely daně	35
3.2.4 Směnné operace s kryptoměnami poskytované za úplatu	36
3.2.5 Prodej zboží či poskytování služeb za úplatu v kryptoměnách	38
3.2.6 Těžba kryptoměn	39
3.3 Daně z příjmu	41
3.3.1 Charakteristika, poplatníci a předmět daně, osvobození od daně	41

3.3.2	Základ, sazba a výpočet daně.....	43
3.3.3	Daňové odpisy a správa daně.....	44
3.3.4	Kryptoměny v režimu daně z příjmu fyzických osob	44
3.3.5	Kryptoměny v režimu daně z příjmu právnických osob a úvahy o daních z příjmu de lege ferenda.....	47
4	Regulatorní přístupy ke kryptoměnám ve vybraných státech světa	49
4.1	Obecně ke způsobům právní regulace kryptoměn.....	49
4.2	Bolivijský zákaz	50
4.3	Japonská právní úprava	51
4.4	Běloruská legalizace	54
	Závěr.....	56
	Seznam použitých zkratk	59
	Seznam použitých zdrojů.....	60
	Název diplomové práce v českém jazyce, abstrakt v českém jazyce, 3 klíčová slova v českém jazyce	72
	Název diplomové práce v anglickém jazyce, abstrakt v anglickém jazyce, 3 klíčová slova v anglickém jazyce	73

Úvod

Pojem kryptoměn v posledních několika letech silně rezonuje společností. Ačkoliv byly ještě nedávno doménou zejména nadšenců do informačních technologií, dnes již zajímají širokou veřejnost. Vznikají specializované internetové portály, pořádají se odborné konference a experti z různých oblastí, právo nevyjímaje, se snaží ke kryptoměnám zaujmout postoj a v rámci svého oboru je vhodným způsobem uchopit.

Téma kryptoměny v právní praxi bylo vybráno zejména proto, že je vysoce aktuální a zatím nebylo na odborné úrovni dostatečně zpracováno. Práce se záměrně nesoustředí pouze na bitcoin, neboť většinou se autoři právních textů koncentrují právě na něj a ostatní kryptoměny tak zůstávají opomíjeny a nedostatečně zkoumány. Z mého působení v advokacii vím, že v praxi přináší v souvislosti s kryptoměnami největší obtíže aplikace právních předpisů na initial coin offering a dále zdanění kryptoměn, proto jsem se rozhodla zaměřit ve dvou samostatných částech práce na tyto dvě oblasti. Při rozebírání initial coin offering (dále jen „ICO“ nebo v množném čísle „ICOs“) navíc bude nutné se náležitě vypořádat i s aspekty týkajícími se kryptoměn obecně, ať už jde třeba jen o jejich právní povahu.

Vlastní text práce bude rozdělen do čtyř částí, po kterých bude samozřejmě následovat obecný závěr celé práce. Hlavními metodami používanými v práci budou metoda analytická a metoda deskriptivní. Text bude doplněn také o kritické úvahy de lege ferenda, tedy o tom, jak by určité ustanovení právního předpisu mohlo a mělo v budoucnu vypadat.

V první části práce bude představen fenomén kryptoměn. Pozornost bude věnována definici tohoto pojmu a porovnání s ostatními termíny, které se v souvislosti s ním běžně používají jako jeho synonyma, tedy sousloví virtuální měna a digitální měna. Dále bude zkoumáno, zda se kryptoměny dají považovat za peníze nebo za měny a jak spolu vlastně tyto dvě kategorie souvisejí.

Druhá část bude zaměřena na ICO v kontextu českého práva. Nejprve bude předestřeno, co to ICO je a jak probíhá, aby o něm čtenáři této práce získali jasnou představu. Poté budou analyzovány české právní předpisy, případně související předpisy evropského práva, které se budou na ICO vztahovat, a to jak z oblasti práva veřejného, tak práva soukromého. Pozornost bude soustředěna zejména na možnost aplikace úpravy initial public offering neboli prvotní veřejné nabídky cenných papírů (dále jen „IPO“), na právní kategorizaci kryptoměn či na smluvní vztahy vznikající při ICO.

Ve třetí části práce budou rozebrány základní daňové aspekty kryptoměn. Nejprve budou uvedeny obecnou formou, aby bylo jasné, jakých daní a proč se text práce týká. Poté

bude zaměřena pozornost na daň z přidané hodnoty a po ní následně na daně z příjmu. U těchto zkoumaných daní budou vždy nejprve popsány jejich základní konstrukční prvky a další věci nutné pro pochopení jejich podstaty. Teprve potom bude přikročeno k řešení otázek vyvstávajících z kryptoměn v kontextu daňového práva. Zkoumány opět budou české právní předpisy, související předpisy evropského práva a relevantní judikatura Soudního dvora Evropské unie (či dříve Evropského soudního dvora).

Čtvrtá a poslední část bude obsahovat komparativní pohled na regulaci kryptoměn ve světě. Předně bude prozkoumáno, jaké přístupy k ní státy zaujímají. Následně bude analyzována právní úprava u tří vybraných států, konkrétně u Bolívie, Japonska a Běloruska. Rozebrán bude jejich celkový postoj ke kryptoměnám, a to včetně ICO a daňové sféry.

Cílem této diplomové práce je tedy zanalyzovat ICO a základní daňové aspekty kryptoměn z hlediska českého práva a také přinést komparativní náhled na právní regulaci kryptoměn v různých státech světa.

1 Ke kryptoměnám obecně

1.1 Kryptoměny, virtuální měny, digitální měny

Kryptoměny jsou typem digitálních měn využívající metody kryptografie pro zajištění bezpečnosti a pro opatření proti padělání¹. Jedním ze základních pojmových znaků kryptoměn je existence blockchainu. Tím je v obecné rovině neustále se rozšiřující databáze záznamů, které se nazývají bloky a které jsou propojeny a chráněny právě prostřednictvím kryptografie². U kryptoměn pak blockchain funguje jako určitá veřejná a sdílená „účetní kniha“³. Dalšími důležitými znaky většiny kryptoměn jsou pak decentralizace a institucionální nezávislost, tedy neexistence centrální autority, která by kontrolovala emisi kryptoměny, a instituce, která by plnila roli tzv. trusted third party (česky: důvěryhodné třetí strany) při provádění plateb. Samozřejmě může ale vzniknout také určitým způsobem centralizovaná kryptoměna, za kterou někteří považují například ripple⁴.

Samotný pojem kryptoměna přitom bývá chápán ve dvou významech. Zaprvé je jím označen celý software, který např. Satoshi pro účely svého bitcoinu označil jako: „*peer-to-peer electronic cash system*“ (česky: „elektronický hotovostní systém klient-klient“)⁵. Zadruhé jsou jím označovány také informace, které v rámci daného softwaru slouží k účelu placení, tedy určité jednotky, které ale nemohou existovat vně softwaru a jsou s ním neoddělitelně spjaty. Podobně můžeme výrazem euro označit měnu států eurozóny Evropské unie a zároveň také základní jednotku této měny.

Seznam kryptoměn společně s jejich aktuální cenou v dolarech můžeme nalézt kupříkladu na webové stránce CoinMarketCap⁶. Jejich nejznámějším zástupcem je bezesporu bitcoin, mezi ty známější lze pak také zařadit například ethereum, litecoin nebo monero. Na následující obrázku je možné v prvním sloupci zleva vidět pět kryptoměn s aktuálně největší tržní kapitalizací, seřazených sestupně.

¹ Cryptocurrency. In: *Techopedia* [online]. [cit. 2017-11-15]. Dostupné z: <https://www.techopedia.com/definition/27531/cryptocurrency>

² What is Blockchain? In: *BlockchainHub* [online]. [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: <https://blockchainhub.net/blockchain-intro/>

³ STROUKAL, Dominik a Jan SKALICKÝ. *Bitcoin: peníze budoucnosti: historie a ekonomie kryptoměn, stručná příručka pro úplné začátečníky*. Praha: Ludwig von Mises Institut CZ, 2015, 167 s. ISBN 978-80-7733-26-4. s. 24

⁴ K tomu viz blíže MIX. Ripple (XRP) is centralized and terribly flawed, researchers say. In: *The Next Web* [online]. 2018 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <https://thenextweb.com/hardfork/2018/02/06/ripple-report-bitmex-centralized/>

⁵ NAKAMOTO, Satoshi. Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System. In: *bitcoin.org* [online]. [cit. 2017-12-01]. Dostupné z: <http://bitcoins.info/bitcoin.pdf> s. 1

⁶ Cryptocurrency Market Capitalizations. In: *CoinMarketCap* [online]. [cit. 2018-06-18]. Dostupné z: <https://coinmarketcap.com/>

#	Name	Market Cap	Price	Volume (24h)	Circulating Supply	Change (24h)	Price Graph (7d)
1	 Bitcoin	\$115 296 297 784	\$6 742,03	\$3 939 930 000	17 101 125 BTC	2,96%	
2	 Ethereum	\$51 986 070 053	\$519,05	\$1 493 010 000	100 155 803 ETH	3,23%	
3	 Ripple	\$21 265 735 509	\$0,541867	\$262 265 000	39 245 304 677 XRP *	2,32%	
4	 Bitcoin Cash	\$15 285 015 914	\$889,15	\$378 744 000	17 190 613 BCH	4,23%	
5	 EOS	\$9 599 374 130	\$10,71	\$670 314 000	896 149 492 EOS *	1,58%	

Obr. 1: Kryptoměny s největší tržní kapitalizací⁷

Ve druhém sloupci zleva na obr. 1 je pak zobrazena právě tržní kapitalizace neboli hodnota všech jednotek kryptoměny v oběhu. Třetím sloupec ukazuje průměrnou cenu za základní jednotku (tedy bitcoin, ether atp.) a ve čtvrtém pak objem převedených jednotek za posledních 24 hodin vyjádřený v jejich dolarové hodnotě. V pátém sloupci je množství jednotek kryptoměny, které jsou v oběhu na trhu. Šestý sloupec zobrazuje změnu hodnoty ceny za jednotku za uplynulých 24 hodin v procentech, kdy zelená čísla značí nárůst ceny. V sedmém sloupci je křivka ilustrující vývoj ceny za posledních 7 dní.

Než přistoupím ke zkoumání kryptoměn z pohledu práva, považuji za nutné vyjádřit se také k jiným názvům, které se pro ně používají. Je třeba upozornit, že de facto každý může pojmy z názvu této kapitoly chápat odlišně, neboť neexistuje úplná shoda ohledně jejich obsahu. Pokusím se však kryptoměny vůči zbývajícím dvěma pojmům vymezit, aby bylo zřejmé, na jakém jejich pojetí tato práce staví.

Virtuální měnu definovala například Evropská centrální banka v roce 2012 jako: „*type of unregulated, digital money, which is issued and usually controlled by its developers, and used and accepted among the members of a specific virtual community*“⁸ (česky: „druh neregulovaných digitálních peněz, který je vydáván a obvykle kontrolován jeho tvůrci a používán a přijímán mezi členy určité virtuální komunity“). O dva roky později přišla s novou upravenou definicí, ve které ji označila za: „*digital representation of value, not issued by a central bank, credit institution or e-money institution, which, in some circumstances, can be used as an alternative to money*“⁹ (česky „digitální zpodobnění hodnoty, které není vydáno centrální bankou, úvěrovou institucí nebo vydavatelem elektronických peněz, a které může být

⁷ Cryptocurrency Market Capitalizations. In: *CoinMarketCap* [online]. [cit. 2018-06-18]. Dostupné z: <https://coinmarketcap.com/> (obrázek byl vytvořen jako výšeč daných internetových stránek dne 18. června 2018 ve 20.30 hod)

⁸ Virtual currency schemes. In: *European Central Bank* [online]. 2012 [cit. 2017-12-01]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf> s. 13

⁹ Virtual currency schemes – a further analysis. In: *European Central Bank* [online]. 2015 [cit. 2017-12-01]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemesen.pdf> s. 25

za určitých okolností použito jako alternativa peněz“). Obě vymezení jsou poměrně široká, přičemž do nich Evropská centrální banka zařazuje například také měnu v počítačové hře World of Warcraft¹⁰ nebo měnu dříve fungující v rámci sociální sítě Facebook¹¹. Ty však nelze považovat za kryptoměny, jak byly popsány v prvním odstavci této kapitoly. Každá kryptoměna je tedy podle Evropské centrální banky měnou virtuální, avšak ne všechny virtuální měny jsou kryptoměnami. To je ostatně doloženo také tím, že označuje bitcoin za speciální typ virtuální měny a zároveň odkazuje na CoinMarketCap, kde lze podle ní najít další kryptoměny¹². Na druhou stranu je ovšem možné najít názory, že kryptoměny by neměly být považovány za virtuální měny, neboť tento termín by se měl omezit právě na měny v různých hrách, které nemohou být použity k nákupu skutečného zboží¹³.

O digitální měně pak píše kupříkladu Finanční analytický útvar Ministerstva financí České republiky v Metodickém pokynu č. 2 ze dne 16. září 2013, ve kterém se hovoří o nezávislých internetových digitálních („open-source“) měnách, jako je například bitcoin¹⁴. Slovo digitální naznačuje existenci takové měny v binární soustavě, tedy ve formě jedniček a nul. Z povahy věci by tedy všechny virtuální měny měly být zároveň digitálními měnami, stejně jako kryptoměny, ať už jako součást podmnožiny virtuálních měn či nikoliv.

Často bývají právě označení digitální a virtuální měna používána v podstatě jako synonyma, na což upozorňuje třeba Bank For International Settlements¹⁵. Ostatně sama Evropská centrální banka virtuální měny vymezuje pomocí výrazu „digital“, jak je vidět ve výše uvedených citacích. Rozlišování mezi výrazy virtuální a digitální měna pak ovšem ztrácí smysl, neboť záleží pouze na tom, zda je rozhodujícím faktorem pro označení virtuálnost, tedy neexistence v hmotném reálném světě, anebo digitalita, tedy záznam v binární podobě.

Přikláním se k názoru, že pojem virtuální měna by měl být používán pouze pro „měny“ fungující v rámci počítačových her, sociálních sítí atp., které neaspírají na to stát se platidlem

¹⁰ Virtual currency schemes. In: *European Central Bank* [online]. 2012 [cit. 2017-12-01]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf> s. 13

¹¹ Virtual currency schemes – a further analysis. In: *European Central Bank* [online]. 2015 [cit. 2017-12-01]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemesen.pdf> s. 25

¹² *Ibid.* s. 9

¹³ WAGNER, Andrew. Digital vs. Virtual Currencies. In: *Bitcoin Magazine* [online]. 22. 08. 2014 [cit. 2017-12-05]. Dostupné z: <https://bitcoinmagazine.com/articles/digital-vs-virtual-currencies-1408735507/>

¹⁴ Metodický pokyn č. 2 Finančního analytického útvaru Ministerstva financí ze dne 16. září 2013, určený povinným osobám o přístupu povinných osob k digitálním měnám. In: *Finanční analytický útvar* [online]. 16. 09. 2013 [cit. 2017-12-02]. Dostupné z: http://www.financnianalytickyurad.cz/download/FileUploadComponent-1133285150/1506340773_cs_1481699516_cs_2-pokyn-mf_c-002_2013-09_metodicky-pokyn-o-pristupu-povinnych-osob-k-digitalnim-menam.pdf

¹⁵ Digital currencies. In: *Bank for International Settlements* [online]. 2015 [cit. 2017-12-12]. Dostupné z: <https://www.bis.org/cpmi/publ/d137.pdf> s. 1

za reálné zboží a služby a jsou centralizované. S tímto názorem se ztotožňuje také Fillner¹⁶ jako jeden z největších českých odborníků na kryptoměny. Digitální měny bych pak viděla jako nadmnožinu zahrnující jak virtuální měny, tak kryptoměny. Nicméně jak už jsem vysvětlila v přechozím odstavci, velmi záleží na vymezení hodnotících kritérií, a proto nelze brát a priori za špatné ani označení virtuální.

Český zákonodárce se rozhodl použít sousloví virtuální měna, a to v § 2 odst. 1 písm. l) zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (neboli zákon proti praní špinavých peněz, dále jen „AML zákon“). Pro účely tohoto zákona se pak virtuální měnou rozumí: „*elektronicky uchovávaná jednotka bez ohledu na to, zda má nebo nemá emitenta, a která není peněžním prostředkem podle zákona o platebním styku, ale je přijímána jako platba za zboží nebo služby i jinou osobou odlišnou od jejího emitenta*“. Nutno ještě poznamenat, že toto vymezení virtuálních měn převzal i zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty (dále jen „ZodPH“), a to v ustanovení § 109 odst. 2 písm. d).

Virtuální měny byly do AML zákona včleněny zákonem č. 368/2016 Sb. V důvodové zprávě k této novele však zákonodárce, dle mého názoru ne zcela správně, uvádí virtuální měny jako synonymum kryptoměn¹⁷. Navíc ani výše citovaná definice není zcela přesná. Kryptoměny jsou ze své podstaty uchovávány digitálně, jak bylo naznačeno výše. Elektronické zachycení takové digitální informace je pouze jeden ze způsobů, jak podobu této informace zaznamenat. Ostatně i Stroukal se Skalickým označují bitcoin, tedy zástupce kryptoměn, za unikátní kód, který lze uložit na počítači, na paměťovou kartu, nebo si ho třeba vytisknout na papír¹⁸. Jako vhodnější by se tedy jevilo spíše použití spojení digitálně uchovávaná, který bude lépe reflektovat povahu a rozmanitost kryptoměn.

Zároveň zákonodárce opomenul fakt, že ne všemi kryptoměnami lze platit za zboží či služby, neboť velká část kryptoměn je používána pouze ke směně za jiné kryptoměny. Proto by do zákona měla být ještě přidána formulace, která by do výčtu kryptoměn, resp. virtuálních měn, zařadila také ty jednotky, které sice nejsou přijímány jako platba za zboží nebo služby i jinou osobou odlišnou od jejího emitenta, ale jsou za takové jednotky směnitelné.

¹⁶ FILLNER, Karel. Je bitcoin virtuální, nebo digitální? A je to měna? In: *btctip* [online]. 31. 03. 2014 [cit. 2018-03-11]. Dostupné z: <http://btctip.cz/je-bitcoin-virtualni-nebo-digitalni-a-je-to-mena/>

¹⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 368/2016 Sb. In: *Poslanecká sněmovna PČR* [online]. [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/doc/00/12/56/00125696.pdf> s. 46

¹⁸ STROUKAL, Dominik a Jan SKALICKÝ. *Bitcoin: peníze budoucnosti: historie a ekonomie kryptoměn, stručná příručka pro úplné začátečníky*. op. cit. s. 67

1.2 Kryptoměna jako peníze nebo měna

V souvislosti s kryptoměnami se velmi často řeší, zda jde vlastně o peníze či o měnu v pravém slova smyslu, jak naznačuje jejich název. Nutno dodat, že ne každý si je přitom vědom toho, že tyto dva pojmy nejsou totožné. Peníze jsou totiž kategorií ekonomickou a měna je především kategorií právní¹⁹.

Peníze jsou podle Samuelsona a Nordhause: „*anything that serves as a commonly accepted medium of exchange or means of payment*“²⁰ (česky: „cokoliv co slouží jako všeobecně přijímaný prostředek směny nebo prostředek plateb“). Další literatura pak uvádí, že by peníze měly plnit určité funkce, typicky funkci:

1. obecného denominátoru hodnoty (jsou měřítkem hodnoty veškerého ostatního zboží),
2. všeobecného prostředku směny (zprostředkují oběh zboží, služeb atd.),
3. všeobecného prostředku plateb (umožňují úhradu závazku bez adekvátního protipohybu zboží),
4. nositele a uchovatele hodnoty (udržují určitou hodnotu a jsou schopny ji přenášet v čase)²¹.

Arrijoja Vizcaíno pak vidí měnu jako: „*el instrumento cambiario por excelencia*“ (česky: „jedinečný směnný prostředek“), přičemž měna je emitována státem: „*a través de su Banco Central*“ (česky: „prostřednictvím centrální banky“)²². To však není úplně přesné, neboť stát může emisí pověřit i jinou instituci, než je centrální banka. Vhodněji tedy může být měna definována jako: „*konkrétní soustava peněz zavedená v určitém státě a systematicky upravená právním řádem tohoto státu*“²³.

Jak tedy do těchto dvou kategorií zapadají kryptoměny? Nejprve je nutné předesílit, že ze všech druhů kryptoměn je patrně bitcoin jediný, který může být alespoň teoreticky považován za všeobecný prostředky směny. Jelikož jde zatím o nejznámější kryptoměnu, je za něj dnes možné pořídit jak zboží, tak služby, čímž je zprostředkován jeho oběh²⁴. U ostatních kryptoměn toto neplatí, proto by neměly být považovány za peníze, potažmo ani za měnu. U bitcoinu je naopak možné uvažovat i o tom, zda naplní i ostatní funkce. Domnívám se však,

¹⁹ KARFÍKOVÁ, Marie a kol. *Teorie finančního práva a finanční vědy*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 356 s. ISBN 978-80-7552-935-0. s. 186

²⁰ SAMUELSON, Paul Anthony a William Dawbney NORDHAUS. *Economics*. 14th edition. New York: McGraw-Hill, 1992, 784 s. ISBN 0-07-054879-X. s. 496

²¹ KARFÍKOVÁ, Marie a kol. *Teorie finančního práva a finanční vědy*. op. cit. s. 186-188

²² ARRIJOJA VIZCAÍNO, Adolfo. *Derecho fiscal*. 12th edition. Ciudad de México: Themis, 1997, 538 s. ISBN 968-454-603-3. s. 93

²³ KARFÍKOVÁ, Marie a kol. *Teorie finančního práva a finanční vědy*. op. cit. s. 186

²⁴ V Česku bitcoin přijímá například e-shop Alza.cz, portál Uložto.cz nebo kavárna Bitcoin Coffee.

že taková úvaha by spíš měla být ponechána ekonomům. Lze samozřejmě najít názory, že jsou to peníze²⁵, stejně jako že nejsou²⁶. Pro účely této práce tedy připustím, že bitcoiny mohou být považovány za peníze. Pokud je totiž tento názor správný, pak je nezbytné se dále ptát, zda jsou také měnou.

Aby ovšem byly měnou, musely by být zavedené v určitém státě, jehož právní řád by je pak také systematicky upravoval. Úprava měny vyžaduje kromě stanovení měnové jednotky také zřízení či pověření ústřední emisní instituce a stanovení pravidel emise²⁷. Taková úprava však zatím není známa a není alespoň u bitcoinu možná, neboť státy nemohou ovlivnit a regulovat jeho vydávání. Na rozdíl od Martiníka²⁸ pokládám regulaci procesu emise měny za jeden z klíčových atributů měny. V opačném případě by totiž stát neměl nad měnou reálnou kontrolu a nemohl by ji dost dobře chránit či pečovat o její stabilitu. Z tohoto důvodu nepovažuji ani japonskou úpravu²⁹ za něco, co by z bitcoinu dělalo měnu v právním smyslu slova. Lze si však do budoucna představit, že si nějaký stát vytvoří vlastní kryptoměnu, podnikne příslušné legislativní kroky a tím se taková kryptoměna skutečně stane měnou.

²⁵ RAPOZA, Kenneth. Goldman Sachs Caves: Bitcoin Is Money. In: *Forbes* [online]. 10. 01. 2018 [cit. 2018-02-05]. Dostupné z: <http://www.businessinsider.com/bitcoin-as-money-faces-problems-goldman-sachs-says-2018-1>

²⁶ Virtual currency schemes – a further analysis. In: *European Central Bank* [online]. 2015 [cit. 2017-12-01]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemesen.pdf> s. 23-25

²⁷ NĚMEČEK, Eduard. *Úvod do studia finanční politiky*. Praha: Všehrd, 2001, 61 s. ISBN 80-85305-45-3. s. 17

²⁸ MARTINÍK, Pavel. Aktuální otázky virtuálních měn. In: PICHRT, Jan, R. BOHÁČ a J. MORÁVEK. *Sdílená ekonomika - sdílený právní problém?* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 156-162. ISBN 978-80-7552-874-2. s. 160

²⁹ O japonské úpravě a přístupu dalších vybraných států bude pojednáno v závěrečné části této práce.

2 Initial coin offering v českém právu

2.1 Pojem initial coin offering

Přesně definovat pojem ICO je poměrně složité. Do češtiny je teoreticky možné jej přeložit jako prvotní nabídku mincí³⁰, avšak prakticky se překlad nevyskytuje a užívá se originální sousloví v angličtině. Vzhledem k tomu, že jde o slovní spojení, které se začalo užívat teprve nedávno, neexistuje zatím jednotná definice, se kterou by celá veřejnost souhlasila. Každý tedy může ICO chápat odlišně, přičemž shoda panuje pouze na tom, že jde nový o způsob financování projektů, který je spojen s kryptoměny³¹. Slovní spojení je zjevně odvozeno od initial public offering, což je termín z anglického jazyka, který se do češtiny překládá jako první veřejná nabídka cenných papírů. O podobnostech a rozdílech mezi oběma instituty bude pojednáno podrobněji v kapitole 2.4.

Někteří označují ICO jako jeden ze způsobů, jakým jsou získávány finanční prostředky pro startupy, které se chtějí vyhnout jiným právně přísněji regulovaným procesům³². Jiní na druhou stranu připouští, že ICO mohou využít také již na trhu zavedené společnosti³³. Podstata ICO ale tkví především v tom, co a jakým způsobem je v něm nabízeno. Není tedy důvod, proč se snažit tento pojem limitovat výčtem subjektů, které ho mohou iniciovat. Naopak se jeví jako vhodné připustit, že ICO může být v teoretické rovině uskutečněno v podstatě kýmkoliv, ať už za účelem podnikání nastartovat nebo jej rozvíjet. V praktické rovině pak samozřejmě záleží vždy na tom, jak je nastaven legislativní rámec v dané oblasti.

Co se týče produktů, které jsou v ICO nabízeny, i zde lze najít poměrně zásadní rozpory. Existují v podstatě dva přístupy k této problematice. První staví na tvrzení, že v ICO jsou nabízeny takzvané tokeny³⁴. Druhý pak připouští, že v ICO mohou být distribuovány jak tyto

³⁰ V češtině se v souvislosti s kryptoměny téměř vždy používá pro anglické „coins“ počeštěný výraz „coiny“. Z tohoto důvodu jej budu v následujících kapitolách práce používat také namísto doslovného překladu.

³¹ Viz například WÖCKENER, K., C. LÖSING, T. DIEHL a A. KUTZBACH. Regulation of Initial Coin Offerings. In: *White&Case* [online]. 15. 12. 2017 [cit. 2018-03-07]. Dostupné z: <https://www.whitecase.com/publications/alert/regulation-initial-coin-offerings> nebo International Financial Law Review. How to regulate ICOs? In: *Legal Source* [online]. 20. 11. 2017 [cit. 2018-03-07]. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,uid,url&db=lgs&AN=126321641&lang=cs&site=ehost-live>

³² Initial Coin Offering (ICO). In: *Investopedia* [online]. [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <https://www.investopedia.com/terms/i/initial-coin-offering-ico.asp>

³³ JAFFE, Justin. Initial coin offerings, explained. How can this possibly be a legitimate way to raise money? In: *CNET* [online]. 02. 02. 2018 [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <https://www.cnet.com/how-to/initial-coin-offerings-explained/>

³⁴ Perspectives: Initial coin offering. A new paradigm. In: *Deloitte*. [online]. [cit. 2018-03-04]. Dostupné z: <https://www2.deloitte.com/us/en/pages/consulting/articles/initial-coin-offering-a-new-paradigm.html>

tokeny, tak i coiny³⁵. Zároveň je ovšem nutné zmínit, že tyto rozdílné názory mohou pramenit také z toho, že každý chápe podstatu tokenů a coinů jinak. Hranice mezi nimi je neostrá, nicméně lze vyzorovat opět dva základní úhly pohledu. Zaprvé je možné tokeny považovat za kryptoměny, které potřebují ke svému fungování jinou kryptoměnovou platformu³⁶. Takový token je tedy naprogramován na již existujícím blockchainu, typicky na nějaké z kryptoměn, která umožňuje tvorbu tzv. smart contracts. Druhý pohled souhlasí s tím, že tokeny jsou skutečně většinou vytvořeny na existujícím blockchainu, ale není to podmínkou³⁷. Rozhodujícím hlediskem je zde funkce, kdy na coiny je nahlíženo čistě jako na kryptoměny plnící funkci peněz a na tokeny pak jako jednotky, které obsahují ještě nějakou přidanou hodnotu. Můžou být do nich vloženy například podíly ve společnosti, předkupní práva k určitému zboží nebo dřívější přístup k online hře³⁸. Podle toho pak někdy bývají rozlišovány tzv. utility tokeny, které reprezentují pozdější přístup k produktu nebo službě dané společnosti, a dále security tokeny, které představují přímo podíl ve společnosti³⁹.

Ačkoliv se na první pohled může zdát, že výše uvedené rozdíly nemají pro právní ani jinou praxi význam, je důležité si je ujasnit, aby bylo zřejmé, na jakých základech tato část práce staví. Pro její účely budu tedy vycházet z toho, že v ICO mohou být nabízeny jak coiny, tak tokeny. Tokeny budu považovat za kryptoměny, které jsou většinou vystavěny na již existující kryptoměnové platformě a zároveň je do nich inkorporováno určité právo pro jejich držitele. Toto pojetí je poměrně široké a lépe tak bude odolávat dynamicky se rozvíjejícímu fungování krypto světa, který staví na volnosti a vítá jakékoliv vylepšující změny. Pro úplnost je ještě jednou nutné zdůraznit, že jak tokeny, tak coiny považuji za kryptoměny, a to v souladu s vymezením pojmu v první části práce.

Pro ilustraci toho, že ICOs nejsou jenom marginální záležitostí nevelkého rozsahu, poslouží dva grafy na obrázku, který je na následující straně. V pravém grafu na obr. 2 je patrné, že v roce 2014 se v ICOs vybralo celkem 26 milionů dolarů. V prvním pololetí roku 2017 se

³⁵ International Financial Law Review. How to regulate ICOs? In: *Legal Source* [online]. 20. 11. 2017 [cit. 2018-03-07]. Dostupné z:

<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,uid,url&db=lgs&AN=126321641&lang=cs&site=ehost-live>

³⁶ Difference Between Cryptocurrency Coins and Tokens. In: *cryptoniam* [online]. 05. 12. 2017 [cit. 2018-03-05]. Dostupné z:

<https://www.cryptoniam.com/what-is-the-difference-between-cryptocurrency-coin-and-tokens/>

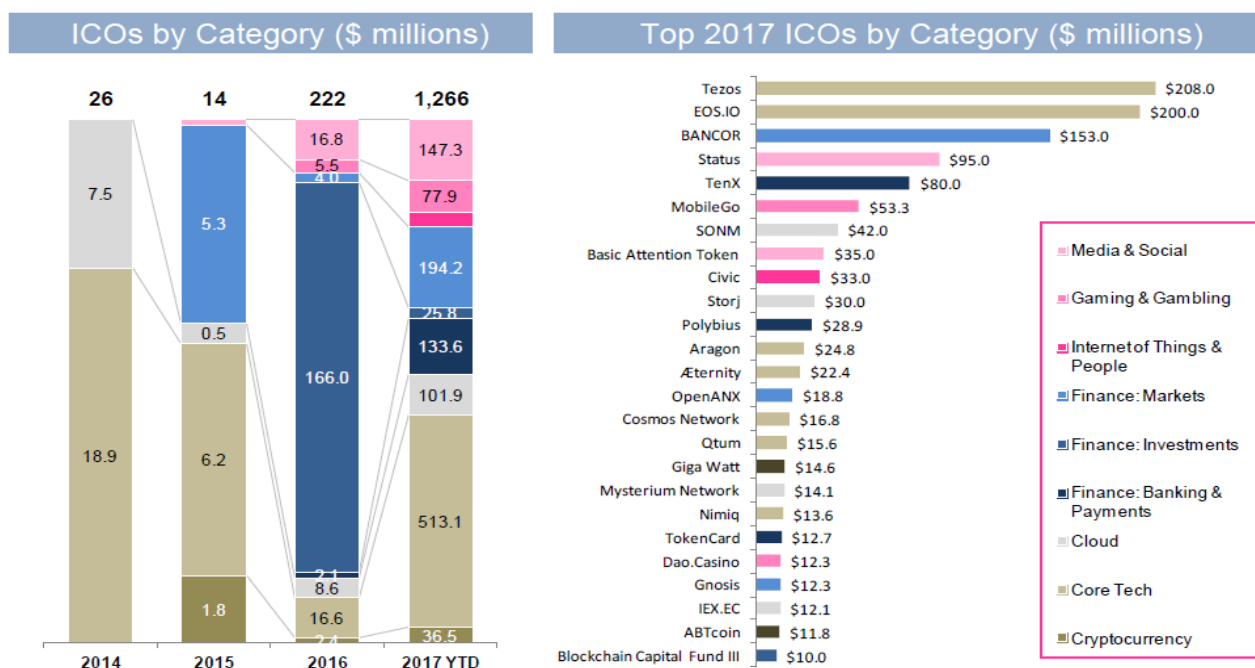
³⁷ Token vs Coin—what's the difference? In: *Chronobank.io* [online]. 31. 08. 2017 [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: <https://blog.chronobank.io/token-vs-coin-whats-the-difference-5ef7580d1199>

³⁸ MARTINEZ, Nathan. ICO Market Watch: What Tokens Actually Represent. In: *Medium* [online]. 27. 10. 2017 [cit. 2018-03-05]. Dostupné z:

<https://medium.com/@blockchainnate/icos-not-all-tokens-are-created-equal-2c227d339251>

³⁹ WILMOTH, Josiah. ICO 101: Utility Tokens vs. Security Tokens. In: *Strategic Coin* [online]. [cit. 2018-05-05]. Dostupné z: <https://strategiccoin.com/ico-101-utility-tokens-vs-security-tokens/>

ovšem částka vyšplhala již na více než jednu miliardu dolarů (zkratka YTD označuje fakt, že data jsou k prvnímu pololetí roku 2017, jak je možné zjistit z textu, který obrázek na webové stránce doprovází). Zároveň tento graf ukazuje, že nejvíce peněz většinou přitéká do odvětví Core Tech (česky klíčové technologie). V pravém grafu jsou pak zobrazena nejúspěšnější ICOs v prvním pololetí roku 2017, kdy na prvním místě vidíme projekt Tezos, který vydělal celkem 208 milionů dolarů. Ačkoliv tato celková částka pak během července vzrostla na 232 milionů dolarů, i tak Tezos ještě minulý rok předstihl projekt Filecoin, který vydělal více než 257 milionů dolarů⁴⁰.

Source: Autonomous NEXT analysis

Obr. 2: Segmentace ICO trhu podle odvětví (od roku 2014 do první poloviny roku 2017)⁴¹

2.2 Proces initial coin offering

Jakmile byl objasněn obsah a základní atributy pojmu ICO, je nyní možné přistoupit k popisu toho, jak vlastně celý proces funguje. Nejprve je nutné si uvědomit, že jde o nový fenomén, který se neustále vyvíjí a mění. I vzhledem k zatímní absenci relevantních právních předpisů ve většině zemí světa je možné parametry jednotlivých ICO modifikovat dle aktuálních potřeb. Pokusím se však popsat alespoň základní společné rysy.

⁴⁰ HIGGINS, Stan. \$257 Million: Filecoin Breaks All-Time Record for ICO Funding. In: *Coindesk* [online]. 07. 09. 2017 [cit. 2018-03-07]. Dostupné z: <https://www.coindesk.com/257-million-filecoin-breaks-time-record-ico-funding/>

⁴¹ Segmentation of Initial Coin Offering (ICO) market by industry (2014-2017 1H). In: *Autonomous Next* [online]. [cit. 2018-03-07]. Dostupné z: <https://next.autonomous.com/download-token-mania/>

Předně je pro lepší porozumění možné uvést, že ICO může být chápáno jako určitá specifická forma crowdfundingu⁴². Tento výraz je vymezen například v English Oxford Living Dictionaries jako: „*The practice of funding a project or venture by raising money from a large number of people who each contribute a relatively small amount, typically via the Internet.*“⁴³. Do češtiny pak možno přeložit jako: „Způsob financování projektu nebo podniku vybíráním peněz od velké skupiny lidí, kdy každý přispěje relativně malou částku, obvykle prostřednictvím internetu.“. Typickými crowdfundingovými internetovými portály jsou například Kickstarter, Indiegogo nebo český Hithit. ICOs se od nich liší zejména tím, že v nich nefiguruje žádná třetí strana (provozovatel daného portálu), která by zajišťovala přesun prostředků mezi přispěvatelem a příjemcem příspěvku. Dalším rozdílným rysem je pak právě přítomnost kryptoměn, tedy tokenů či coinů, které jsou nedílnou součástí každého ICO. Jsou zde totiž vytvářeny a distribuovány nové tokeny či coiny osobou, která ICO provádí. A zároveň je za ně toutéž osobou jiný druh kryptoměn akceptován jako protiplnění.

Postup většinou vypadá tak, že po detailním naplánování projektu z hlediska technického, ekonomického i právního vydá osoba, která chce ICO uskutečnit, takzvaný white paper. Ten by měl obsahovat základní popis celého projektu, tedy typicky co je jeho cílem, jaký tým za ním stojí a jak bude probíhat distribuce tokenů či coinů⁴⁴. Neměly by být opomenuty ani základní právní podmínky projektu. Po vydání white paperu následuje samotná distribuce tokenů či coinů a poté daná společnost (či jiná právní entita) začne s plněním slíbených zájmů⁴⁵. Pokud jde o tokeny, které jsou postaveny na již existující kryptoměnové platformě (např. na etheru, waves nebo neo), vytvořený smart contract zajistí převod tokenů k investorovi, jakmile ten zašle požadovanou částku typicky v etherech nebo bitcoinech⁴⁶. Jestliže se bude jednat o nabídku coinů, tedy zcela nové kryptoměny s vlastním blockchainem, může celá distribuce probíhat úplně jinak. Lze si vzpomenout například na případ mastercoinu

⁴² BARSAN, Iris. Legal Challenges of Initial Coin Offerings (ICO). In: *University of Oxford, Faculty of Law* [online]. 06. 12. 2017 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <https://www.law.ox.ac.uk/business-law-blog/blog/2017/12/legal-challenges-initial-coin-offerings-ico>

⁴³ Definition of crowdfunding in English. In: *Oxford Living Dictionaries*. [cit. 2018-03-06]. Dostupné z: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/crowdfunding>

⁴⁴ InnMind. How to write a proper white paper for your ICO. In: *Steemit* [online]. [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <https://steemit.com/blockchain/@innmind/6wbzco-how-to-write-a-proper-white-paper-for-your-ico>

⁴⁵ k celému procesu viz blíže například MASON, Bob. What is an ICO (Initial Coin Offering) and How Does it Work In: *Fxempire* [online]. [cit. 2018-03-07]. Dostupné z <https://www.fxempire.com/education/article/ico-initial-coin-offering-work-418446#How%20to%20Join%20Initial%20Coin%20Offering>

⁴⁶ BARSAN, Iris. Legal Challenges of Initial Coin Offerings (ICO). In: *University of Oxford, Faculty of Law* [online]. 06. 12. 2017 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <https://www.law.ox.ac.uk/business-law-blog/blog/2017/12/legal-challenges-initial-coin-offerings-ico>

(nyní omni). Ten bývá označován jako první kryptoměna, u které ICO proběhlo, a to již v roce 2013⁴⁷.

Celý proces je samozřejmě mnohem komplikovanější, ať už z hlediska programování, ekonomie či marketingu, avšak pro právní hledisko by výše uvedené mělo být dostačující. Pro úplnost je ještě nutné dodat, že někdy samotnému ICO může předcházet ještě tzv. Pre-ICO. V něm se osoba chystající se provést ICO snaží získat investory a prostředky použít právě především k financování přípravy ICO⁴⁸.

2.3 Problematika aplikace českého práva

Než bude přikročeno k analýze českých právních předpisů vztahujících se na ICO, je nezbytné si alespoň v základních bodech nastínit, jak složité může být určení toho, že se použije české právo. Prakticky celý proces ICO se odehrává ve virtuálním světě, může jej provést teoreticky kdokoliv a stejně tak neplatí faktická omezení pro ty, kdo do daného ICO chtějí investovat. Každý stát přitom samozřejmě primárně sleduje ochranu svých občanů.

Jak bude demonstrováno v dalších bodech této kapitoly, na proces ICO se mohou zcela jistě vztahovat normy jak práva soukromého, tak práva veřejného. Zejména pak půjde o normy práva občanského, obchodního či finančního. Jednotlivé státy buď mohou spoléhat na již existující předpisy, případně pak vytvořit úplně nová pravidla. O těchto přístupech pak bude mimo jiné pojednáno v závěrečné části této práce.

Za předpokladu že dojde ke konfliktu různých právních řádů, bude muset být tento rozpor vyřešen pomocí norem mezinárodního práva soukromého nebo případně veřejného. V působnosti mezinárodního práva soukromého je úprava soukromoprávních poměrů (tj. poměrů práva obchodního a občanského včetně rodinného a pracovního), v nichž je obsažen tzv. mezinárodní prvek, tedy tam, kde je daný poměr fakticky spojen s více než jednou zemí⁴⁹. Tedy pokud během ICO vznikne soukromoprávní vztah, typicky uzavření směnné smlouvy mezi příslušníky jiných států, uplatní se pravidla mezinárodního práva soukromého. Mezinárodní právo veřejné se naproti tomu snaží především regulovat samotné vztahy mezi státy jako suverénními entitami⁵⁰. Jestliže bude během ICO spáchán např. trestný čin

⁴⁷ SHIN, Laura. Here's The Man Who Created ICOs And This Is The New Token He's Backing. In: *Forbes* [online]. 21. 09. 2017 [cit. 2018-03-07]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/laurashin/2017/09/21/heres-the-man-who-created-icos-and-this-is-the-new-token-hes-backing/#6fc10e431183>

⁴⁸ What Is an ICO Pre Sale? In: *ICO Watchlist* [online]. [cit. 2018-03-06]. Dostupné z: <https://icowatchlist.com/presale>

⁴⁹ STONE, Peter. *EU Private International Law*. 3rd edition. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2014, 580 s. ISBN 978-1-78254-450-0. s. 3

⁵⁰ DICEY, Albert Venn, John Humphrey Carlile MORRIS a Lawrence COLLINS. *Dicey and Morris on the conflict of laws: Vol. 1*. 13th edition. London: Sweet and Maxwell, 2000, 648 s. ISBN 0-421-661-402. s. 4

spolupachateli z různých států, případně vyvstane otázka ohledně dvojího zdanění, bude nutné studovat také mezinárodní smlouvy, které jsou jedním z pramenů mezinárodního práva veřejného.

Cílem této kapitoly ovšem není zabývat se touto materií, nýbrž zanalyzovat ICO z pohledu českého práva s právním stavem ke dni vypracování této práce. Bylo však nutné tuto problematiku alespoň ve zkratce nastínit, aby bylo ilustrováno, jak složité může vlastně v praxi být právní posouzení ICO a jeho důsledků.

2.4 Úprava initial public offering

Jak již bylo uvedeno, název ICO je odvozen od IPO. IPO neboli prvotní veřejná nabídka cenných papírů je právní institut, který například Rozehnal definuje jako: „*proces, při kterém společnost poprvé vstupuje na burzu a nabízí své akcie investorům*“⁵¹. V českém právním řádu je IPO upraveno zejména v § 34 až § 36m zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu (dále jen „ZPKT“) v rámci veřejné nabídky investičních cenných papírů. Dílčí části právní úpravy IPO pak lze nalézt nejen v ZPKT, ale také v dalších zákonech, např. v zákoně č. 15/1998 Sb., o dohledu v oblasti kapitálového trhu, v zákoně č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích nebo v zákoně č. 89/2012 Sb., občanském zákoníku (dále jen „obč. zák.“). Nelze pak opomenout ani předpisy evropského práva, zejména Nařízení Komise (ES) č. 809/2004 ze dne 29. dubna 2004.

Veřejnou nabídkou investičních cenných papírů se podle § 34 odst. 1 ZPKT rozumí: „*jakékoli sdělení širšímu okruhu osob obsahující informace o nabízených investičních cenných papírech a podmínkách pro jejich nabytí, které jsou dostatečné k tomu, aby investor učinil rozhodnutí koupit nebo upsat tyto investiční cenné papíry*“. Investičními cennými papíry jsou nejenom akcie, ale také například dluhopisy a další cenné papíry v souladu s § 3 odst. 2 ZPKT. Je nutné si uvědomit, že daná osoba nemusí IPO ve smyslu ZPKT uskutečnit pouze na burze, tedy burzovním trhu, ale i na trhu mimoburzovním, který je také regulovaným trhem podle § 55 ZPKT⁵².

Osoba, která se chystá IPO provést a naplní všechny čtyři definiční znaky veřejné nabídky cenných papírů⁵³, musí splnit všechny povinnosti dle ZPKT. Základní povinností je

⁵¹ ROZEHNAL, Aleš. *Obchodní právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, 720 s. ISBN 978-80-7380-524-1. s. 428

⁵² k rozdělení regulovaného trhu na burzovní a mimoburzovní viz např. KARFÍKOVÁ, Marie a kol. *Teorie finančního práva a finanční vědy*. op. cit. s. 263-264

⁵³ k definičním znakům viz blíže HUSTÁK, Z., J. ŠOVAR, M. FRANĚK, A. SMUTNÝ, K. CETLOVÁ a D. DOLEŽALOVÁ. *Zákon o podnikání na kapitálovém trhu: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2012, 1032 s. ISBN 978-80-7400-433-9. s. 350

přítom uveřejnění tzv. prospektu. To je v podstatě určitý typ informačního dokumentu, který musí v souladu s § 35 odst. 1 ZPKT schválit Česká národní banka. Jeho obsah je upraven nejen v ZPKT, ale hlavně také v již zmíněném Nařízení Komise (ES) č. 809/2004 ze dne 29. dubna 2004.

Jak vyplývá z výše uvedeného, hlavní otázkou bude, zda je možné coiny nebo tokeny považovat za cenné papíry. Až v případě kladné odpovědi se můžeme posunout ke zkoumání dalších aspektů. Cenný papír je v § 514 obč. zák. vymezen jako: „*listina, se kterou je právo spojeno takovým způsobem, že je po vydání cenného papíru nelze bez této listiny uplatnit ani převést*“. O tom, co přesně může či nemůže být takovou listinou se vedou v akademické obci diskuze. Marek s Ježkem se domnívají, že cenným papírem může být za určitých předpokladů i záznam na dřevěné destičce vyrytý nožem. Zároveň pokládají otázku, zda by mohlo být cenným papírem i právo zapsané zcela elektronickou formou např. tužkou na tablet, přičemž odpověď prý přinese až judikatura⁵⁴.

Coiny i tokeny jsou pouze data, která existující v rámci daného programu a jsou s ním neoddělitelně spjata. Přístup k nim sice může být uchovávan i v papírové podobě elektronické peněženky, avšak zánik takovéto listiny nikdy neznamená zánik coinu či tokenu. Coiny ani tokeny tedy nelze ex lege za cenné papíry považovat, tím pádem by bylo zbytečné řešit další otázky úpravy IPO ve vztahu k ICO. O tom, zda vlastně vůbec představují práva, bude pojednáno níže. Pro úplnost ještě dodám, že je nelze považovat ani za zaknihované cenné papíry ve smyslu § 525 obč. zák., neboť těmi jsou dle tohoto ustanovení cenné papíry nahrazené zápisem do příslušné evidence, kterou je centrální evidence zaknihovaných cenných papírů vedená Centrálním depozitářem cenných papírů.

V praxi jiných států nicméně existují případy, kdy token představuje jako podíl ve společnosti. U.S. Securities and Exchange Commission na toto upozorňuje a uzavírá, že v určitých případech mohou být tokeny považovány za tzv. securities (česky: „cenné papíry“) podle amerického práva a budou tedy spadat pod působnost úpravy securities law⁵⁵. Je ale důležité říci, že u české akciové společnosti tato situace nemůže nastat. To přitom s ohledem na § 243 odst. 1 zákoně č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, který říká, že kapitál akciové společnosti je rozvržen na určitý počet akcií. Token však nelze považovat za cenný papír ani zaknihovaný cenný papír, tedy ani za akcii.

⁵⁴ MAREK, Radan. *Cenné papíry v novém občanském zákoníku: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, 464 s. ISBN 978-80-7400-466-7. s. 2

⁵⁵ CLAYTON, Jay. Statement on Cryptocurrencies and Initial Coin Offerings. In: *SEC* [online]. 11. 12. 2017 [cit. 2018-03-09]. Dostupné z: <https://www.sec.gov/news/public-statement/statement-clayton-2017-12-11>

S ohledem na vše, co bylo uvedeno výše, můžeme shrnout, že právní úprava IPO v České republice se na ICO nevztahuje. V kontextu českého práva je tedy ICO procesem, který nemá speciální úpravu jako třeba právě IPO. Proto bude v následujících kapitolách nutné zkoumat, jaká ustanovení českých právních předpisů se na ICO naopak vztahovat mohou.

2.5 Právní povaha coinů a tokenů

Jednou ze základních otázek týkajících se ICO je, jaká je právní povaha samotných coinů a tokenů, tedy produktů, které jsou během ICO distribuovány. Je nezbytné tuto jejich povahu prozkoumat, abychom mohli určit, s čím je vlastně během ICO nakládáno. Technický rozdíl mezi oběma byl popsán již v kapitole 2.1, zároveň bylo v předchozí kapitole zjištěno, že je nelze subsumovat pod cenné papíry ani zaknihované cenné papíry. Jejich právní povaha je důležitá nejenom pro ICO, ale také pro daňové účely, kterým bude věnována pozornost v následující části této práce. Pro tyto dvě oblasti je určující, zda lze coiny nebo tokeny považovat za věci, práva či ještě něco jiného.

Věc je na základě § 489 obč. zák.: „*vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí*“. Důvodová zpráva k tomu dodává, že věci v právním smyslu je to, čeho se mohou týkat subjektivní majetková práva, především právo vlastnické. Pro věc je tedy obecně typické, že si ji lze přivlastnit a v právním smyslu ji profiluje právě její ovladatelnost⁵⁶. V literatuře se dočteme, že podmínka ovladatelnosti se vztahuje pouze na hmotné věci, neboť v případě nehmotných věcí (např. zaknihovaných cenných papírů či práv) by podmínka ovladatelnosti byla absurdní⁵⁷. S tím se lze ztotožnit, neboť sama podmínka ovladatelnosti je v textu zákona vyjádřena pouze u věcí hmotných v § 496 odst. 1. Věci lze mimo jiné rozdělit na hmotné či nehmotné v souladu s § 496 obč. zák., kdy hmotnými věcmi jsou ovladatelné části vnějšího světa, která mají povahu samostatného předmětu, a věcmi nehmotnými pak práva, jejichž povaha to připouští a jiné věci nehmotné povahy. Například pohledávku jakožto právo na plnění lze považovat za věc nehmotnou⁵⁸. Otázkou tedy je, zda a jak do působnosti těchto ustanovení zapadají coiny a tokeny.

⁵⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb. In: *obcanskyzakonik.justice* [online]. [cit. 2018-03-09]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf> s.118

⁵⁷ ŠVESTKA, Jiří, Jan DVOŘÁK, Josef FIALA a kol. *Občanský zákoník – komentář - Svazek I (§ 1–654)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014, 1736 s. ISBN: 978-80-7478-370-8. s. 1171

⁵⁸ DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA, Michaela ZUKLÍNOVÁ a kol. *Občanské právo hmotné 1. 2. aktualizované a doplněné vydání*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, 436 s. ISBN 978-80-7552-187-3. s. 374

Szostok⁵⁹ i Pomaizlová⁶⁰ bez dalšího uzavírají, že bitcoin (což je typický zástupce coinů) je věcí v právním smyslu. Nezabývají se však vůbec autorskoprávní dimenzí dané problematiky. Naproti tomu Kohajda s Moravcem zpochybňují právě rozdílnost bitcoinu od osoby s ohledem na ustanovení autorského práva, a dále jeho ovladatelnost. Tvrdí, že celý bitcoinový software (zahrnující i jednotlivé bitcoiny) nenaplňuje všechny znaky věci dle obč. zák., neboť jde o autorské dílo, které nelze oddělit od osoby autora a nemůže být tím pádem považováno za věc⁶¹. Závěrem však shrnují, že pro praktické a regulatorní účely by měl být bitcoin považován za právo, a tedy i věc⁶².

Je pravdou, že bitcoinový software lze považovat za autorské dílo v souladu s § 2 odst. 2 zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona. Každý druh coinu je součástí samostatného a určitým způsobem odlišného blockchainu a lze si představit, že každý z nich je autorským dílem, ač u některých podobných bitcoinu bude teoreticky diskutabilní kritérium tvůrčí činnosti dle § 2 odst. 4 autorského zákona. Důležité je, zda tohle bez dalšího znamená, že i coinu jsou částí autorského díla, a tudíž nemohou být věci. Domnívám se že nikoliv. Představme si situaci, že autor napíše divadelní hru, v níž dá divákům možnost částečně ovlivnit její děj prostřednictvím hlasování. Zároveň tuto možnost hlasovat si mezi sebou budou moct diváci převést. Hra je bezpochyby dílem autorským. Nikdo nebude moci hru bez souhlasu autora po dobu trvání autorských práv uvádět ve svém divadle. Avšak autor svým jednáním (napsáním hry) zcela jistě vytvoří pro budoucí diváky určité právo. Lidé v sále ho následně mohou či nemusí využít. Takové vytvoření práva však nelze považovat za část autorského díla ve smyslu § 2 odst. 1 autorského zákona. Stejně tak jej nelze považovat za licenční smlouvu, neboť podstatou licenční smlouvy je umožnit užití autorského díla jiné osobě⁶³ a zde k žádnému způsobu užití díla dle § 12 odst. 4 autorského zákona nedochází. Podobně je tomu pak u kryptoměnového softwaru, kde coinu představují práva na provedení transakce, tedy určitého zápisu informace do daného blockchainu. Toto právo tedy sice bude pevně spjata s celým autorským dílem – softwarem, avšak samo o sobě nemůže být považováno za část autorského díla. Udělení takového práva by mělo být vnímáno pouze jako určitý postup či metoda, které nejsou dílem autorským v souladu s § 2 odst. 6 autorského zákona.

⁵⁹ SZOSTOK, David. Bitcoin jako věc v právním smyslu. *Právní rádce*. 2016, č. 5, s. 24-26. ISSN 1210-4817.

⁶⁰ POMAIZLOVÁ, Karin. Bitcoin a jiné virtuální měny z pohledu práva. In: *CFO world* [online]. 16. 01. 2017 [cit. 2018-03-09]. Dostupné z: <http://cfoworld.cz/legislativa/bitcoin-z-pohledu-prava-4199>

⁶¹ KOHAJDA, Michael a Jiří MORAVEC. Legal Aspects of Bitcoin under the Czech Law. *Daně a finance*. 2016, č. 4, s. 36-46. ISSN 1801-6006. s. 39

⁶² Ibid. s. 39

⁶³ SRSTKA, Jiří a kol. *Autorské právo a práva související*. Praha: Leges, 2017, 416 s. ISBN 978-80-7502-240-0. s. 158

Co se týče dalších dvou znaků, potřebě lidí coins určitě slouží, neboť jsou způsobilé přinášet určitý užitek, zejména pak hospodářský. Pokud následně připustíme, že ovladatelnost není nezbytnou podmínkou pro věci nehmotné, pak lze uzavřít, že coins skutečně mohou být považovány za práva⁶⁴, a tedy věci nehmotné dle obč. zák. Povaha práva na provedení coinové transakce zcela jistě není povahou, která by vylučovala aplikaci § 496 odst. 2 obč. zák. Takovými právy jsou totiž zejména práva přirozená, která nelze zcizit⁶⁵, což v daném případě neplatí. Konkrétně pak coins budou věcmi nehmotnými movitými v souladu s § 498 odst. 2 obč. zák⁶⁶.

U tokenů je situace obdobná. Již zmíněné přidané hodnoty, které tokeny obsahují, budou zpravidla představovat různá práva. Společně s právem na provedení transakce, tedy převodu tokenu na jinou osobu, tak budou představovat soubor dvou nebo více práv, která od sebe budou neoddělitelná. Podobně je tomu například v případě podílu v obchodní společnosti, který také reprezentuje různá práva (a navíc také povinnosti) a je věcí nehmotnou⁶⁷.

2.6 Úprava platebního styku a kolektivního investování

Vzhledem k tomu, že již byla určena povaha coins a tokenů, je možné nyní přistoupit k analýze právní úpravy průběhu ICO. Nabízí se otázka, zda by se převod coins a tokenů při ICO dal považovat za platební službu ve smyslu zákona č. 370/2017 Sb., o platebním styku. Nejprve tedy bude nutné zkoumat, zda se dají coins nebo tokeny považovat za peněžní prostředky ve smyslu § 2 odst. 1 písm. c) zákona o platebním styku, který stanoví, že se rozumí: „peněžními prostředky bankovky, mince, bezhotovostní peněžní prostředky a elektronické peníze“.

Zcela jistě nelze tokeny ani coins považovat za bankovky či mince, neboť jde pouze o určitá data v rámci softwaru. Za bezhotovostními peněžními prostředky lze podle důvodové zprávy k zákonu o platebním styku považovat: „pohledávku za poskytovatelem platebních služeb“, přičemž k evidenci této pohledávky slouží účet, který poskytovatel vede⁶⁸. Coins ani tokeny přitom takovou pohledávku nepředstavují.

⁶⁴ I kdyby navíc někdo zastával opačný názor a coins nechtěl vnímat jako práva, mohly by být i tak považovány za tzv. jiné věci nehmotné povahy, jakými mohou být třeba investiční nástroje.

⁶⁵ ŠVESTKA, Jiří, Jan DVOŘÁK, Josef FIALA a kol. *Občanský zákoník - komentář - Svazek I (§ 1-654)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014, 1736 s. ISBN: 978-80-7478-370-8. s. 1172

⁶⁶ Nemovitými věcmi jsou dle § 498 odst. 1 obč. zák.: „pozemky a podzemní stavby se samostatným účelovým určením, jakož i věcná práva k nim, a práva, která za nemovité věci prohlásí zákon“. Movitými věcmi jsou pak veškeré další věci.

⁶⁷ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ, Irena PELIKÁNOVÁ a kol. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2015, 640 s. ISBN 978-80-7478-735-5. s. 143

⁶⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 370/2017 Sb. In: *Poslanecká sněmovna PČR* [online]. [cit. 2018-03-09]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/doc/00/12/12/00121274.pdf>

Elektronické peníze jsou dle § 4 odst. 1 zákona o platebním styku peněžní hodnotou, která představuje a) pohledávku vůči tomu, kdo ji vydal, b) je uchovávána elektronicky, c) je vydávána proti přijetí peněžních prostředků za účelem provádění platebních transakcí a d) je přijímána jinou osobou než tím, kdo ji vydal. I zde vidíme, že coins ani tokens danou definici nenaplnují, neboť nepředstavují pohledávku vůči tomu, kdo je vydal, ani nejsou vydávány proti přijetí peněžních prostředků, přičemž naplněny musí být všechny uvedené definiční znaky. Navíc dle komentáře k těmto ustanovením v zákoně č. 284/2009 Sb. (zákon o platebním styku účinný do 12. ledna 2018) jsou předmětem platebních transakcí peněžní prostředky v určité měně⁶⁹, přičemž jak již bylo zjištěno v první části práce, kryptoměny nelze považovat za měnu tuzemskou ani cizí.

Ze všech těchto důvodů nebude vytvoření tokenů či coinů a jejich následná distribuce platební službou ve smyslu § 3 odst. 1 a 2 zákona č. 370/2017 Sb., o platebním styku. K tomuto závěru ostatně dospěla i Česká národní banka, ač pouze pro případ bitcoinu⁷⁰. Pro úplnost ještě dodávám, že kryptoměny nemohou být tím pádem ani platebním prostředkem ve smyslu § 2 odst. 1 písm. d) zákona č. 370/2017 Sb., o platebním styku, tedy zařízením nebo souborem postupů dohodnutých mezi poskytovatelem a uživatelem, které jsou vztaženy k osobě uživatele a kterými uživatel dává platební příkaz. Těmi jsou typicky platební karty.

Kromě regulace IPO a platebního styku je také nezbytné se ptát, zda by ICO nemohlo naplnit znaky kolektivního investování. To je aktuálně upraveno zejména zákonem č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech (dále jen „ZISIF“).

Předtím bylo do 19. srpna 2013 kolektivní investování upraveno v zákoně č. 189/2004 Sb., o kolektivním investování, kde bylo v § 2 odst. 1 písm. a) vymezeno jako: „*podnikání, jehož předmětem je shromažďování peněžních prostředků upisováním akcií investičního fondu nebo vydáváním podílových listů podílového fondu, investování na principu rozložení rizika a další obhospodařování tohoto majetku*“. ZISIF na rozdíl od zákona o kolektivním investování podobnou definici neobsahuje, ovšem hned v § 2 a § 2a stanoví, na které činnosti se nevztahuje. Podle § 2 písm. a) ZISIF je pak takovou činností shromažďování:

1. peněžních prostředků, jehož hlavním účelem je financování vlastní výroby, obchodu, výzkumu nebo poskytování vlastních služeb, jiných než finančních, a na další správu

⁶⁹ BERAN, Jiří a kol. *Zákon o platebním styku: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2011, 696 s. ISBN 978-80-7400-369-1. s. 19

⁷⁰ Obchodování s bitcoiny. In: *Česká národní banka* [online]. 10. 02. 2014 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/faq/stanoviska_a_odpovedi/pdf/obchodovani_s_bitcoiny.pdf s. 1

takto shromážděných peněžních prostředků nebo majetku nabytého za tyto peněžní prostředky, nebo

2. penězi ocenitelných věcí, jehož hlavním účelem je provozování vlastní výroby, vlastního obchodu, výzkumu nebo poskytování vlastních služeb, jiných než finančních, a na další správu takto shromážděných penězi ocenitelných věcí nebo majetku nabytého za tyto penězi ocenitelné věci.

Již bylo zjištěno, že tokeny ani coins nelze považovat za peněžní prostředky, ale naopak je možné na ně nahlížet jako na věci. Zároveň se s nimi běžně obchoduje a jsou tedy zajisté ocenitelné penězi. Osoba, která se chystá ICO provést tedy shromažďuje penězi ocenitelné věci od osob, které za ně během ICO získají nové coins či tokeny.

Domnívám se přitom, že je možné zobecnit, že naprostá většina ICOs je provedena právě za účelem provozování vlastní obchodu (připustíme-li, že tvorba tokenů či coins se může nazývat výrobou) či výzkumu (třeba ohledně nových programovacích možností). Obvykle pak bývá určitým souhrnným cílem vylepšování nově vznikající kryptoměny – připomeňme si třeba ICO u *electronea*⁷¹ nebo u *filecoinu*⁷². Je ještě nutné zmínit, že zákon finanční služby nijak nespécifikuje, proto je dle literatury⁷³ nutné vyjít z § 3 odst. 3 písm. a) zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon, dále jen „ŽZ“) a § 1841 obč. zák. Půjde tedy zejména o služby bankovní, pojistné, úvěrové apod. Ani to však na výše uvedeném závěru nic nemění.

Pokud by ovšem cílem ICO bylo shromáždít tokeny a coins za účelem jejich společného investování či poskytování finančních služeb, pak se aplikuje ZISIF i se všemi povinnostmi z toho vyplývajícími. Zmínit lze např. naprosto zásadní povinnost takového subjektu provádět kolektivní investování prostřednictvím investičních fondů dle § 92 a násl. ZISIF či jako právnická osoba zapsaná do seznamu vedeného Českou národní bankou dle § 15 ZISIF. Aplikace ZISIF bude připadat zcela jistě v úvahu i u tzv. IPCO, které představuje kombinaci ICO a IPO, neboť s nákupem coins či tokenů je získáván také podíl na zisku určité společnosti ve formě cenného papíru⁷⁴.

⁷¹ K tomu viz blíže *Electroneum: Overview and White Paper*. In: *Electroneum* [online]. [cit. 2018-03-11]. Dostupné z: <https://electroneum.com/overview-white-paper.pdf>

⁷² Blíže viz *Filecoin: A Decentralized Storage Network*. In: *Filecoin* [online]. [cit. 2018-03-11]. Dostupné z: <https://filecoin.io/filecoin.pdf>

⁷³ ŠOVAR, Jan a kol. *Zákon o investičních společnostech a investičních fondech: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2015, 1720 s. ISBN 978-80-7478-783-6. s. 9-10

⁷⁴ STROUKAL, Dominik a Jan SKALICKÝ. *Bitcoin a jiné krypto peníze budoucnost*. Praha: GRADA Publishing, 2018, 200 s. ISBN 978-80-271-0742-1. s. 166

2.7 Vyhotovení white paperu a jeho právní důsledky

Jakmile bylo uzavřeno, že coins i tokeny mohou být považovány za věci a byla vyloučena aplikace předpisů o platebním styku a kolektivním investování, je nyní možné přistoupit ke zkoumání white paperu, kterým je v podstatě zahájen proces ICO ve vztahu k veřejnosti. Jeho obvyklý věcný obsah byl popsán v kapitole 2.2. Zbývá tedy zodpovědět otázky týkající se jeho právního významu. Nejprve je nutné zjistit, kdo může white paper vyhotovit, a tedy i vlastně celé ICO provést. Dále musí být nalezena odpověď na to, zda je white paper návrhem na uzavření smlouvy a jaký smluvní vztah případně přijetím takové nabídky vzniká.

U osoby, která chce ICO provést, je nejprve nezbytné určit, zda bude její činnost podnikáním a zda tedy daná osoba bude podnikatelem. V § 420 odst. 1 obč. zák. je stanoveno, že: „*Kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele.*“. Aby tedy určitá činnost byla podnikáním, musí kumulativně naplňovat následující znaky:

1. je výdělečná,
2. je vykonávána samostatně,
3. je vykonávána na vlastní účet a odpovědnost,
4. je vykonávána na živnostenským či obdobným způsobem,
5. je vykonávána se záměrem činit tak soustavně a za účelem dosažení zisku⁷⁵.

Výdělečná činnost musí být vykonávána za úplaty a má být zdrojem příjmu dané osoby. Samostatnost znamená, že podnikatel není vůči jiné osobě ve vztahu podřízenosti. Na vlastní účet a odpovědnost naznačuje, že podnikatel nese právní a ekonomické důsledky dané činnosti. O tom, co se rozumí pod spojením živnostenským nebo obdobným způsobem, není zatím v teorii úplně jasno⁷⁶. Někteří tvrdí, že se tím myslí výkon činnosti buď podle živnostenského zákona nebo podle zvláštních zákonů⁷⁷. Jiní zase dovozují, že může jít o požadavek na určitý typ veřejnoprávního oprávnění k podnikání⁷⁸. Záměrem činit tak soustavně je vyjádřen

⁷⁵ ČERNÁ, S., I. ŠTENGLOVÁ, I. PELIKÁNOVÁ a J. DĚDIČ. *Obchodní právo: podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, 736 s. ISBN 978-80-7552-333-4. s. 58-60

⁷⁶ Ibid.

⁷⁷ LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I: komentář: Obecná část (§ 1-654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s. ISBN 978-80-7400-529-9. s. 1607

⁷⁸ ŠVESTKA, Jiří, Jan DVOŘÁK, Josef FIALA a kol. *Občanský zákoník - komentář - Svazek I (§ 1-654)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014, 1736 s. ISBN: 978-80-7478-370-8. s. 959

požadavek toho, aby činnost nebyla pouze ojedinělá, ale aby byla provedena za účelem ji opakovat. Účelem dosažení ziskem se pak rozumí úmysl mít z činnosti prospěch⁷⁹.

ICO je v podstatě způsob, jak získat kapitál k určitým činnostem popsaným ve white paperu, třeba k vývoji nové technologie. Je tedy nutné na celý proces pohlížet také v kontextu zamýšleného budoucího jednání daného subjektu. Bylo by zcela jistě chybou tvrdit, že ICO je ojedinělá událost a podmínka soustavnosti tím pádem nebude naplněna. Podíváme-li se do § 2 ŽZ, nalezneme tam definici živnosti: „*Živností je soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených tímto zákonem.*“. Tato v podstatě kopíruje znaky podnikání odvoditelné z § 420 odst. 1 obč. zák. a mezi nimi právě i soustavnost. V § 3 ŽZ následuje výčet toho, co živností není, avšak žádná vyjmenována činnost s ICO nebo kryptoměnami nesouvisí.

V komentáři k ŽZ je pak zmíněno, že za soustavnou se považuje i činnost, která k dosažení cíle potřebuje delší dobu, např. realizace stavby obchodního domu⁸⁰. Na ICO tedy můžeme nahlížet jako na jakousi první fázi většího projektu. I z tohoto důvodu je možné uzavřít, že všechny podmínky, jak jsou popsány výše, budou zpravidla při ICO naplněny. Teoreticky si lze představit, že by se ICO mohlo uplatnit nějakým způsobem i v neziskovém sektoru, čímž by nedošlo ke splnění podmínky o účelu zisku a o podnikání by pak nešlo. Zatím však takové případy známy nejsou.

Lze tedy shrnout, že ICO by mělo být vnímáno jako podnikání a daná osoba bude se zřetelem k ICO a k činnosti na něj navazující by měla považována za podnikatele. Příslušný typ živnostenského či jiného veřejnoprávního oprávnění bude odvislý právě od navazující činnosti. Pokud bude chtít například vznikající společnost vyvíjet nový software, bude muset mít živnostenské oprávnění na provozování volné živnosti (konkrétně půjde o obor č. 56 dle přílohy č. 4 k ŽZ). Každý subjekt bude muset mít tedy buď živnostenské oprávnění nebo případně jiné veřejnoprávní povolení. Jen těžko si lze představit, že by činnost následující po ICO spadala do režimu tzv. neregulovaného podnikání, jakým je třeba prostituce⁸¹. V případě že by daný subjekt takové oprávnění neměl, mohl by se výkonem podnikatelské činnosti dopustit trestného činu neoprávněného podnikání ve smyslu § 251 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku (dále jen „TrZ“), případně obdobného přestupku dle ŽZ či jiného zvláštního zákona.

⁷⁹ ČERNÁ, S., I. ŠTENGLOVÁ, I. PELIKÁNOVÁ a J. DĚDIČ. *Obchodní právo: podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. op. cit. s. 60-61

⁸⁰ KAMENÍK, Petr, Milada HRABÁNKOVÁ a Marie ORLOVÁ. *Živnostenský zákon, Zákon o živnostenských úřadech: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014, 376 s. ISBN 978-80-7478-471-2. s. 3

⁸¹ K tomu bližší viz ČERNÁ, S., I. ŠTENGLOVÁ, I. PELIKÁNOVÁ a J. DĚDIČ. *Obchodní právo: podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. op. cit. s. 124-125

Otázkou zůstává, zda musí pro samotné provedení ICO získat podnikatel nějaké speciální oprávnění. K odpovědi si ovšem nejprve musíme určit, co za právní vztah vznikne mezi osobou, která ICO provede (dále jen jako „Emitent“) a osobou, která do ICO investuje ve smyslu, že se rozhodne si pořídit nově vytvářené coin/tokeny (dále jen jako „Investor“).

Dá se samotný white paper považovat za návrh na uzavření smlouvy ve smyslu § 1732 odst. 1 obč. zák.? Tento paragraf stanoví, že: „*Právní jednání směřující k uzavření smlouvy je nabídkou, pokud obsahuje podstatné náležitosti smlouvy tak, aby smlouva mohla být uzavřena jeho jednoduchým a nepodmíněným přijetím, a pokud z něho plyne vůle navrhovatele být smlouvou vázán, bude-li nabídka přijata.*“. Podstatné náležitosti přitom vyplývají podle § 1746 obč. zák. pro jednotlivé smluvní typy vždy z jejich základního ustanovení⁸². Je tedy nutné nejprve určit, jaký smluvní typ bude odpovídat převodu tokenů či coinů za jiné coin nebo tokeny.

V kapitole 2.5 již bylo zjištěno, že coin/tokeny mohou být považovány za věci. Zároveň bitcoin jako jeden z druhů coinů teoreticky mohou být považovány za peníze, jak bylo vysvětleno v první části práce. Nabízí se otázka, zda během ICO tedy dojde k uzavření smlouvy kupní či směnné.

Koupě je upravena v § 2079 a násl. obč. zák., kdy v souladu s odst. 1 se kupní smlouvou: „*prodávající zavazuje, že kupujícímu odevzdá věc, která je předmětem koupě, a umožní mu nabytí vlastnické právo k ní, a kupující se zavazuje, že věc převezme a zaplatí prodávajícímu kupní cenu*“. Směnnou smlouvou se pak dle § 2184 odst. 1: „*každá ze stran zavazuje převést druhé straně vlastnické právo k věci výměnou za závazek druhé strany převést vlastnické právo k jiné věci*“. Na první pohled se tedy nabízí, že v případě ICO půjde o směnu, když předmětem jsou coin/tokeny, tedy věci. Ve většině případů tomu skutečně tak bude, co ale v případě že převod tokenů či coinů během ICO bude navázán na platbu v bitcoinech, které se dají považovat za peníze?

Podívejme se však na to, co vlastně může být kupní cenou. Ta má dle literatury nejobecněji vyjadřovat hodnotu věci v objektivních jednotkách, nejčastěji v penězích⁸³. Je nutné si uvědomit, že i peníze jsou věci ve smyslu obč. zák. Literatura se přiklání k názoru, že v případě, že se vymění bankovky jedné měny za bankovky jiné měny, půjde o koupi. Stejně by tomu mělo být v případě, že jedním plněním bude kryptoměna a protiplněním např. dolary

⁸² HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V: komentář: Závazkové právo. Obecná část (§ 1-654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, 1344 s. ISBN 978-80-7400-535-0. s. 72

⁸³ ŠVESTKA, Jiří, Jan DVORÁK, Josef FIALA a kol. *Občanský zákoník - komentář - Svazek V (§ 1721-2520)*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 1700 s. ISBN: 978-80-7478-370-8. s. 733

nebo české koruny. Pouze za předpokladu, že peníze již nejsou: „*platným platidlem*“ tak půjde o směnu⁸⁴. Termínem platné platidlo měla autor patrně na mysli měnu jako soustavu peněz zavedenou v určitém státě a systematicky upravenou jeho právním řádem. Jelikož bitcoin ani jiná kryptoměna zatím měnou není, můžeme z toho dovodit, že pokud token v ICO bude stát např. 1 bitcoin, i tak půjde o směnu, stejně jako kdyby stál 1 ether. Pro úplnost je nutné dodat, že směna podle obč. zák. není totéž co směnářský obchod podle zákona č. 277/2013 Sb., o směnářské činnosti. Ač bývá obojí v běžné řeči zaměňováno, směnářským obchodem je podle § 2 odst. 1 tohoto zákona: „*obchod spočívající ve směně bankovek, mincí nebo šeků znějících na určitou měnu za bankovky, mince nebo šeky znějící na jinou měnu*“. Jelikož kryptoměny za měny nelze zatím požadovat, pak se směnářská činnost podle daného zákona kryptoměn nedotýká a kryptoměnové směnárny nejsou směnárny v pravém slova smyslu⁸⁵.

Jakmile je jasné, že v ICO půjde o směnu tokenů nebo coinů, lze se nyní vrátit k otázce, zda white paper obsahuje všechny podstatné náležitosti smlouvy tak, aby mohl být považován za nabídku Emitenta vůči Investorovi. To bude vždy nutné u každého white paperu posuzovat individuálně. Jako oferta by však měl obsahovat alespoň specifikaci nabízeného nového tokenu/coinu a počet tokenů/coinů, za které je nabízen jeho převod. Ten bude realizován typicky prostřednictvím smart contracts, což jsou počítačové programy uzpůsobené k tomu, aby zajistily splnění závazku mezi stranami⁸⁶. Je možné si je připodobnit třeba na příkladu advokáta, který zajišťuje úschovu peněz během prodeje nemovitosti. Advokát zde představuje určitou nezávislou třetí stranu, která zabezpečuje hladký průběh transakce a peníze z úschovy vydá pouze za předem sjednaných podmínek. U smart contracts pak přímo program obstarává funkci třetí strany čili se nemůže stát, že by pouze jedna strana dostala do své dispozice plnění od strany druhé, a nikoliv také naopak.

White paper pak bude představovat také smlouvu mezi stranami. Pokud by nesplnil náležitosti pro to, aby mohl být považován za nabídku, potažmo text smlouvy, a Investor by přesto plnil, pak by to zakládalo bezdůvodné obohacení na straně Emitenta dle § 2991 odst. 2 obč. zák. Pro úplnost je nutné doplnit, že se patrně uplatní domněnka nabídky podle § 1732 odst. 2 obč. zák. Budou totiž typicky splněny předpoklady této vyvratitelné domněnky, neboť

⁸⁴ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V: komentář: Závazkové právo. Obecná část (§ 1-654)*. op. cit. s. 185

⁸⁵ Ke stejnému závěru přitom dochází také Česká národní banka, blíže k tomu viz *Obchodování s bitcoiny*. In: *Česká národní banka* [online]. 10. 02. 2014 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/faq/stanoviska_a_odpovedi/pdf/obchodovani_s_bitcoiny.pdf s. 1

⁸⁶ Smart Contract News. In: *Cointelegraph* [online]. [cit. 2018-03-11]. Dostupné z: <https://cointelegraph.com/tags/smart-contracts>

půjde o návrh dodání zboží (tokenů či coinů) za určitou cenu, při podnikatelské činnosti a reklamou, kterou uveřejnění white paperu bezesporu je. Když Emitent vyčerpá zásoby tokenů/coinů, smlouva nevznikne, avšak důkazní břemeno ohledně této výhrady bude nést Emitent⁸⁷. Pokud bude ve white paperu uveden maximální počet coinů/tokenů, které lze směnit, bude nabídka přijata odesláním příslušného množství coinů/tokenů Investorem a tímž okamžikem vznikne smlouva. Jestliže množství omezeno nebude, pak se vzniku smlouvy dosáhne teprve souhlasem ze strany Emitenta⁸⁸.

Samotná smlouva pak bude asi vždy uzavírána adhezním způsobem dle § 1798 a násl. obč. zák., neboť Investor nebude mít skutečnou příležitost obsah základních podmínek ovlivnit. Ve většině případů pak půjde o smlouvu spotřebitelskou dle § 1810 obč. zák., uzavíranou distančním způsobem, tedy s využitím komunikačních prostředků na dálku dle § 1820 odst. 1 obč. zák. Nicméně je samozřejmě možné, aby mezi Investory byli i podnikatelé. V této souvislosti je ještě nutné upozornit, že Emitent bude muset ve vztahu k Investorovi – spotřebiteli také dodržovat povinnosti dle zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele. Kromě ustanovení upravujících směnnou smlouvu, potažmo smlouvu kupní, jejíž úprava se přiměřeně použije v souladu s § 2188 obč. zák., bude nutné při ICO postupovat právě i podle pravidel vyčtených výše v tomto odstavci.

Nyní se lze navrátit k otázce nutnosti zisku oprávnění. ICO, tedy směna věcí za jiné věci by měla být živností v souladu s § 2 ŽZ a § 3 ŽZ a contrario. Půjde patrně o živnost volnou dle přílohy č. 4 k ŽZ, obor 80 (výroba, obchod a služby jinde nezařazené). Pokud by tedy někdo chtěl podnikat tím způsobem, že bude provádět pro různé subjekty ICO, musel by získat živnostenské oprávnění pro živnost volnou. U již existujících podnikatelů, kteří budou chtít ICO provést sami pro sebe, bude nutné zkoumat několik věcí. Zda provedení ICO, jak bylo popsáno výše, bude spadat do obsahové náplně jejich živnosti dle nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností, případně zda bude v souladu s obsahem činnosti vymezené zvláštním zákonem (např. zákon o advokacii, chtěl-li by ICO provést advokát). Dále pak bude u živností třeba zjistit, zda nespadá ICO do rozsahu oprávnění dle § 34 a násl. ŽZ.

Je také nutné připomenout, že podnikatele, který má živnostenské oprávnění k výkonu živnosti volné, opravňuje toto oprávnění k výkonu činností uvedených v příloze č. 4 k ŽZ dle § 28 ŽZ odst. 1. Komentář k ŽZ pak uvádí, že toto ustanovení lze vyložit tak, že podnikatel je

⁸⁷ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V: komentář: Závazkové právo. Obecná část (§ 1-654)*. op. cit. s. 79

⁸⁸ Blíže viz *ibid.* s. 77

oprávněn provozovat živnost volnou v celém rozsahu, ať uvede jeden či více oborů⁸⁹. To znamená, že pokud bude Emitent mít živnostenské oprávnění k živnosti volné, neměl by pro ICO žádné další oprávnění potřebovat. Dle § 28 odst. 3 ŽZ rozhodne v pochybnostech o rozsahu oprávnění na žádost podnikatele živnostenský úřad. Pokud tedy podnikatel – živnostník nebude mít jistotu ohledně rozsahu oprávnění, může využít i tuto možnost.

2.8 Opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu

V předchozích bodech této kapitoly bylo demonstrováno, že na průběh ICO budou reálně dopadat zejména normy soukromého práva. Nicméně tomu taky není bez výjimky a jednou z dalších oblastí, kterou je potřeba zkoumat, je část práva zaměřená proti praní špinavých peněz (anglicky anti money laundering). Tu je pak nutné rozebrat zejména v souvislosti s novelou AML zákona.

Tato novela (zákon č. 368/2016 Sb.), která mimo jiné implementovala směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2015/849 ze dne 20. května 2015, přidala do výčtu povinných osob podle AML zákona nový subjekt. Povinnou osobou je tedy dle aktuálního znění § 2 odst. 1 písm. l) AML zákona: „osoba poskytující služby spojené s virtuální měnou“. V § 4 odst. 8 AML zákona je potom uvedeno, že osobou poskytující služby spojené s virtuální měnou se pro účely zákona rozumí osoba: „*kteřá jako předmět své podnikatelské činnosti kupuje, prodává, uchovává, pro jiného spravuje nebo zprostředkovává nákup nebo prodej virtuální měny, případně poskytuje další služby spojené s virtuální měnou*“. Ač uvedená směrnice takový požadavek neobsahovala, český zákonodárce se patrně rozhodl řídit doporučením Evropského orgánu pro bankovníctví, který ve svém vyjádření evropskému normotvůrci doporučoval, aby provozovatele kryptoměnových směnárů zařadil ve směrnici do kategorie povinných osob⁹⁰.

Již v první části práce bylo upozorněno na to, jak je daná definice virtuální měny problematická. I pokud pomocí výkladu připustíme, že se úprava bude vztahovat na kryptoměny, jak byly vymezeny taktéž v první části, z textu citovaných paragrafů vyvstává další otázka. Je jasné, že pokud bude Emitentův předmět podnikání jednou z činností vymezených v § 4 odst. 8 AML zákona, pak bude také osobou povinnou dle tohoto zákona. Zařazení pod zákonnou definici však nemusí být jednoduché, neboť není jisté, co přesně zákonodárce myslel oněmi dalšími službami spojenými s virtuální měnou. Uvažovat nad tím

⁸⁹ KAMENÍK, Petr, Milada HRABÁNKOVÁ a Marie ORLOVÁ. *Živnostenský zákon, Zákon o živnostenských úřadech: komentář*. op. cit. s. 120-121

⁹⁰ EBA Opinion on ‘virtual currencies’. In: *European Banking Authority* [online]. 04. 07. 2014 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/657547/EBA-Op-2014-08+Opinion+on+Virtual+Currencies.pdf> s. 6

bude nutné v každém jednotlivém případě, aby nebyla zanedbána některá z povinností daných AML zákonem.

S určením toho, kdo bude osobou povinnou dle § 4 odst. 8 AML zákona, souvisí také otázka, jak tomu bude v případech, kdy Emitent by měl jako předmět činnosti provádění ICO jako živnost volnou. Tedy pokud by Emitentem byla osoba, která by prováděla ICO pro jiné osoby, podobně jako to nabízí kupříkladu ICOBox⁹¹. Je ovšem nutné podotknout, že to se bude týkat naprostého minima případů, neboť prakticky vždy tomu bude naopak a ICO si bude sám pro sebe dělat subjekt, jehož předmětem podnikatelské činnosti může být téměř cokoliv.

Podle důvodové zprávy k zákonu č. 368/2016 Sb. cílí ustanovení dvou výše uvedených paragrafů na provozovatele online obchodovacích portálů, kde lze zakoupit zboží za kryptoměny, dále pak kryptoměnové směnárny, poskytovatele správy účtů ve virtuální měně nebo vedení elektronické peněženky⁹². Zejména tedy půjde právě o provozovatele kryptoměnových směnár, jakou je třeba česká společnost Simple Coin s.r.o. O prodej (či nákup) ovšem jde pouze v případě, že bude kryptoměna měněna za skutečnou měnu a naopak. S ohledem na to, co bylo zjištěno v kapitole 2.5, nelze souhlasit s tím, že jde u převodu zboží za kryptoměny o koupi. Pokud totiž bude kryptoměna měněna za zboží, pak půjde nikoliv o koupi, ale o směnu. Taková směna by se však patrně dala podřadit právě pod kategorii tzv. dalších služeb spojených s virtuální měnou.

Bude však do této skupiny možné zařadit také vytvoření coinu či tokenu při ICO a jejich následné směny za jiné kryptoměny u Emitenta, který jako předmět své činnosti bude vytvářet nové kryptoměny? Komentář k AML zákonu se v tomto shoduje s důvodovou zprávou a uvádí stejné příklady osob poskytujících služeb v souvislosti s virtuální měnou⁹³. Zatím samozřejmě není k dispozici žádné soudní rozhodnutí, které by se tímto problémem zabývalo. S ohledem na vypočtené příklady poskytovatelů služeb se však přikláním k názoru, že zákonodárce neměl v úmyslu postihnout také emitenty či lépe řečeno samotné tvůrce kryptoměn. Přitom Emitent je také de facto tvůrcem nové kryptoměny a následně ji pouze směňuje za jiné kryptoměny, Teoreticky by se dalo uvažovat o tom, že směna kryptoměny za jinou během ICO bude považována za službu a Emitent tak zapadne do kategorie provozovatelů poskytujících. Takový výklad se ovšem zdá být zbytečně extenzivní, a navíc by byl nespravedlivý ve vztahu k těm tvůrcům kryptoměn, kteří využijí ICO.

⁹¹ ICOBox. In: *ICOBox* [online]. [cit. 2018-04-14] Dostupné z: <https://icobox.io/>

⁹² Důvodová zpráva k zákonu č. 368/2016 Sb. In: *Poslanecká sněmovna PČR* [online]. [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/doc/00/12/56/00125696.pdf> s. 46

⁹³ TVRDÝ, Jiří a Alena VAVRUŠKOVÁ. *Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, 584 s. ISBN 978-80-7400-688-3. s. 11

Lze tedy uzavřít, že pokud bude Emitent osobou povinnou podle § 2 AML zákona, dopadnou na něj povinnosti dle tohoto zákona. Jestliže nebude na první pohled zřejmé, zda je Emitent takovou osobou, bude nutné zejména zkoumat, zda Emitentův předmět podnikatelské činnosti odpovídá definici § 4 odst. 8 AML zákona. Pakliže ano pak tento Emitent bude osobou povinnou. Bude tedy muset plnit zejména povinnosti dle § 7 a násl. AML zákona, jako je například oznamování podezřelých obchodů nebo provádění identifikace klientů. Určení toho, zda však určitý předmět spadá či nespadá do zákonné definice, ovšem není jednoduché, jak bylo názorně demonstrováno. Bude muset být postupováno vždy individuálně, přičemž konečnou odpověď ohledně toho, co se myslí oněmi dalšími službami, přinese nejspíše až judikatura.

2.9 Odpovědnost za protiprávní jednání

Poté co bylo určeno, jaké právní předpisy se na ICO budou vztahovat, zbývá vyřešit otázku, jaké důsledky bude mít porušení těchto předpisů, případně zda mohou být porušeny ještě nějaké další. Obecně je možné si odpovědnostní rovinu rozdělit na tři základní oddíly, tedy na odpovědnost civilní neboli občanskoprávní, odpovědnost trestněprávní a odpovědnost správněprávní.

V rámci civilní odpovědnosti lze uvažovat především o odpovědnosti za škodu způsobenou porušením smluvní povinnosti typicky Emitentem dle § 2913 odst. 1 obč. zák. Ta se ale uplatní pouze v případě, že byla skutečně mezi Emitentem a Investorem uzavřena smlouva, jejíž text představuje white paper. Pokud Emitent poruší něco z toho, k čemu se zavázal ve white paperu, bude muset Investorovi nahradit škodu tím vzniklou, nezprostit-li se povinnosti této náhrady dle § 2913 odst. 2 obč. zák. Dále připadá v úvahu i porušení zákonné povinnosti, například některého z ustanovení u spotřebitelských smluv. Uvažovat lze i o případné odpovědnosti za škodu způsobenou úmyslným porušením dobrých mravů, vše bude ale vždy muset být vždy vztaženo na konkrétní případ. Zajímavé by také bylo uvažovat nad odpovědnostním vztahem mezi Emitentem a určitou kryptoměnovou platformou, pokud na ní Emitent naprogramuje tokeny. Představme si, že ethereum nebo waves budou kvůli chybě v kódu zničeny a s ní i všechny tokeny Emitenta na ně navázané. Kdo za to ponese odpovědnost? Ethereum v čele s Buterinem na takové riziko na svých stránkách upozorňuje a snaží se tak přenést odpovědnost na klienty (a tedy i Emitenty)⁹⁴, podobně je pak na tom také

⁹⁴ Legal Agreement In: *Ethereum* [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://www.ethereum.org/agreement>

waves⁹⁵. Zde by se však obvykle musela uplatnit pravidla mezinárodního práva soukromého, na něž tato práce zaměřena není.

Co se týče trestněprávní odpovědnosti, určitě není možné vyjmenovat veškeré trestné činy, kterých se lze v souvislosti s ICO dopustit. Považuji však za nutné alespoň trestněprávně kvalifikovat tzv. ICO scams, ze kterých panuje velká obava mezi potenciálními Investory. ICO scam (do češtiny přeložitelné jako podvod či podraz) mívá zpravidla dvě podoby. Určitá osoba či skupina osob přesvědčí Investory, aby investovali do falešných coinů či tokenů, které ve skutečnosti nikdy nedostanou⁹⁶. Nebo tato osoba/skupina osob skutečně coinů či tokenů vytvoří, část si jich nechá a s pomocí falešných zpráv uměle vyžene jejich cenu vzhůru. V momentě, kdy je cena dostatečně vysoká, svoji část prodá, cena následně klesne a Investoři na tom značně prodělají. Tomu se také jinak říká tzv. pump and dump schéma⁹⁷.

Prvním popsáním jednáním Emitent zpravidla spáchá trestný čin podvodu dle § 209 TrZ. Tento paragraf v odst. 1 stanoví, že: „*Kdo sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.*“. Emitent popsáním jednáním (tvrzením o existenci falešných coinů/tokenů) uvede Investora v omyl a sebe tím následně obohatí. Musí však takovým jednáním způsobit Investorovi škodu nikoliv nepatrnou, tedy nejméně 5 000 Kč dle § 138 odst. 1 TrZ. Pokud škoda nedosáhne takové výše, půjde pouze o přestupek dle § 8 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. Druhé jednání pak bude moci být posouzeno stejně. Pro úplnost však ještě dodávám, že u druhého jednání nemůže jít o trestný čin manipulace s kurzem investičních nástrojů dle § 250 TrZ, neboť coinů ani tokenů nejsou investičním nástrojem dle § 3 ZPKT⁹⁸, na který § 250 TrZ odkazuje.

V rámci správního práva se pak Emitent může kromě výše zmíněného přestupku dopustit přestupků zejména podle § 61 a násl. ŽZ, jiných zvláštních zákonů upravujících

⁹⁵ Terms and Conditions In: *Waves* [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://www.waves.com/legal/terms-and-conditions>

⁹⁶ K tomu viz KEAN, Brian. Don't Believe the Hype. Five Largest ICO "Exit Scams": Expert Take. In: *Cointelegraph* [online]. 19. 02. 2018 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://cointelegraph.com/news/dont-believe-the-hype-the-five-largest-ico-exit-scams-expert-take>

⁹⁷ Investor Alert: Public Companies Making ICO-Related Claims In: *Investor.gov* [online]. 28. 08. 2017 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <https://www.investor.gov/additional-resources/news-alerts/alerts-bulletins/investor-alert-public-companies-making-ico-related>

⁹⁸ Ke stejnému závěru přitom dochází také Česká národní banka, k tomu viz Obchodování s bitcoiny. In: *Česká národní banka* [online]. 10. 02. 2014 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/faq/stanoviska_a_odpovedi/pdf/obchodovani_s_bitcoiny.pdf s. 1

podnikání Emitenta a případně také podle § 43 a násl. AML zákona či § 24 a násl. zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele.

2.10 Další související otázky a úvaha de lege ferenda

V této části práce byly předesťeny hlavní právní aspekty ICO z pohledu českého práva, přičemž v odborné literatuře zatím nebylo toto téma nikterak zpracováno. Vzhledem k tomu je možné, že další navazující autoři přijdou s další částí materie, která se ICO dotýká a zde nebyla zmíněna. Takový rozvoj je však více než žádoucí, neboť se jedná o oblast zatím v právu opomíjenou.

De lege ferenda se nabízí otázka, zda ICO explicitně zakázat, částečně regulovat či ponechat bez speciální regulace. S ohledem na to, co bylo zjištěno v této části práce, se domnívám, že není nutné volit ani jeden z prvních dvou přístupů. Současná právní úprava se jeví ve vztahu k ICO jako dostačující, včetně ochrany Investorů, a navíc přijímání nových a nových právních předpisů se nezdá být udržitelnou koncepcí. Jako vhodné by se mi naopak jeví vypracování určitého návodného dokumentu, například ze strany Ministerstva financí České republiky. Tento dokument by pak mohl obsahovat popis základního právního rámce ICO v českém právu a doporučení, jak pro osoby chystající se ICO provést, tak pro veřejnost, která by do něj chtěla investovat.

3 Daňové aspekty kryptoměn

3.1 Obecný náhled na daňovou problematiku ve vztahu ke kryptoměnám

Daň v úzkém smyslu⁹⁹ lze popsat jako peněžité plnění zákonné, nenávratné, nedobrovolné, neekvivalentní a nesankční¹⁰⁰. K daním v širokém smyslu patří kromě daní v úzkém smyslu dále také poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění. Tato práce se však v souvislosti s kryptoměnami soustředí pouze na daně v úzkém smyslu.

V následujících dvou kapitolách budou nejprve stručně popsány de lege lata základní konstrukční prvky v nich zkoumaných daní, k nimž se řadí subjekt, předmět, základ, výpočet, zdaňovací období a rozpočtové určení daně¹⁰¹. Společně s nimi pak budou ještě popsány některé ostatní konstrukční prvky (osvobození od daně) či další důležité části daňověprávní materie (např. správa daně). Teprve poté bude přikročeno ke zkoumání záležitostí přímo se dotýkajících kryptoměn. Takové pojetí se zdá být pro čtenáře této práce nejvíce srozumitelným, a tedy i přínosným.

Ačkoliv je zřejmé, že hlavní pozornost bude v souvislosti s kryptoměnami upřena na daň z přidané hodnoty (dále jen „DPH“) a daň z příjmu (dále jen „DzP“), kterým budou věnovány následující dvě kapitoly, nelze zcela vynechat ani ostatní daně v úzkém smyslu. Silniční daň, daň z nemovitých věcí, spotřební daň či energetické daně se kryptoměn nijak nedotknou, neboť jejich předměty s kryptoměnami ani vzdáleně nesouvisí. U daně z hazardních her by sice někoho mohlo napadnout přirovnávat hlavně ICOs k hazardní hře, ale samozřejmě tomu tak není, neboť ICO není ani jednou z hazardních her, které jsou vyjmenovány v § 3 odst. 2 zákona č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách, a dále definovány v § 18 a násl. tohoto zákona.

U daně z nabytí nemovitých věcí se ale spojení s kryptoměnou najít dá, neboť je znám již jeden případ, kdy byla v České republice nemovitost směněna za bitcoiny¹⁰². Předmětem této daně je podle § 2 odst. 1 zákonného opatření Senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí, úplatné nabytí vlastnického práva k taxativně vyjmenovaným nemovitým věcem nacházejícím se na území České republiky.

Úplatou pak může být v souladu s § 4 odst. 1 tohoto zákonného opatření i hodnota nepeněžního plnění, která se podle odst. 2 určí podle ZoOM. Narazíme zde tedy na stejný problém jako v případě oceňování příjmů v kryptoměnách u DzP, kde se uplatní stejný zákon.

⁹⁹ K rozdělení blíže viz KARFÍKOVÁ, Marie a kol. *Teorie finančního práva a finanční vědy*. op. cit. s. 148

¹⁰⁰ Ibid. s. 148

¹⁰¹ Ibid. s. 158

¹⁰² PTÁČEK, Michal. Rus koupil v Praze byt za 35 bitcoinů. In: *CzechCrunch* [online]. 02. 01. 2018 [cit. 2018-06-13]. Dostupné z: <https://www.czechcrunch.cz/2018/01/v-cesku-se-prodal-prvni-byt-za-bitcoiny/>

O oceňování bude podrobněji pojednáno právě v kapitole o DzP. Uvedený paragraf také stanoví, že úplatou může být i hodnota nepeněžního plnění, které teprve má být poskytnuto. Tedy můžeme si představit, že za dům bude dohodnuto protiplnění ve formě tokenů, ač ještě nezačalo dané ICO. Na tyto situace pak výslovně pamatuje § 4 odst. 3 zákonného opatření, které říká, že pokud není možné ke dni nabytí vlastnického práva k nemovitosti určit hodnotu nepeněžního plnění podle ZoOM, je touto hodnotou zjištěná cena nabývané nemovité věci snižena o úplatu, jejíž hodnotu určit lze. Pelc k tomu uvádí jako příklad úplatu v podobě obrazu, který ještě nebyl namalován¹⁰³. Jestliže tedy tokeny ještě nezačaly být vydávány a není možné zjistit jejich hodnotu (třeba proto, že ještě nebylo zveřejněno, v jakém kurzu a za jaké kryptoměny budou v ICO směňovány), pak by se hodnota úplaty měla rovnat zjištěné ceně nemovitosti, což je cena, která musí být doložena znaleckým posudkem v souladu s § 36 zákonného opatření.

3.2 Daň z přidané hodnoty

3.2.1 Charakteristika, předmět a plátcí daně

Daň z přidané hodnoty je jednou z daní nepřímého typu, což znamená, že jejím plátcem je jiná osoba než ta, na kterou skutečně ekonomicky dopadá a zároveň postihuje příjem při jeho upotřebení, a nikoliv už při vzniku¹⁰⁴. Jde o sdílenou daň, která v souladu s § 3 odst. 1 písm. b) a § 4 odst. 1 písm. b) zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům, plyne do státního, krajského i obecního rozpočtu. DPH je upravena zejména v ZoDPH, současně je však také harmonizována na úrovni Evropské unie, kde je základním předpisem směrnice Rady č. 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006, o společném systému daně z přidané hodnoty (dále jen „směrnice o DPH“).

Jakmile budou objasněny základní prvky DPH důležité pro záměr této části práce, bude možno přistoupit ke zkoumání toho, jak se může DPH prakticky uplatňovat ve vztahu ke kryptoměnám. V úvahu připadají de facto tři oblasti činnosti spojené s kryptoměnami, které by mohly být předmětem DPH. Jedná se o směnné operace s kryptoměnami, o přijímání úplaty za zboží či služby v kryptoměnách a o těžbu neboli anglicky mining kryptoměn.

Předmětem DPH je podle § 2 odst. 1 ZoDPH dodání zboží za úplatu osobou povinnou k dani a poskytnutí služby za úplatu osobou povinnou k dani, obojí v rámci uskutečňování

¹⁰³ PELC, Vladimír. *Daň z nabytí nemovitých věcí: praktická příručka*. 2. aktualizované vydání podle stavu k 1. 11. 2016. Praha: Leges, 2017, 240 s. ISBN 978-80-7502-190-8. s. 67

¹⁰⁴ BAKES, M., M. KARFÍKOVÁ, P. KOTÁB, H. MARKOVÁ a kol. *Finanční právo*. 6. upravené vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 519 s. ISBN 978-80-7400-440-7. s. 157

ekonomické činnosti s místem plnění v tuzemsku. Dále pak dovoz zboží s místem plnění v tuzemsku a v neposlední řadě pořízení buď nového dopravního prostředku z jiného členského státu za úplatu osobou nepovinnou k dani, anebo pořízení zboží z jiného členského státu za úplatu uskutečněné v tuzemsku osobou povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti nebo právníkou osobou nepovinnou k dani.

Nejdříve je přitom v tomto kontextu důležité si ujasnit, co znamená „zboží“ a co termín „za úplatu“. Úplatou je podle § 4 odst. 1 písm. a) ZoDPH: „*částka v peněžních prostředcích nebo hodnota nepeněžitého plnění, které jsou poskytnuty v souvislosti s předmětem daně*“, což tedy pokrývá také kryptoměny, které sice nelze považovat za peněžní prostředky, jak bylo dovozeno v kapitole 2.6, ale za nepeněžité plnění ano. Zboží je pak dále specifikováno v § 4 odst. 2 ZoDPH, přičemž podle písm. a) se jím pro účely zákona rozumí hmotná věc, s výjimkou peněz a cenných papírů. Nehmotné věci, jakými jsou i kryptoměny dle závěru v kapitole 2.5, pak nebudou pro účely zákona považovány za zboží, ale zařadí se do kategorie služeb¹⁰⁵, kterou je podle § 14 odst. 1 písm. a) ZoDPH také pozbytí nehmotné věci.

Osobami povinnými k dani jsou osoby podle § 5 odst. 1 ZoDPH fyzické i právnické osoby, které samostatně uskutečňují ekonomickou činnost, která musí být podle odst. 2 soustavná. Povinnými plátcí daně jsou osoby podle § 6 až § 6e ZoDPH, typicky osoba povinná k dani se sídlem v České republice, jejíž obrat za nejvýše 12 kalendářních měsíců přesáhne 1 milion Kč. Dobrovolnými plátcí jsou pak dle § 6f osoby povinné k dani, které mají na území České republiky sídlo nebo provozovnu a uskutečňují nebo budou uskutečňovat plnění s nárokem na odpočet daně.

Osoby povinné k dani a plátcí jsou povinni ve většině případů vystavit daňový doklad podle § 28 ZoDPH. Na dokladech se mimo jiné uvádí také výše daně v české měně, nicméně základ daně může být v souladu s čl. 230 směrnice o DPH v jakékoliv měně. Nedomnívám se, že by základ mohl být uveden v kryptoměně. Citovaný článek odkazuje přepočtový mechanismus v čl. 91, který počítá buď s přepočtem podle směnného kurzu podle předpisů o výpočtu celní hodnoty nebo prodejní kurz na nejrepresentativnějším devizovém trhu nebo trzích daného členského státu. Vzhledem k tomu, že kryptoměnový kurz nelze ani jedním způsobem zjistit, neboť kryptoměna není měnou, měl by i základ daně být na faktuře vyjádřen v české měně či měně zahraniční.

Plátce daně může za určitých okolností ručit za nezaplacenou daň ze zdanitelného plnění. A to v případě, že přijme zdanitelné plnění s místem plnění v České

¹⁰⁵ BRANDEJS, Tomáš a kol. *Zákon o dani z přidané hodnoty: komentář*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, 1144 s. ISBN 978-80-7552-569-7. s. 38

republice uskutečněné jiným plátcem nebo poskytne úplatu na takové plnění a zároveň je splněna některá z dalších podmínek § 109 ZoDPH. Pro účely této práce je zásadní odst. 2 písm. d) daného paragrafu, který stanoví, že příjemce zdanitelného plnění specifikovaného výše ručí za nezaplacenou daň z něj, pokud je úplata poskytnuta zcela nebo zčásti virtuální měnou podle AML zákona. Představme si tedy situaci, kdy společnost X vyrábějící bitcoinmaty uzavře smlouvou se společností Y o tom, že společnost X bitcoinmaty dodá do určeného obchodu a společnost Y jí za to převede 20 bitcoinů. Obě osoby jsou přitom plátcí daně. Dodání bitcoinmaty proběhne v pořádku a společnost Y převede společnosti X dohodnutou částku. Společnost X je následně povinna z částky odvést DPH na výstupu, což však neučiní. Společnost Y bude za neodvedenou daň ručit, což tedy znamená, že ačkoliv cenu dle smlouvy řádně zaplatila, správce daně po ní může vymáhat DPH nezaplacené společností X.

Takový přístup je však dle mého názoru nepřiměřeně přísný, neboť ručitel nemá praktickou možnost chování druhého plátce ovlivnit. Stejně to pak vidí i Brandejs a kolektiv, kteří argumentují rozporem s evropským právem, podepřeným judikaturou Soudního dvora evropské unie (dále jen „SDEU“)¹⁰⁶. Zejména jde o rozsudek ze dne ve věci Netto Supermarkt, kde SDEU v bodu 23 prohlásil za nepřiměřené připisovat osobě povinné k dani ztrátu daňových příjmů způsobenou podvodným jednáním třetích osob, na které nemá žádný vliv¹⁰⁷. Rozpor s principem proporcionality pak namítají také Bárta a kolektiv¹⁰⁸. Jako vhodnější by se jevilo vyžadovat i zde stejně jako v § 109 odst. 1 zavinění alespoň ve formě nevědomé nedbalosti. Tedy pouze pokud příjemce zdanitelného plnění alespoň vědět měl a mohl, že daň nebude úmyslně zaplacená, poskytovatel plnění ji zkrátí, anebo se úmyslně dostane do postavení, kdy ji nebude moci zaplatit.

3.2.2 Základ, sazba a výpočet daně, osvobození od daně

Základ DPH vymezuje § 36 odst. 1 ZoDPH jako vše, co: „jako úplatu obdržel nebo má obdržet plátce za uskutečněné zdanitelné plnění, včetně částky na úhradu spotřební daně od osoby, pro kterou je zdanitelné plnění uskutečněno, nebo od třetí osoby, bez daně za toto zdanitelné plnění“. Pokud tedy společnost obdrží za uskutečněné zdanitelné plnění částku ve výši 121 000 Kč a tato cena byla uvedena jako včetně DPH, bude základem daně 100 000 Kč. Samotná daň ve výši 21 000 Kč logicky základ daně netvoří.

¹⁰⁶ BRANDEJS, Tomáš a kol. *Zákon o dani z přidané hodnoty: komentář*. op. cit. s. 1016

¹⁰⁷ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 21. února 2008 ve věci C-271/06, Netto Supermarkt GmbH & Co. OHG v. Finanzamt Malchin. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A62006CJ0271>

¹⁰⁸ BÁRTA, Jan, Olga HOCHMANNOVÁ a Jiří ŠKAMPA. *Zákon o dani z přidané hodnoty s komentářem*. 3. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, 509 s. ISBN 978-80-7380-523-4. s. 446

V uvedeném příkladu je počítáno se sazbou DPH ve výši 21 %, která je sazbou základní. Vedle ní existují ještě první a druhá snížená sazba v souladu s § 47 odst. 1 písm. b) a c) ZoDPH, ty se však týkají pouze vyjmenovaných kategorií zboží a služeb. U služeb jsou to pak ty uvedené v příloze č. 2 ZoDPH, přičemž pomocí argumentu per eliminationem lze dovodit, že žádná z nich se nedotýká kryptoměn. S ohledem na výše uvedené lze sazbu DPH hodnotit jako poměrnou lineární (je stanovena procentuálně a z různých základů je odváděno stále stejné procento) a diferencovanou (existují celkem tři různé sazby). Osob povinných k dani, jejichž ekonomická činnost souvisí s kryptoměnami, se pak bude týkat základní sazba ve výši 21 %.

Vypočítat DPH lze pak podle § 37 ZoDPH dvěma způsoby podle toho, zda je vycházeno z úplaty za zdanitelné plnění bez daně nebo s daní. Pokud bez daně, pak se DPH vypočte jako součin základu daně a sazby daně, tedy podle již jednou využitého ilustračního příkladu: $100\ 000\ \text{Kč} * (21 / 100) = 21\ 000\ \text{Kč}$. Výsledná daň je tedy 21 000 Kč. Jestliže by ale bylo vycházeno z ceny včetně daně, pak by se DPH vypočetla jako součin ceny za zdanitelné plnění včetně daně a přepočítacího koeficientu, který je roven podílu sazby a součtu čísla 100 a sazby. Opět ve stejném modelovém případě tedy takto: $121\ 000 * (21 / 121) = 21\ 000\ \text{Kč}$.

Nicméně ne ze všech zdanitelných plnění je nutné daň odvádět, a tedy i počítat. Plnění osvobozená od daně bez nároku na odpočet jsou vypočtena v § 51 odst. 1 ZoDPH, osvobozená plnění s nárokem na odpočet pak v § 63 odst. 1. Odpočet přitom znamená daň na vstupu¹⁰⁹, tedy daň uplatněnou na zboží, které má být dodáno či službu, která má být poskytnuta. Výčet osvobozených plnění je poměrně rozsáhlý a cílem této práce rozhodně není je všechny vyjmenovat a odborně rozebrat. Příkladem ale mohou být finanční činnosti, jimž bude ještě věnována pozornost v dalším bodu, nájem nemovité věci (obojí bez nároku na odpočet) nebo poskytnutí služby do třetí země (s nárokem na odpočet).

3.2.3 Správa daně a evidence pro účely daně

Správcem DPH je příslušný finanční úřad podle § 4 odst. 1 písm. e) ZoDPH, výjimečně pak celní úřad. Zdaňovacím obdobím je kalendářní měsíc podle § 99 zákona. Pokud obrat plátce za předchozí kalendářní rok nepřesáhl 10 milionů Kč, může si plátce za zdaňovací období zvolit kalendářní čtvrtletí podle § 99a, jestliže to včas oznámí správci daně a není nespolehlivým plátcem nebo skupinou.

Daň je splatná ve lhůtě pro podání daňového přiznání podle § 135 odst. 3 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, kromě daně u dovozu zboží ze třetí země, kde je splatnost upravena celními předpisy. Zároveň ještě existuje povinnost podávat tzv. kontrolní a souhrnné

¹⁰⁹ BAKEŠ, M., M. KARFÍKOVÁ, P. KOTÁB, H. MARKOVÁ a kol. *Finanční právo*. op. cit. s. 181

hlášení. Kontrolní hlášení podává podle § 101c a násl. plátce, který uskutečňuje nebo přijímá zdanitelná plnění s místem plnění v tuzemsku, anebo přijímá nebo poskytuje úplatu za tato plnění. Souhrnné hlášení podává podle § 102 plátce např. při dodání zboží z tuzemska do jiného členského státu osobě registrované k dani v jiném členském státě nebo dále identifikovaná osoba¹¹⁰ při poskytnutí služby osobě registrované k dani v jiném členském státě s místem plnění v jiném členském státě (pokud daň přiznává příjemce).

Plátce nebo identifikovaná osoba v souladu s § 100 ZoDPH musejí vést v evidenci pro účely DPH všechny údaje vztahující se k daňovým povinnostem, a to ve členění potřebném jednak pro sestavení daňového přiznání, ale také právě souhrnného a kontrolního hlášení.

3.2.4 Směnné operace s kryptoměny poskytované za úplatu

Finanční činnosti jsou, jak již bylo uvedeno výše, osvobozeným plněním bez nároku na odpočet daně¹¹¹. Jejich výčet nalezneme v § 54 odst. 1 ZoDPH. Pod písmenem j) jsou uvedeny operace týkající se peněz. Ve směrnici o DPH lze najít ekvivalent tohoto ustanovení v článku 135 písm. e), podle kterého státy osvobodí od daně mimo jiné také činnosti včetně sjednávání týkající se oběživa, bankovek a mincí používaných jako zákonné platidlo. Otázkou je, zda lze tuto kategorii zařadit také směňování kryptoměn za některou z fiat měn (nebo jinak také tradičních měn či měn s nuceným oběhem) za úplatu. Tento stav se týká zejména tzv. kryptoměnových směnár, ve kterých lze bitcoiny, ethery či jiné kryptoměny vyměnit například za dolary nebo eura.

Poměrně jasnou odpověď na položenou otázku přinesl SDEU ve svém rozhodnutí ve věci *Skatteverket v. David Hedqvist*¹¹². SDEU v tomto případě posuzoval dvě předběžné otázky Högsta förvaltningsdomstolen (švédského Nejvyššího správního soudu) týkající se osvobození od DPH u směny bitcoinu za některou tradiční měnu. David Hedqvist chtěl poskytovat prostřednictvím své společnosti služby spočívající ve směně bitcoinu za tradičních měny a naopak. Zároveň tvrdil, že taková služba má být s ohledem na švédský zákon o dani z přidané hodnoty i směrnici o DPH osvobozena od této daně. Naproti tomu Skatteverket (švédská daňová správa) zastávala opačný názor.

¹¹⁰ Identifikované osoby vymezuje § 6g – § 6l ZoDPH a jsou jimi osoby povinné k dani, které nejsou plátcí, nebo právnické osoby nepovinné k dani, pokud například pořizují zboží z jiného členského státu či přijímají přeshraniční služby.

¹¹¹ To však neplatí bezvýjimečně, neboť dle § 72 odst. 1 písm. d) však některé finanční činnosti s místem plnění ve třetí zemi nebo přímo spojená s vývozem zboží zakládají nárok na odpočet daně.

¹¹² Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 22. října 2015 ve věci C-264/14, *Skatteverket v. David Hedqvist*. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A62014CJ0264>

SDEU musel nejprve zodpovědět otázku, zda popsané směnné operace prováděné za úplatu započítávanou poskytovatelem při stanovování směnných kurzů, představují poskytování služeb za úplatu ve smyslu čl. 2 odst. 1 směrnice o DPH. SDEU zde dovedl, že ano. Jde o poskytování služeb, neboť bitcoiny zcela jistě nejsou hmotným majetkem, tedy ani zbožím. Současně je poskytováno protiplnění, které vykazuje přímou souvislost s poskytnutou službou, čímž je naplněn také požadavek úplatnosti.

Po zodpovězení první otázky se dále SDEU zabýval tím, jestli má být čl. 135 odst. 1 směrnice o DPH vykládán tak, že jsou dané směnné operace osvobozeny od daně. I zde SDEU odpověděl kladně. Odkázal přitom na písm. e) daného článku, které bylo uvedeno výše. Odlišná jazyková znění čl. 135 odst. 1 písm. e) směrnice o DPH přitom neumožňují jednoznačně určit, zda se dané ustanovení vztahuje pouze na činnosti týkající se tradičních měn, anebo i na činnosti zahrnující jiné měny. Ustanovení je ovšem nutné vykládat systematicky v kontextu celé směrnice, a i z toho důvodu SDEU uzavřel, že: *„činnosti týkající se netradičních měn, to znamená jiných měn, než jsou peníze, které jsou zákonným platidlem v jedné nebo ve vícero zemích, pokud tyto měny byly účastníky transakce akceptovány jako alternativní platidlo k zákonným platidlům a nemají jiný účel než účel platidla, představují finanční operace“*¹¹³. SDEU zároveň připomněl, že cílem osvobození od daně stanovených v čl. 135 odst. 1 písm. d) až f) je odstranit obtíže spojené s určením daňového základu i částky odpočitatelné z DPH.

V praxi to tedy znamená, že osoby povinné k DPH, kteří provozují kryptoměnovou směnárnou, nemusí daň odvádět z poplatků za směnu bitcoinu za fiat měnu a naopak. Termín směna není v kontextu českého práva úplně přesný, neboť jak bylo zjištěno v kapitole 2.7, jde prakticky o koupi. Pokud se dohodne, že osoba A převede osobě B 1 bitcoin a osoba B jí za to zaplatí 7 000 Kč, dojde k uzavření kupní smlouvy, nikoliv smlouvy směnné. Jelikož však termín směna používá SDEU, používám v tomto bodu stejný výraz, případně také výraz směnná operace, aby nedošlo ke zbytečnému zmatení čtenářů.

Nelze si také nevšimnout, že SDEU používá pro bitcoiny označení „netradiční měna“, což ale podle mého názoru neznamená, že by kryptoměny uznával jako měny v právním slova smyslu. Jako nezbytný atribut měny totiž nevnímá fakt, že je zákonným platidlem, tedy něčím, co stát jako zákonné platidlo uzná a upraví. Lze ale tento bezesporu přelomový judikatorní názor SDEU vztáhnout také na ostatní kryptoměny?

K zodpovězení otázky je třeba určit, zda všechny kryptoměny mají jediný účel, a to účel platidla. Nedomnívám se, že je tomu tak. U bitcoinu je zcela jistě účel platidla zřetelný, avšak

¹¹³ Ibid. bod 49

vzhledem k obrovskému počtu kryptoměn nelze říci, že tomu tak je u všech. Naopak většina z nich ambici stát se platidlem nemá a slouží ke spekulacím na kryptoměnových burzách a ke směněm za jiné kryptoměny. Některé druhy tokenů, jak již bylo uvedeno, pak mají specifický záměr, jakým je třeba zajištění dřívějšího přístupu k vyvíjené aplikaci pro jejich držitele. Podobný názor mají také Hanych a kol., kteří v tom ale vidí důvod pro překonání citovaného rozhodnutí, a tedy i osvobození takových operací od daně, přičemž z toho nevyjímají ani bitcoin¹¹⁴. Je sice pravdou, že kryptoměny nemají většinou funkci platidla a podle českého práva jde o věci, za něž je považuje také Generální finanční ředitelství¹¹⁵. Přesto si však nemyslím, že by to mělo být důvodem pro vynětí směnných operací kryptoměn za měny z režimu plnění osvobozených od DPH.

Jestliže je hlavním účelem osvobození finančních činností od daně nemožnost spolehlivě při nich určit základ daně, pak pro operace s kryptoměnami by to mělo platit také, neboť zde budou obtíže ještě výraznější. Je ovšem diskutabilní, zda toho lze dosáhnou extenzivním výkladem ustanovení čl. 135 odst. 1 písm. e) směrnice o DPH v kontextu rozebíraného rozsudku SDEU i pokud přiznáme, že ne všechny kryptoměny mají pouze účel platidla. Podobně zmiňovaný § 54 odst. 1 písm. j) ZoDPH pracuje s pojmem peníze, za něž možná lze považovat bitcoiny, ale určitě ne všechny kryptoměny. Jako vhodnější by se jevilo explicitní zahrnutí směnných operací kryptoměna – měna a vice versa do finančních činností, a to na evropské i národní úrovni.

Se závěrem uvedeným výše souvisí další nevyjasněná záležitost, a to, zda by měl být názor SDEU ve věci C-264/14 vztáhnut také na směnné operace kryptoměna – kryptoměna. Tedy nikoliv případy, kdy provozovatel krypto směnárný za úplatu mění bitcoiny za eura, ale třeba bitcoiny za ethery. Osobně si myslím, že by to mělo být možné, avšak opět se naráží na interpretační potíže ohledně jediného účelu platidla. Jestliže by se do finančních činností zahrnuly také směnné operace kryptoměna – kryptoměna, jako je tomu také při ICO, pak by byl i tento problém vyřešen.

3.2.5 Prodej zboží či poskytování služeb za úplatu v kryptoměnách

Další oblastí, nad kterou je v kontextu kryptoměn a DPH nutno uvažovat, jsou případy osob povinných k dani, které přijímají za své zboží či služby kryptoměny, typicky bitcoiny.

¹¹⁴ HANYCH, Michal, Anna DRGOVÁ a Michal GREMLICA. Zdanění kryptoměn. In: *Zdanění kryptoměn* [online]. 2018 [cit. 2018-06-01]. Dostupné z: <http://zdanenikryptomen.cz/zdanenikryptomen.pdf> s. 15

¹¹⁵ Generální finanční ředitelství. Zdanění kryptoměn. In: *SimpleTax* [online]. [cit. 2018-06-01]. Dostupné z: http://www.simpletax.cz/files/vyjadreni_gfr_kryptomeny.pdf

Pokud u kadeřníka, v kavárně nebo v obchodě s elektronikou zaplatíte kryptoměnou, jaké to bude mít pro daného podnikatele důsledky s ohledem na DPH?

Rozhodně není správné tvrdit, že DPH se ve vztahu ke kryptoměnám vůbec neuplatní s ohledem na rozsudek SDEU rozebíraný v předchozím bodu. Jestliže bude dodání daného zboží nebo poskytnutí služby předmětem DPH a nebude od ní osvobozeno, pak bude osoba povinná k dani (když bude plátcem a nebude osvobozená od uplatňování daně) povinna daň odvést. Osvobození plnění u kryptoměn se přitom podle rozsudku SDEU v dané věci týká výslovně jen finanční činnosti spočívající ve směnných operacích kryptoměna – měna.

Výpočet základu daně však může být ve zbylých případech obtížný, neboť dle ustálené judikatury Evropského soudního dvora představuje protiplnění subjektivní hodnotu, kterou přijaté úplatě přičítá plátcem, a nikoliv hodnotu stanovenou podle kritérií objektivních¹¹⁶. Jmenovat lze například rozsudky Evropského soudního dvora ve věcech *Naturally Yours Cosmetics*¹¹⁷ a *Empire Stores*¹¹⁸. V případě, že plátcem DPH jako úplatu za poskytnutí zboží (např. mobilního telefonu) přijme jako protiplnění bitcoiny (tedy poskytnutí služby), pak se jejich hodnota (a tedy i základ daně) určí pomocí subjektivní hodnoty, kterou jí plátcem přičítá. Pokud byl daný mobilní telefon plátcem pořízen za 10 000 Kč, pak by hodnotou a základem daně mohla být tato částka. Případně by mohla být zvýšena také o náklady na dodání telefonu příjemci plnění, které plátcem vynaložil. Tato by pak měla být zanesena v evidenci pro účely DPH. Základ daně vyjádřený v korunách českých či zahraniční měně pak musí být, jak již bylo uvedeno na začátku této kapitoly, uveden také na daňovém dokladu.

3.2.6 Těžba kryptoměn

Pojem těžba kryptoměny je možné nejlépe ilustrovat na příkladu bitcoinu. Zjednodušeně řečeno jde o proces, při kterém jsou hledány bloky transakcí pro napojení do blockchainu¹¹⁹. Skrze výpočetní kapacitu počítačů jsou řešeny složité matematické úlohy, po jejichž vyřešení je blok transakcí nejrychlejšího těžaře zařazen do blockchainu, transakce jsou tímto potvrzeny a těžaři za to náleží odměna v podobě bitcoinů¹²⁰. Vzhledem k tomu, že jde o operace stále

¹¹⁶ BERGER, Wolfgang, Caroline KINDL a Marian WAKOUNIG. *Směrnice ES o dani z přidané hodnoty: praktický komentář*. Praha: 1. Vox a.s., 2010, 736 s. ISBN 978-80-86324-83-8. s. 300

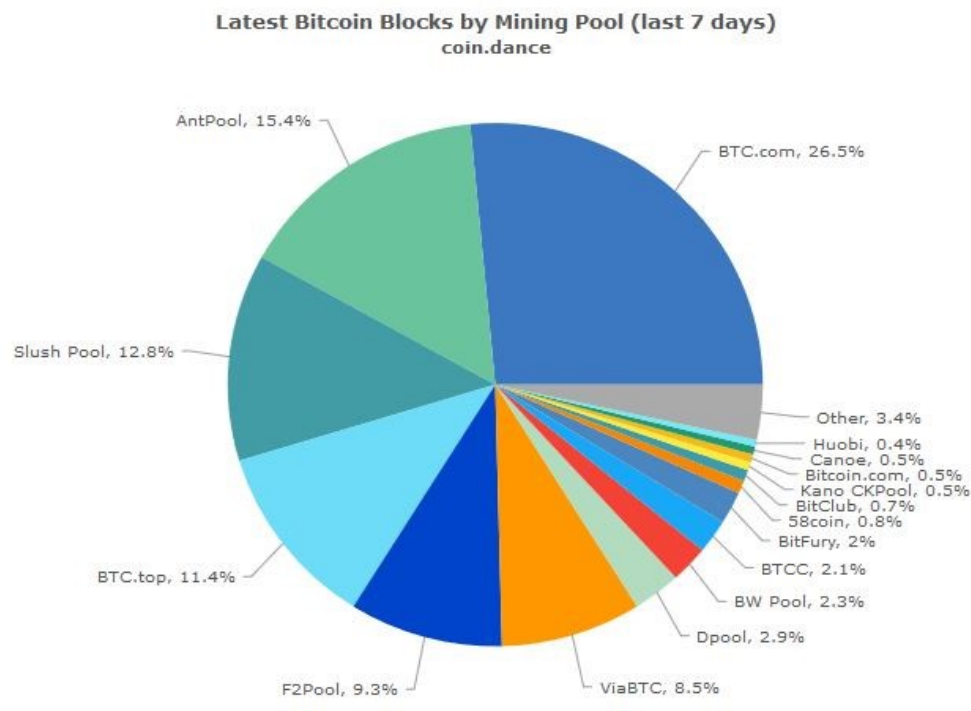
¹¹⁷ Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 23. listopadu 1988 ve věci 230/88, *Naturally Yours Cosmetics Limited v. Commissioners of Customs and Excise*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61987CJ0230>

¹¹⁸ Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 2. června 1994 ve věci C-33/93, *Empire Stores Ltd v. Commissioners of Customs and Excise*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61993CJ0033>

¹¹⁹ STROUKAL, Dominik a Jan SKALICKÝ. *Bitcoin a jiné krypto peníze budoucnost*. op. cit. s 82

¹²⁰ What is Bitcoin Mining and How Does it Work? In: *Buy Bitcoin Worldwide* [online]. [cit. 2018-06-02]. Dostupné z: <https://www.buybitcoinworldwide.com/mining/>

náročnější na výkon, sdružují se zpravidla těžaři do tzv. mining poolů, ve kterých se bitcoiny těží společně a odměna je pak následně přerozdělována¹²¹. Pro zajímavost je v grafu níže možné vidět procentuální rozložení počtu vytěžených bloků mezi jednotlivé nejvýznamnější mining pooly za posledních sedm dnů (období od 1. do 8. června 2018). Mezi šestnáct poolů v čele s BTC.com bylo rozděleno celkem 96,6 % bloků a pouhé 3,4 % pak připadlo na ostatní, nevyjmenované pooly. Na třetí pozici je český Slush Pool, jenž založil Marek Palatinus, který vytvořil také první hardwarovou kryptoměnovou peněženku TREZOR.

Obr. 3: Pooly, které vytěžily bitcoinové bloky od 1. do 8. června 2018¹²²

Lze ale těžbu kryptoměn považovat za poskytnutí služby za úplatou v rámci uskutečňování ekonomické činnosti ve smyslu § 2 odst. 1 písm. b) ZoDPH? Ověřování transakcí by jistě službou být mohlo, stejně jako by úplatou mohla být částka v bitcoinech, etherech atp. Nicméně musí být splněna ještě další podmínka, a to přímá souvislost mezi poskytovanou službou a obdrženou úplatou, jak Evropský soudní dvůr poprvé dovodil ve věci *Coöperatieve Aardappelenbewaarplaats*¹²³. Britský orgán finanční správy Her Majesty's Revenue and Customs mezi ověřením transakce a úplatou ve formě bitcoinů takovou

¹²¹ STROUKAL, Dominik a Jan SKALICKÝ. *Bitcoin a jiné krypto peníze budoucnost*. op. cit. s 85

¹²² Latest Bitcoin Blocks by Mining Pool (last 7 days). In: *Coin Dance* [online] 08. 06. 2018 [cit. 2018-06-08]. Dostupné z: <https://coin.dance/blocks/thisweek>

¹²³ Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 5. února 1981 ve věci 154/80, *Staatssecretaris van Financiën v. Association coopérative "Coöperatieve Aardappelenbewaarplaats GA"*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61980CJ0154>

dostatečnou souvislost nevidí¹²⁴. Odměňování je z velké části postaveno na náhodě, výše úplaty tak není úměrná vloženému výkonu a neexistuje ani žádné smluvní ujednání mezi dotčenými subjekty. V tomto tedy plně souhlasím s názorem Hanycha a kol., kteří individuální těžbu za předmět DPH obecně nepovažují. Zároveň ale dodávají, že pro těžbu v mining poolech by to platit nutně nemuselo¹²⁵.

Provozovatel dle nich totiž za úplatu (poskytnutí výpočetního výkonu či další poplatky navíc) pool provozuje, přičemž následná odměna jde nejprve jemu a on ji poté přerozděluje. Osoba povinná k dani provozující mining pool by tak měla DPH státu odvést, pokud bude jeho plátcem a nebude od něj osvobozena. V tomto případě je totiž přímá souvislost mezi službou a úplatou zřetelná, neboť existuje určité smluvní ujednání mezi těžaři a správcem poolu a odměna je tak poskytována za jasným účelem. Otázkou nicméně je, zda zároveň také těžaři neposkytují službu, která je předmětem DPH.

Poskytování výkonu za službu bezesporu lze považovat, přičemž úplatou by bylo jak koordinace provozovatelem poolu, tak odměna v kryptoměně, kterou provozovatel přerozdělí. Pokud bychom uzavřeli, že zde existuje přímá souvislost mezi službou a úplatou, pak by těžař – plátce musel DPH také odvádět. Na druhou stranu situace, kdy individuální těžaři by těžením neposkytovali službu spadající do předmětu DPH, ale těžaři v poolech už ano, zakládá poměrně výraznou nerovnost mezi dvěma téměř shodnými činnostmi. Plátce, který si koupí výkonnou a drahou grafickou kartu za těžení DPH odvádět nebude muset a plátce, který se místo toho rozhodne přidat k některému poolu ano. Proto si myslím, že by měla být v takových případech dovozena přímá souvislost pouze mezi poskytováním výpočetního výkonu a úplatou ve formě koordinace těžařů provozovatelem poolu, ale nikoliv už mezi úplatou ve formě kryptoměny. A to ze stejných důvodů jako u individuální těžby. DPH by tak měla být odváděna pouze z hodnoty činnosti provozovatele poolu pro těžaře, která by opět musela být určena dle subjektivních kritérií.

3.3 Daně z příjmu

3.3.1 Charakteristika, poplatníci a předmět daně, osvobození od daně

Daně z příjmu (dále jen „DzP“) jsou upraveny zejména zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu (dále jen „ZoDzP“), a zahrnují daň z příjmu fyzických osob (dále jen „DPFO“)

¹²⁴ Revenue and Customs Brief 9 (2014): Bitcoin and other cryptocurrencies. In: *GOV.UK* [online] 03. 03. 2014 [cit. 2018-06-02]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/publications/revenue-and-customs-brief-9-2014-bitcoin-and-other-cryptocurrencies/revenue-and-customs-brief-9-2014-bitcoin-and-other-cryptocurrencies#vat-treatment-of-bitcoin-and-similar-cryptocurrencies>

a daň z příjmu právnických osob (dále jen „DPPO“). Jde o přímé důchodové daně, které postihují příjem při jeho vzniku¹²⁶. Jsou to sdílené daně, které v souladu s § 3 odst. 1 písm. a), c) až f) a § 4 odst. 1 písm. c) až h) zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům, plynou do státního, krajského i obecního rozpočtu.

Poplatníky DPFO jsou podle § 2 odst. 1 ZoDzP veškeré fyzické osoby (i ty podnikající), ať už jsou daňovými rezidenty či nerezidenty. Poplatníci DPPO jsou pak vymezeni v § 17 odst. 1 tohoto zákona a jsou jimi například právnické osoby, organizační složky státu či svěřenské fondy. Subjektem DzP jsou vedle poplatníků ještě také plátcí daně podle § 38c, kteří daň v určených případech odvádí.

Je nutné dodat, že obě skupiny poplatníků jsou zároveň subjekty evidence tržeb podle § 3 odst. 1 zákona č. 112/2016 Sb., o elektronické evidenci tržeb. Podle metodického pokynu Generálního finančního ředitelství k aplikaci tohoto zákona jsou evidovanou tržbou ve smyslu § 5 písm. e) také platby prostřednictvím virtuálních měn¹²⁷. Ty ředitelství nijak podrobněji nedefinuje, proto se lze domnívat, že vychází z AML zákona. Z tohoto důvodu mají poplatníci DzP povinnost evidovat také platby v kryptoměnách.

Předmětem DPFO jsou podle § 3 odst. 1 ZoDzP příjmy ze závislé činnosti, příjmy ze samostatné činnosti, příjmy z kapitálového majetku, příjmy z nájmu a ostatní příjmy. Veškeré tyto příjmy jsou pak definovány v § 6 až § 10, přičemž ostatní příjmy jsou určitou sběrnou kategorií, neboť jsou jimi příjmy, při kterých dochází ke zvýšení majetku a které nejsou jedním z již vyjmenovaných příjmů. Příjmem se podle § 3 odst. 2 ZoDzP rozumí i nepeněžní příjem dosažený i směnou. ZoDzP hned v § 3 odst. 4 určuje, že některé příjmy předmětem daně nejsou (např. ty z vypořádání společného jmění manželů) a zároveň v § 4 odst. 1, § 4a, § 6 odst. 9 a v § 10 odst. 3 některé příjmy od daně osvobozuje (kupříkladu ty z prodeje většiny hmotných movitých věcí, kterými ale kryptoměny nejsou).

Předmětem DPPO jsou v souladu s § 18 odst. 1 ZoDzP příjmy z veškeré činnosti a z nakládání s veškerým majetkem. V odst. 2 je zároveň stanoveno, které příjmy předmětem daně nejsou, jako třeba ty získané nabytím akcií podle zvláštního zákona o převodu majetku státu na jiné osoby. Speciální případy vynětí z předmětu daně pak obsahují ještě § 18a odst. 1 ZoDzP pro veřejně prospěšné poplatníky a § 18b odst. 1 pro obchodní společnosti a jejich

¹²⁶ BAKEŠ, M., M. KARFÍKOVÁ, P. KOTÁB, H. MARKOVÁ a kol. *Finanční právo*. op. cit. s. 193

¹²⁷ Generální finanční ředitelství. Evidence tržeb: Metodický pokyn k aplikaci zákona o evidenci tržeb. In: *etrzby* [online]. 31. 08. 2016 [cit. 2018-06-01]. Dostupné z: http://www.etrzby.cz/assets/cs/prilohy/Methodika-k-evidenci-trzeb_v1.0.pdf s. 5

společníky. Za příjmy se dle § 23 odst. 6 zákona považují peněžní i nepeněžní plnění, oceněná podle právního předpisu upravujícího oceňování majetku, pokud zákon nestanoví jinak. I u DPPO samozřejmě také nalezneme výčet příjmů osvobozených od daně, jakými jsou kupříkladu výnosy kostelních sbírek podle § 19 odst. 1 písm. b) nebo bezúplatné příjmy z dědictví dle § 19b odst. 1 písm. a) ZoDzP.

3.3.2 Základ, sazba a výpočet daně

V souladu s § 5 odst. 1 ZoDzP je, pokud není stanoveno u jednotlivých typů příjmů jinak, základem DPFO: „*částka, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovi ve zdaňovacím období přesahují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení*“. Pokud bude mít poplatník ve zdaňovacím období více různých příjmů, bude podle odst. 2 základem daně součet dílčích základů daně.

Jakmile je zjištěn základ daně, sníží se o nezdanitelnou část základu daně dle § 15 ZoDzP (např. o hodnotu některých darů), případně o položky odčitatelné od základu daně v souladu s § 34 (kupříkladu o daňovou ztrátu z předchozího zdaňovacího období). Z takto upraveného základu se vypočítá daň pomocí poměrné lineární sazby ve výši 15 % podle § 16, případně solidárně zvýšené v souladu s § 16a, anebo pomocí zvláštní sazby dle § 36 ZoDzP. Následně lze vypočtenou daň ještě snížit o různé slevy na dani, jakou je i základní sleva na poplatníka ve výši 24 840 Kč podle § 35ba odst. 1 písm. a) zákona. Jiným způsobem, než výpočtem pomocí sazby, lze také daň stanovit paušální částkou, to však platí jenom pro některé typy poplatníků za splnění dalších podmínek dle § 7a ZoDzP.

U právnických osob je základem daně podle § 23 odst. 1 zákona: „*rozdíl, o který příjmy, s výjimkou příjmů, které nejsou předmětem daně, a příjmů osvobozených od daně, převyšují výdaje (náklady), a to při respektování jejich věcné a časové souvislosti v daném zdaňovacím období*“. I zde se základ následně snižuje u položky odčitatelné od základu daně a dále pak o položky snižující základ daně podle § 20 ZoDzP (např. bezúplatné plnění na financování následků živení pohromy na území Evropské unie). Sazba je opět poměrná lineární v obvyklé výši 19 % podle § 21 odst. 1, případně 5 % či 0 % podle odstavců 2 a 3, nebo v jiné výši dle § 36 ZoDPH. U samostatného základu daně podle § 20b, kterým jsou třeba příjmy z podílů na zisku či z vypořádacích podílů, je sazba 15 % v souladu s § 21 odst. 3. Stejně jako u DPFO se vypočtená daň snižuje o slevy na dani.

Základ daně se u poplatníků vedoucích účetnictví podle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, rovná rozdílu mezi výnosy a náklady věcně a časově souvisejícími s daným účetním

a zdaňovacím obdobím. U osob vedoucích daňovou evidenci¹²⁸ podle § 7b ZoDzP je pak roven rozdílu mezi příjmy a výdaji podchycenými v evidenci, tedy těmi, které byly fyzicky uskutečněny v daném zdaňovacím období¹²⁹.

3.3.3 Daňové odpisy a správa daně

ZoDzP v § 26 a násl. určuje, jak může být odpisován hmotný a nehmotný majetek. Odpisováním je přitom myšleno zahrnování odpisů z majetku poplatníka, který se vztahuje k zajištění zdanitelného příjmu, do výdajů k zajištění k takovému příjmu¹³⁰. Může být buď rovnoměrné (lineární) anebo zrychlené (degresivní), u kterého jsou v prvních letech odpisovány vyšší částky. Vždy je nutné nejprve zjistit, zda lze daný majetek vůbec odpisovat, následně určit jeho tzv. vstupní cenu a zařadit do odpisové skupiny. Podle této skupiny se pak v zákoně nalezne minimální doba odpisování a odpisovatel si podle zvolené metody odpisu vypočítá, jaké částky může v jednotlivých letech odepsat.

Správu DzP provádí finanční úřad, příslušný podle pobytu fyzické osoby nebo sídla osoby právnické dle § 13 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, ve spojení s § 10 odst. 1 písm. a) zákona č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky. Poplatníci DzP jsou povinni po uplynutí zdaňovacího období podat daňové přiznání a vypočítanou daň finančnímu úřadu zaplatit. Zdaňovacím obdobím je přitom u DPFO kalendářní rok podle § 16b ZoDzP a u DPPO pak buď kalendářní rok, hospodářský rok, období v případě přeměn či účetní období v souladu s § 21a zákona. DPFO i DPPO jsou splatné ve lhůtě pro podání daňového přiznání podle § 135 odst. 3 daňového řádu. Zároveň existuje pro většinu poplatníků povinnost platit zálohy na daň podle § 38a ZoDzP.

3.3.4 Kryptoměny v režimu daně z příjmu fyzických osob

Otázky týkající se praktické aplikace ustanovení DPFO na kryptoměny směřují hlavně na to, co všechno je nutné danit. Dále pak zda existuje nějaké osvobození a jak se vypočítá daň z příjmů v kryptoměnách. V následujícím textu se tedy zaměřím na tyto oblasti přesně v tomto pořadí.

Předmětem DPFO jsou příjmy nejenom z prodeje či nákupu kryptoměny za fiat měnu, ale také ze směny kryptoměny za jinou kryptoměnu či ze směny kryptoměny za zboží nebo službu. Tento závěr se opírá o fakt, že kryptoměny lze považovat za věci, jak bylo uzavřeno

¹²⁸ Daňová evidence v podstatě nahradila zrušené jednoduché účetnictví. Blíže viz PELC, Vladimír. *Zákon o daních z příjmu: komentář*. op. cit. s. 245

¹²⁹ BAKEŠ, M., M. KARFÍKOVÁ, P. KOTÁB, H. MARKOVÁ a kol. *Finanční právo*. op. cit. s. 204–205

¹³⁰ BAKEŠ, M., M. KARFÍKOVÁ, P. KOTÁB, H. MARKOVÁ a kol. *Finanční právo*. op. cit. s. 213

v kapitole 2.5, a zároveň o analýzu negativního vymezení předmětu daně v § 3 ZoDzP, kde nejsou uvedeny žádné ze třech vyjmenovaných typů příjmů. Jako příklady těchto příjmů mohou sloužit: ICO (směna kryptoměny za kryptoměnu), směna kávy za kryptoměnu v kavárně nebo koupě etherů za české koruny. Těžba kryptoměn, ač k ní patrně bude také nutné živnostenské oprávnění, neboť naplní znaky živnosti, není podle Finanční správy České republiky příjmem podle ZoDzP a zdanit je nutné až následný prodej či směnu vytěžených kryptoměn¹³¹, s čímž lze souhlasit.

Tyto příjmy pak tedy budou mít povahu příjmu ze samostatné činnosti podle § 7 ZoDzP, nebo ostatního příjmu dle § 10, u kterého musí dojít ke zvýšení majetku. Příjmy ze samostatné činnosti jsou mimo jiné příjmy ze živnostenského podnikání v souladu s § 7 odst. 1 písm. b) zákona, což bude případ většiny podnikatelů – fyzických osob, které se přímo kryptoměnami zabývají. Třeba pro provoz kryptoměnové směnárny bude potřeba živnostenské oprávnění, a to pro živnost volnou podle přílohy č. 4 k ŽZ. U podnikatelů, kteří pouze přijímají platby v kryptoměnách nebo u těch, kteří uskutečnili ICO, může být samozřejmě předmět činnosti a druh živnostenského oprávnění různý¹³².

Pokud však nebude činnost vykazovat znaky podnikání, například nebude-li soustavná, pak kryptoměnové typy příjmů z první věty předchozího odstavce budou muset být podřazeny pod ostatní příjmy. To se typicky dotkne nepodnikajících fyzických osob, které jednorázově kryptoměny koupí. Hanych a kol. do kategorie ostatních příjmů řadí i příjmy z obchodování s kryptoměnami, neboť jde podle nich o pouhou správu majetku, která není podnikáním¹³³. Nemyslím si však, že by se takový závěr mohl paušálně a bez pochyb vztahovat na všechny případy obchodování fyzických osob. U osoby, která dlouhodobě generuje příjem pouze obchodováním na trzích s kryptoměnami, které soustavně prodává a nakupuje či směňuje za jiné, se může uvažovat o tom, že naplní znaky podnikání a bude pak následně potřebovat živnostenské oprávnění. Nicméně vždy bude záležet na konkrétních okolnostech případu, přičemž pro účely DzP má toto rozlišení důsledky pro kategorizaci druhu příjmů, nikoliv i pro zařazení či nezařazení do předmětu daně.

Pro úplnost je nutné dodat, ač se v praxi takové případy budou zatím vyskytovat pouze ojediněle, že předmětem bude samozřejmě i jakýkoliv jiný příjem v kryptoměně v některé ze

¹³¹ ČTK. Těžba a prodej bitcoinu podléhá podle Finanční správy zdanění. In: *TÝDEN.cz* [online]. 20. 03. 2018 [cit. 2018-06-08]. Dostupné z: <https://www.tyden.cz/rubriky/byznys/cesko/tezba-a-prodej-bitcoinu-podleha-podle-financni-spravy-zdani-472308.html>

¹³² Blíže k tomu viz kapitola 2.8.

¹³³ HANYCH, Michal, Anna DRGOVÁ a Michal GREMLICA. Zdanění kryptoměn. In: *Zdanění kryptoměn* [online]. 2018 [cit. 2018-06-01]. Dostupné z: <http://zdanenikryptomen.cz/zdanenikryptomen.pdf> s. 7

zbývajících kategorií příjmů. Tedy pokud bude nájemce pronajímateli platit nájemné třeba v bitcoinech, což teoreticky lze s ohledem na § 2217 odst. 2 obč. zák., pak bude takový příjem předmětem daně podle § 9 ZoDzP. Obdobně pak v případě, kdy by zaměstnavatel vyplácel zaměstnanci část mzdy v kryptoměně, což je možné v souladu s § 109 odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, kdy by byl takový příjem předmětem DPFO podle § 6 zákona jako příjem ze závislé činnosti.

Co se osvobození od daně příjmů v kryptoměnách týče, je nutné zkoumat, zda je možné použít některé z příslušných ustanovení paragrafů uvedených v této souvislosti v bodu 3.3.1. Z ustanovení § 4 ZoDzP by teoreticky připadal v úvahu podle odst. 1 písm. ze) kursový zisk při směně peněz z účtu vedeného v cizí měně, avšak kryptoměny nejsou cizí měnou, a proto dané ustanovení nelze aplikovat. V § 4a jsou osvobozeny některé bezúplatné příjmy, které mohou mít samozřejmě také formu kryptoměn. Typicky příjem v podobě nabytí dědictví zahrnujícího kupříkladu bitcoiny. U ostatních příjmů se navíc také v souladu s § 10 odst. 3 písm. c) zákona osvobodí bezúplatné příjmy (obvykle v podobě přijetí daru) od vyjmenovaných osob jako jsou rodič, sourozenec nebo manžel. Jestliže manžel daruje manželce třeba k narozeninám pár litecoinů, pak tento její příjem bude osvobozen od DPFO. Jinak bude samozřejmě jako u příjmů ve fiat měnách možné osvobodit ostatní příjmy, pokud jejich úhrn u poplatníka nepřesáhne ve zdaňovacím období 30 000 Kč, a to podle § 10 odst. 3 písm. a) ZoDzP. Tedy pokud fyzická osoba prodá za kalendářní rok jednou ethereum za částku 5 000 Kč a jednou monero za 10 000 Kč, nebude to v rámci samostatné činnosti a žádné další ostatní příjmy mít nebude, pak budou tyto příjmy od DPFO osvobozeny.

Určení základu daně a výpočet samotné daně bude u příjmů v kryptoměnách poměrně obtížný. Nepeněžní příjem se pro účely poplatníků, kteří nevedou účetnictví, ocení podle zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku (dále jen „ZoOM“), na který ZoDzP odkazuje v § 3 písm. a) i v § 23. ZoOM operuje pro tyto případy s cenou obvyklou, neboť v § 2 odst. 1 stanoví, že se majetek a služba oceňují obvyklou cenou, pokud není stanoveno jinak. Cenou obvyklou se pak podle daného ustanovení rozumí cena, která: *„by byla dosažena při prodeji stejného, popřípadě obdobného majetku nebo při poskytování stejné nebo obdobné služby v obvyklém obchodním styku v tuzemsku ke dni ocenění“*. Zároveň se musí zvažovat veškeré okolnosti, které mají na cenu vliv, avšak do její výše se nepromítá vliv mimořádných okolností trhu (např. důsledky přírodních kalamit), osobních poměrů prodávajícího nebo kupujícího (jako rodinné vztahy mezi nimi) ani vliv zvláštní oblíbenosti (zvláštní hodnota z důvodu osobního vztahu k majetku). U účetních jednotek se pak režim oceňování majetku řídí zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

Problémem je, že ne všechny kryptoměny se na území naší republiky obchodují. Nadto se jejich kurzy na různých kryptoměnových burzách vzájemně liší a jsou vysoce volatilní. Jako účinné řešení se jeví zprůměrování kurzů třeba tří větších kryptoměnových burz (Bitfinex, Binance, Coinbase apod.) a následně tuto částku v dolarech přepočítat na koruny české podle kurzu devizového trhu vyhlášeného Českou národní bankou. Takový postup také doporučují například na portálu InvestPlus.cz¹³⁴. U ICO je otázka oceňování ještě složitější, neboť kurzy pro nově vzniklé coiny či tokeny nebudou na větších burzách ve většině případů dostupné. Pak patrně nezbyde, než je ocenit pomocí směňované kryptoměny, kterou osoba provádějící ICO akceptuje jako platbu za token nebo coin. Hodnotu této kryptoměny bude možné určit opět mechanismem zprůměrování kurzů velkých burz.

Od veškerých příjmů pak lze samozřejmě odečíst výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení. Takovými výdaji mohou být například výdaje za pořízení softwaru u provozovatele kryptoměnové směňárny nebo výdaje za elektřinu či pořízení těžebních strojů u těžaře, který prodává či směňuje vytěženou kryptoměnu. U výdajů za nákupy kryptoměny pak může být po jejím následném prodeji obtížné určit, jakou z nákupních cen použít pro odečet výdajů. Tedy modelová situace: koupím 10 bitcoinů, přičemž 4 z nich koupím každý za 9 000 Kč a 6 z nich každý za 5 000 Kč, následně prodám 5 bitcoinů za celkem 50.000,- Kč. V zásadě lze zvolit dvě metody výpočtu, a to metodu váženého aritmetického průměru, případně metodu First In, First Out neboli FIFO¹³⁵. V případě první z uvedených metod by se výdaje za jednotlivé bitcoiny vypočetly zprůměrováním. Výpočet základu daně by tedy vypadal následovně: $50\,000\text{ Kč} - (66\,000\text{ Kč} / 10) * 5 = 17\,000\text{ Kč}$. U druhé metody by se pak nejprve odečetly výdaje za nejdříve nakoupené bitcoiny, tím pádem: $50\,000\text{ Kč} - (36\,000\text{ Kč} + 5\,000\text{ Kč}) = 9\,000\text{ Kč}$. Jak je vidět, zvolení metody má značný vliv na určení základu daně, a tedy i daně samotné.

3.3.5 Kryptoměny v režimu daně z příjmu právnických osob a úvahy o daních z příjmu de lege ferenda

U DPPO je situace obdobná jako u DPFO, a to co do typů zdanitelných příjmů souvisejících s kryptoměnamí a oceňování příjmů plynoucích v některé kryptoměně. Na rozdíl od DPFO zde nejsou zdanitelné příjmy kategorizovány podle druhů (tedy ani zda jsou

¹³⁴ Kryptoměny a daně z příjmů – jak zdanit zisk z Bitcoinu a dalších kryptoměn. In: *InvestPlus.cz* [online]. [cit. 2018-06-12]. Dostupné z: <https://investplus.cz/investice/kryptomeny-a-dane-z-prijmu-jak-zdanit-zisk-z-bitcoinu-a-dalsich-kryptomen/#zdaneni-prijmu-z-bitcoinu-a-dalsich-kryptomen>

¹³⁵ Paralelní Polis. Bitcoin meetup | Zdanění a daňová optimalizace (27. 2. 2018). In: *YouTube* [online]. 06. 03. 2018 [cit. 2018-06-10]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Zb8sR4EWk18>

z podnikání nebo nikoliv), nicméně bude nutné sledovat, zda právnická osoba není třeba veřejně prospěšným poplatníkem a nevztahují se na ni zvláštní ustanovení o předmětu daně.

U osvobození od daně u DPPO je možné také uvažovat o bezúplatných příjmech jako u DPFO (opět typicky dědictví či odkaz zahrnující kryptoměny) nebo o jiných příjmech taxativně vypočtených v § 19 ZoDzP. Z nich by v kryptoměnách teoreticky mohly plynout například příjmy z členských příspěvků u tzv. subjektů s nepovinným členstvím (spolky, odborové organizace atd.), které ale zároveň nebudou daňovým výdajem na straně přispěvatelů¹³⁶. Dále lze také uvažovat o příjmech z nájemného družstevního bytu členovi družstva, neboť zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, v § 741 odst. 1 odkazuje na úpravu nájmu v obč. zák., tedy i na § 2217 odst. 2 obč. zák. již zmiňovaný v předchozím bodu.

Do budoucna by se jevilo jako vhodné zdanění kryptoměn na zákonné úrovni určitým způsobem speciálně upravit, neboť je očividné, že obecná úprava způsobuje při aplikaci u kryptoměn v praxi nemalé problémy. Nabízí se osvobodit od daně příjem ze směny kryptoměny za kryptoměnu. Případně pak místo toho stanovit limit výše tohoto příjmu, do kterého se osvobozuje. Zaprvé jsou finanční úřady při případné daňové kontrole značně limitovány, neboť pro ně bude téměř nemožné zpětně přezkoumat správnost údajů u většího objemu směnných transakcí na kryptoměnových burzách. Zadruhé pořád bude nutné zdanit následný převod kryptoměny na fiat měnu, který se téměř jistě dříve či později uskuteční. Limit osvobození by pak bylo vhodné stanovit také pro směnu kryptoměn za zboží/služby.

Z hlediska problému určení ceny obvyklé by pak mohlo být přínosné, kdyby Ministerstvo financí České republiky jako ústřední orgán státní správy pro daně vydal metodický pokyn, jakým způsobem cenu obvyklou u kryptoměn určovat. Zatím v tom nemají jasno ani správci daně ani daňové subjekty.

¹³⁶ PELC, Vladimír. *Zákon o daních z příjmu: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 1403 s. ISBN 978-80-7400-517-6. s. 423

4 Regulatorní přístupy ke kryptoměnám ve vybraných státech světa

4.1 Obecně ke způsobům právní regulace kryptoměn

Ačkoliv bylo patrně původním záměrem tvůrců kryptoměn vyhnout se centralizovanému státnímu systému a s ním spojené právní regulaci, v praxi se tento cíl naplnit nepodařilo. Můžeme tedy pozorovat v zásadě tři hlavní přístupy ke kryptoměnám z hlediska práva. První z nich vysloveně zakazuje používání kryptoměn včetně obchodování s nimi. Touto cestou se vydaly například Bangladéš¹³⁷ nebo Bolívie, o jejímž přístupu bude pojednáno v následující kapitole.

Druhým přístupem je pak snaha o novou právní regulaci, která byla vytvořena speciálně pro kryptoměny. Tento způsob lze ilustrovat na příkladu Japonska, jehož právní úprava bude rozebrána ve třetí kapitole této části práce. Přístup se projevuje většími či menšími dílčími změnami právního řádu v souvislosti s kryptoměnami, typicky pak jde o oblast daní nebo boje proti praní špinavých peněz. Takto postupovala ještě například Kanada, která podřadila „*dealing with virtual currencies*“ (česky: „zabývání se virtuálními měnami“) pod „*money services business*“¹³⁸ (česky: „obchodování s peněžními službami“), které podléhá mnoha omezením a povinnostem právě s ohledem na anti money laundering¹³⁹.

Poslední ze tří přístupů pak kryptoměny zanechává bez povšimnutí a buď spoléhá na to, že již účinné právní předpisy tvoří dostatečně obecný rámec, který na ně lze aplikovat, anebo zcela záměrně kryptoměny ponechává v určitém právním vakuu. Takto se k dané problematice staví kupříkladu Dánsko, jehož národní banka prohlásila, že virtuální měny bez centrálního emitenta mají být považovány za něco, co nepodléhá zákonné regulaci¹⁴⁰. Je očividné, že u tohoto postoje států není z hlediska regulace co detailněji rozebírat. Proto byly jako příklady v následujících kapitolách vybrány státy, z nichž jeden kryptoměny zakazuje, jeden se je snaží komplexně regulovat a jeden je explicitně povoluje a staví se tak k nim velmi liberálně.

Českou republiku je možné s ohledem na poznatky uvedené v předchozích částech práce zařadit do druhé z vyjmenovaných skupin. Náš zákonodárce přistoupil k parciálním

¹³⁷ HIGGINS, Stan. Bangladesh Central Bank: Cryptocurrency Use is a 'Punishable Offense'. In: *Coindesk* [online]. 16. 09. 2014 [cit. 2018-05-17]. Dostupné z: <https://www.coindesk.com/bangladesh-outlaw-bitcoin-jail/>

¹³⁸ BILL C-31, PART XV.1. In: *Parliament of Canada* [online]. [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://www.parl.ca/DocumentViewer/en/41-2/bill/C-31/third-reading/page-29#1>

¹³⁹ DUHAIME, Christine. Canada implements world's first national digital currency law; regulates new financial technology transactions. In: *Duhaime Law* [online]. 22. 06. 2014 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://www.duhaime.com/2014/06/22/canada-implements-worlds-first-national-bitcoin-law/>

¹⁴⁰ Virtual Currencies. In: *Danmarks Nationalbank* [online]. 2014 [cit. 2018-05-11]. Dostupné z: http://www.nationalbanken.dk/en/publications/Documents/2014/03/Virtual_MON1_2014.pdf

úpravám v AML zákoně a ZoDPH, které byly detailně představeny v předchozích částech této práce.

4.2 Bolivijský zákaz

Directorio del Banco Central de Bolivia¹⁴¹ vydalo dne 6. května 2014 rozhodnutí č. 044/2014, jehož předmětem byl „*prohibición del uso de monedas y denominaciones monetarias no reguladas en el ámbito del sistema de pagos nacional*“¹⁴² (česky: „zákaz používání měn a měnových hodnot, které nejsou regulovány v rámci národního platebního styku“). Bolivijská centrální banka se tak rozhodla s účinností ode dne vydání rozhodnutí zakázat používání takových měn či hodnot za měny označených, které nejsou legálně upraveny řádem některého státu či měnové unie. Stejný zákaz pak dopadá také na elektronické platební příkazy související s měnami nebo měnovými hodnotami, které neschválila Bolivijská centrální banka. Jako příklady zakázaných měn uvádí bitcoin, namecoin či primecoin, přičemž zdůrazňuje, že mohou jejich držitelům způsobit ztráty právě kvůli tomu, že nepatří k žádnému státu či měnové unii a jejich emise není tím pádem nikterak upravena¹⁴³.

Directorio del Banco Central de Bolivia přitom postupovalo zejména na doporučení Gerencia del Asuntos Legales¹⁴⁴, který v jedné ze svých zpráv upozornil, že by bylo vhodné, aby centrální banka užívání kryptoměn zakázala, a to právě z pozice nejvyšší měnové autority v zemi¹⁴⁵.

Dne 29. června 2017 pak v tiskové zprávě č. 062/2017 Bolivijská centrální banka znovu upozornila, že je zakázáno používání virtuálních měn¹⁴⁶. Zajímavé je, že jsou zde používány virtuální měny a kryptoměny (španělsky: „*monedas virtuales*“ a „*criptomonedas*“) jako synonyma. Banka přitom upozorňuje, že jsou v Bolívii stále zaznamenávány podvody a tzv. pyramidová schémata související s bitcoinem. Jako příklad je uveden případ z města El Alto, ve kterém byly zatčeno a vzato do vazby deset osob, které se podíleli na pyramidových podvodech společnosti s názvem Bitcoin Cash¹⁴⁷. O této kauze informoval podrobně také

¹⁴¹ Do češtiny lze název tohoto nejvyššího orgánu Bolivijské centrální banky přeložit jako ředitelství.

¹⁴² Resolución del directorio N° 044/2014. In: *Banco Central de Bolivia* [online]. 06. 05. 2014 [cit. 2018-05-11]. Dostupné z: https://www.bcb.gob.bo/webdocs/01_resoluciones/044%202014.PDF s. 1

¹⁴³ Ibid. s. 2-3

¹⁴⁴ Do češtiny lze název tohoto orgánu Bolivijské centrální banky přeložit jako výbor pro právní záležitosti.

¹⁴⁵ Ibid. s. 3

¹⁴⁶ BCB recuerda que está prohibido el uso de monedas virtuales. In: *Banco Central de Bolivia* [online]. 29. 06. 2017 [cit. 2018-05-11]. Dostupné z:

https://www.bcb.gob.bo/webdocs/files_noticias/NP%2062%20Uso%20de%20Monedas%20Virtuales.pdf

¹⁴⁷ Ibid.

bolivijský internetový deník Urgentebo, který uvedl, že se měla celá věc dotknout více než 100 000 lidí v Bolívii¹⁴⁸.

Bolívie je tak jednou z mála zemí, která se odhodlala k takto radikálnímu zákazu kryptoměn en bloc, tedy včetně provádění ICOs. Ač je takovéto rozhodnutí vysvětlováno zejména ochranou občanů před podvodníky nebo ochranou domácí měny, někteří se domnívají, že pravý důvod je někde jinde. Infante kupříkladu tvrdí, že za zákazem bitcoinu a jiných kryptoměn je hlavně snaha ochránit státní monopol, a to i kdyby to mělo být proti zájmu a přání bolivijských občanů¹⁴⁹.

4.3 Japonská právní úprava

Japonsko se vydalo opačnou cestou než Bolívie. Dne 1. dubna 2017 nabyla účinnosti novela tamějšího Payment Services Act (česky: „zákon o platebním styku“), která pro své účely definuje dva typy virtuálních měn¹⁵⁰. První typ musí kumulativně naplňovat celkem šest znaků:

1. může být používán jako prostředek plateb mezi blíže neurčenými osobami za nákup či nájem zboží a za poskytnuté služby,
2. osoby si ho mezi sebou mohou prodávat a nakupovat,
3. představuje peněžní hodnotu,
4. je zaznamenán elektromagnetickými prostředky v elektronických zařízeních,
5. není japonskou či zahraniční měnou a nepředstavuje ani pohledávkou v jakékoliv měně,
6. je převoditelný prostřednictvím systému elektronického zpracování dat.

Druhým typem jsou pak virtuální měny, které splňují kritéria 3. až 6. a zároveň jsou vzájemně směnitelné za první typ s blíže neurčenými osobami. Právě pomocí neurčitého výčtu osob bylo dosaženo toho, že do definice nezapadají také virtuální měny užívané v různých hrách, neboť ty mají jednoho specifického emitenta¹⁵¹. Tato koncepce svědčí o tom, že Japonsko pojímá virtuální měny jako kategorii zahrnující kryptoměny tak různé měny používané v on-line hrách či na sociálních sítích, přičemž regulaci vztahuje pouze na kryptoměny. Za povšimnutí stojí také pátý bod, který mimo jiné potvrzuje závěr z druhé

¹⁴⁸ FLORES, Rosio. Reportaje: La estafa de Bitcoin Cash afectó al menos a 100 mil personas en Bolivia. In: *Urgentebo* [online]. 05. 06. 2017 [cit. 2018-05-11]. Dostupné z: <https://www.urgentebo.com/noticia/reportaje-la-estafa-de-bitcoin-cash-afect%C3%B3-al-menos-100-mil-personas-en-bolivia>

¹⁴⁹ INFANTE, Andre. Why Bolivia Really Banned Bitcoin. In: *CoinReport* [online]. 25. 06. 2017 [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: <https://coinreport.net/bolivia-really-banned-bitcoin/>

¹⁵⁰ ISHIDA, Masahiko, Edward MEARS a Ryutaro TAKEDA. Japan Regulatory Update on Virtual Currency Business: Financial Regulatory Alert. In: *DLA Piper* [online]. 29. 12. 2017 [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <https://www.dlapiper.com/en/japan/insights/publications/2017/12/japan-regulatory-update-on-virtual-currency-business/>

¹⁵¹ Ibid.

kapitoly první části této práce, podle kterého nejsou kryptoměny měnami v právním slova smyslu. I sám japonský zákonodárce je totiž očividně vymezuje pomocí uvedeného negativního výčtu jako kategorii speciální, a nikoliv tedy jako podmnožinu měn.

Tato nová právní úprava tedy oficiálně uznává bitcoin a jiné kryptoměny jako legální platební prostředek (ve smyslu způsob placení), ovšem stále je na ně nahlíženo jako na věci¹⁵². Jejím důsledkem je zejména to, že podnikatelé poskytující služby v oblasti kryptoměn se musí povinně registrovat u Financial Services Agency¹⁵³ (do češtiny možno přeložit jako: „Vládní úřad pro finanční služby“). Takovými službami jsou pak prodej a nákup kryptoměn nebo jejich vzájemná směna, služby prostředníka, makléře či zprostředkování ve vztahu k jejich nákupu, prodeji či směně kryptoměn a v neposlední řadě také obhospodařování peněžních prostředků nebo kryptoměn v souvislosti se všemi již uvedenými činnostmi. S registrací pak samozřejmě korelují také různé povinnosti pro dané podnikatele, jako příklad lze uvést nutnost uchovávat kryptoměny zákazníků na zvláštním účtu odděleném od jejich vlastních kryptoměn nebo pravidelné zasílání zpráv týkajících se jejich služeb již zmíněnému úřadu¹⁵⁴. Spolu s nimi pak vznikají dále také povinnosti podle Act on Prevention of Transfer of Criminal Proceeds (česky: „zákon o předcházení převodu výnosů z trestné činnosti“) jako jsou hlášení podezřelých transakcí a povinná identifikace zákazníků¹⁵⁵.

Japonsko se však neomezilo pouze na změny v oblasti platebních služeb. Od července roku 2017 je účinná změna zákona o spotřebních daních, která vyjímá kryptoměny z jeho režimu, díky čemuž nemusí být z transakcí v kryptoměnách odváděna osmiprocentní Consumption Tax (česky: „spotřební daň“)¹⁵⁶. Tato spotřební daň však charakteristikou neodpovídá naší spotřební dani, ale dani z přidané hodnoty¹⁵⁷. Vynětí však na druhou stranu neplatí pro oblast daní z příjmu, kde je obchodování s kryptoměnami předmětem daně jako

¹⁵² The Virtual Currency Act explained. In: *bitFlyer* [online]. [cit. 2018-06-01]. Dostupné z: <https://bitflyer.com/en-jp/virtual-currency-act>

¹⁵³ Webové stránky tohoto úřadu jsou dostupné z: <https://www.fsa.go.jp/index.html>

¹⁵⁴ ISHIDA, Masahiko, Edward MEARS a Ryutaro TAKEDA. Japan Regulatory Update on Virtual Currency Business: Financial Regulatory Alert. In: *DLA Piper* [online]. 29. 12. 2017 [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <https://www.dlapiper.com/en/japan/insights/publications/2017/12/japan-regulatory-update-on-virtual-currency-business/>

¹⁵⁵ KAI, Yoshihiro. Anti-Money Laundering: Japan. In: *Getting the Deal Through* [online]. 2018 [cit. 2018-06-01]. Dostupné z: <https://gettingthedealthrough.com/area/50/jurisdiction/36/anti-money-laundering-japan/>

¹⁵⁶ OHASHI, Koichiro a Koiuma MAKOTO. New Law & Regulations on Virtual Currencies in Japan. In: *GreenbergTraurig* [online]. 24. 01. 2017 [cit. 2018-05-15]. Dostupné z: <https://www.gtlaw.com/en/insights/2017/1/new-law--regulations-on-virtual-currencies-in-japan>

¹⁵⁷ Japan Consumption Tax. In: *VATlive* [online]. [cit. 2018-05-14]. Dostupné z: <https://www.vatlive.com/country-guides/asia/japan/>

tzv. jiný příjem. Z veškerých zisků z prodeje, nákupu či směny kryptoměn tak tedy musí být daň odvedena¹⁵⁸.

Co se týče ICO, v říjnu roku 2017 vydala Financial Services Agency varování před jejich riziky¹⁵⁹. Zároveň upozorňuje, že na ICO mohou dopadat jak ustanovení Payment Services Act, tak Financial Instruments and Exchange Act (česky: „zákon o instrumentech finančního trhu a směnářské činnosti“), a to podle toho, jakou povahu budou mít emitované coinsy či tokeny. Pokud budou zapadat do některé z kategorií kryptoměn podle Payment Services Act, pak bude emitent muset podstoupit registraci a dodržovat s ní spojené povinnosti, jak bylo popsáno výše. Jestliže však bude mít token charakter investice a jeho povaha bude srovnatelná s regulovanými investičními nástroji, pak bude emitent podléhat režimu Financial Instruments and Exchange Act¹⁶⁰.

V porovnání s naší právní úpravou je tedy na první pohled zřejmé, že ta japonská je podrobnější. Český zákonodárce se sice také pokusil v AML zákoně kryptoměny definovat, avšak japonský způsob je dle mého názoru přesnější, neboť je podrobnější a lépe tak vystihuje povahu kryptoměn. Pozitivně lze hodnotit zejména negativní vymezení ve vztahu k jiným měnám i zahrnutí kryptoměn, které jsou používány pouze za účelem směny za jiné, obojí totiž v našem AML zákoně chybí. Naopak nedostatek můžeme spatřovat v tom, že na centralizované kryptoměny se nebude definice vztahovat, což u té české, která je uvedena v první kapitole první části této práce, nehrozí. Podobná je pak v obou případech snaha kryptoměny definovat jako něco, co je uchováváno či zaznamenáno elektronicky, což není úplně nejvhodnější, jak jsem již vysvětlila v kapitole 1.1. V České republice navíc kryptoměny nejsou ani platebním ani peněžním prostředkem.

V daňových otázkách je pak možné ocenit japonské výslovné vyjmutí kryptoměnových transakcí z režimu Consumption Tax. Pro Evropskou unii se sice ve stejném duchu vyjádřil SDEU pro směnné operace kryptoměn – fiat měna, ale výslovné vymezení ve směrnici o DPH nebo v ZoDPH chybí. U daní z příjmu je pak situace v České republice i v Japonsku obdobná, tedy chybí výslovné zmínky o kryptoměnách v zákonech, ale i tak příjmy spojené s kryptoměnami podléhají zdanění v souladu s již účinnými právními předpisy. Totéž platí také pro ICOs, na

¹⁵⁸ TAKEO, Yuko a Maiko TAKAHASHI. Crypto Investors Face Tax of Up to 55 % in Japan. In: *Bloomberg* [online]. 08. 02. 2018 [cit. 2018-05-14]. Dostupné z: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-02-08/crypto-investors-in-japan-face-tax-of-up-to-55-on-their-takings>

¹⁵⁹ Initial Coin Offerings (ICOs) - User and business operator warning about the risks of ICOs. In: *Financial Services Agency* [online]. 27. 10. 2017 [cit. 2018-05-14]. Dostupné z: https://www.fsa.go.jp/policy/virtual_currency/07.pdf

¹⁶⁰ Ibid.

kteře se mohou dle konkrétní situace vztahovat předpisy o kolektivním investování, o boji proti praní špinavých peněz a v Japonsku pak navíc povinnosti dle Payment Services Act.

4.4 Běloruská legalizace

Ač by to patrně většina lidí neodhadovala, Bělorusko je zatím jednou z evropských zemí s nejvíce liberálním přístupem ke kryptoměněm. Dne 21. prosince 2017 totiž podepsal prezident Běloruska Alexandr Lukašenko dekret č. 8, který nese označení „*O развiцтiи цiфровоў эканомiкi*“ (neboli v transliterované podobě „O razvitii cifrovj ekonomiki“, česky: „O rozvoji digitální ekonomiky“), který má vytvářet podmínky pro rozvoj IT průmyslu v zemi¹⁶¹.

Tento dokument mimo jiné výslovně legalizuje smart contracts, ICOs a transakce související s kryptoměněmi, včetně směnných operací za tradiční měny v běloruských směnárnách. Dovoleno je tedy kryptoměny držet, směnit za jiné, nakupovat a prodávat za fiat měny, ale i darovat, dědit či těžit. Zároveň jsou veškeré tyto operace společně vyjmuty z režimu běžného zdanění a není tak nutné přiznávat příjem z nich a danit případný zisk. To vše však bude platit pouze do 1. ledna 2023, přičemž není zatím jasné, co se stane potom¹⁶².

Kryptoměny mají podle dekretu charakter pohledávky a jsou mezi ně řazeny jak tokeny, tak coiny. Pokud ovšem určitá společnost chce tokeny nebo coiny vydávat, typicky skrze ICO, pak musí být tzv. HTP rezidentem nebo tak učinit prostřednictvím některého z nich¹⁶³. HTP neboli Hi-Tech Park je přitom určitá běloruská obdoba slavného amerického Silicon Valley. Jedná se o ekonomickou zónu na území Běloruska, jejímž rezidentům svědčí různé výhody, typicky nejsou subjekty DPH, daně z příjmu ani daně z majetku¹⁶⁴. Zároveň pak zaměstnanci rezidentů, kteří nejsou běloruskými občany, dostávají vízum k pobytu na území Běloruska až na 180 dní v jednom roce¹⁶⁵.

Pokud se chce společnost zaregistrovat jako HTP rezident, pak musí předložit představenstvu HTP ke schválení svůj obchodní plán, a kromě jiného musí mít také, předem

¹⁶¹ Декрет № 8 от 21 декабря 2017 г. [Děkret № 8 от 21 дэкабрja 2017 г.]. In: *President of the Republic of Belarus* [online]. [cit. 2018-05-18]. Dostupné z: http://president.gov.by/ru/official_documents_ru/view/dekret-8-ot-21-dekabrja-2017-g-17716/

¹⁶² HELMS, Kevin. Belarus Legalizes Cryptocurrencies and ICOs – Tax-Free for Five Years. In: *Bitcoin.com* [online]. 22. 12. 2017 [cit. 2018-05-18]. Dostupné z: <https://news.bitcoin.com/belarus-legalizes-cryptocurrencies-icos-tax-free/>

¹⁶³ Belarus offers tax free treatment of ICO's and other crypto transactions, sets framework for regulation of virtual currency exchanges and brokers. In: *SBH Partners* [online]. [cit. 2018-05-20]. Dostupné z: <https://sbh-partners.com/files/PDF/publications/Virtual%20currency%20regulatory%20developments%20Belarus.pdf>

¹⁶⁴ HELMS, Kevin. President of Belarus Expected to Sign Decree to Legalize Cryptocurrencies. In: *Bitcoin.com* [online]. 24. 11. 2017 [cit. 2018-05-19]. Dostupné z: <https://news.bitcoin.com/belarus-legalize-cryptocurrencies/>

¹⁶⁵ Belarus Legalizes ICOs, Cryptocurrencies and Smart Contracts. In: *PR Newswire* [online]. 22. 12. 2017 [cit. 2018-05-19]. Dostupné z: <https://www.prnewswire.com/news-releases/belarus-legalizes-icos-cryptocurrencies-and-smart-contracts-300575047.html>

jasně vymezené, rezervy. Ty činí pro společnosti, které kryptoměny vyvíjí celkem 1 milion běloruských rublů a pro společnosti, které chtějí provozovat směnářenskou činnost související s kryptoměny pak 200 000 rublů. Kromě již zmíněných výhod pak navíc může společnost po registraci díky dekretu ve svých smlouvách využívat určité instituty, které jsou v Bělorusku běžně neplatné. Jde například o konkurenční doložky, doložky o náhradě škody v předem určené výši nebo sjednání rozhodného práva jiného než běloruského při sporech mezi HTP rezidenty a jejich akcionáři. K tomu jsou rezidenti zproštěni povinností v oblasti boje proti praní špinavých peněz a nemusí také žádat o žádnou speciální licenci, kterou by jinak bývali potřebovali. Zajímavostí je, že ač dekret nabyl účinnosti až den následující po podepsání, tedy 22. prosince 2017, pro HTP rezidenty byl účinný již okamžikem podpisu¹⁶⁶.

Důvodem přijetí dekretu byla pravděpodobně snaha nalákat do Běloruska zahraniční investory a pomoci tak jeho ekonomické situaci. Jak bylo uvedeno výše, daňové úlevy a ostatní výhody jsou poměrně rozsáhlé, avšak zpravidla spjaté s Hi-Tech Park rezidenstvím. Zároveň je pak vynětí z daňového režimu na dobu určitou a není jisté, jak bude postupováno po jejím uplynutí. Z těchto důvodů je složité říci, zda bude záměr naplněn a jak moc, přičemž první průzkumy lze patrně očekávat ke konci roku 2018, kdy bude dekret v účinnosti jeden rok.

¹⁶⁶ Belarus offers tax free treatment of ICO's and other crypto transactions, sets framework for regulation of virtual currency exchanges and brokers. In: *SBH Partners* [online]. [cit. 2018-05-20]. Dostupné z: <https://sbh-partners.com/files/PDF/publications/Virtual%20currency%20regulatory%20developments%20Belarus.pdf>

Závěr

Cílem této práce bylo zanalyzovat ICO a základní daňové aspekty kryptoměn z hlediska českého práva a také přinést komparativní náhled na právní regulaci kryptoměn v různých státech světa. Za tímto účelem byla práce rozdělena do celkem čtyř částí, které se dále člení na různý počet kapitol. Dvě z nich jsou navíc u třetí části pro větší přehlednost dále rozděleny do několika bodů.

Co se zdrojů týče, literatury přímo související s kryptoměnami v právu je velmi málo a odborná monografie, která by pokrývala tuto materii komplexně, zatím chybí. Velká část pramenů byla tedy internetových, a to převážně v angličtině, částečně v češtině, výjimečně také ve španělštině a jednou v ruštině. U úvah nad aplikací jednotlivých ustanovení právních předpisů pak již mohly být využity i zdroje tištěné, a to různé odborné publikace včetně komentářů k daným předpisům.

Za účelem vysvětlení pojmu z názvu práce bylo v první části nejprve objasněno, co to jsou kryptoměny, virtuální měny a digitální měny. Bylo zjištěno, že tato slova jsou velmi často používána jako synonyma, přičemž každý je navíc vymezuje jinak. Pro účely práce však bylo dovozeno, že digitální měny zahrnují jak množinu kryptoměn, tak množinu virtuálních měn. Kryptoměny jsou v práci chápány jako téměř výlučně decentralizované digitální měny vystavěné na metodách kryptografie, které využívají technologii blockchainu. Virtuální měny pak jako centralizované digitální měny fungující v rámci sociálních sítí či počítačových her, které neaspírají na to stát se platidlem za zboží a služby v reálném světě.

De lege ferenda bylo v návaznosti na to navrženo upravit definici kryptoměny v AML zákoně. Namísto na „elektronicky“ by mělo být zvoleno „digitálně“ uchovávanou jednotku a dále by se do výčtu měly zařadit také ty jednotky, které sice nejsou přijímány jako platba za zboží nebo služby i jinou osobou odlišnou od jejich emitenta, ale jsou za takové jednotky směnitelné. V další kapitole první části byly popsány peníze a měna jako kategorie ekonomická a právní. Pouze bitcoiny přitom teoreticky za peníze považovat lze. I přesto však není možné ani je ani ostatní kryptoměny zatím považovat za měny.

Ve druhé části práce bylo na začátku popsáno ICO jako proces, kterým mohou být financovány projekty a který k tomuto účelu využívá vydání buď tzv. coinů nebo tokenů, což jsou kryptoměny. Nejprve bylo dovozeno, že právní úprava IPO neboli prvotní veřejné nabídky cenných papírů se na ICO nepoužije, neboť tokeny ani coiny nejsou akcie ani jiné cenné papíry. Naopak by měly být považovány za věci nehmotné movité.

Dále bylo zjištěno, že coins ani tokens nejsou peněžními prostředky a jejich následná distribuce při ICO tak není platební službou ve smyslu zákona č. 370/2017 Sb., o platebním styku. ICOs také ve většině případů nejsou prováděny za účelem společného investování či poskytování finančních služeb, tudíž je možné vyloučit pro takové případy i aplikaci ZISIF a souvisejících předpisů o kolektivním investování.

Jako další věc bylo uzavřeno, že vyhotovení white paperu, což je zveřejňovaný dokument obsahující základní popis celého ICO, může být považováno za návrh na uzavření směnné smlouvy, neboť jde o směnu nových coinů či tokenů za jiné kryptoměny (tedy věci za věci). Jeho text pak bude představovat také úplné smluvní ujednání mezi stranami. Navíc půjde o smlouvu spotřebitelskou, neboť osoba provádějící ICO bude podnikatelem a měla by mít veřejnoprávní oprávnění ke své činnosti. Tato osoba zároveň může být osobou povinnou podle AML zákona, jestliže jako předmět její podnikatelské činnosti bude kupovat, prodávat či poskytovat další služby spojené s kryptoměnou.

Poté ještě byla věnována pozornost tomu, že při ICO mohou nastat tři typy právní odpovědnosti, tedy odpovědnost občanskoprávní, trestněprávní a správněprávní. De lege ferenda jsem pak v závěru dané části práce nenavrhovala ICO zvlášť regulovat s tím, že se rámeček platných právních předpisů, které se na něj vztahují, jeví jako dostačující.

Ve třetí části práce bylo uzavřeno, že kryptoměn se týkají hlavně DPH a DzP, okrajově také daň z nabytí nemovitých věcí. Z režimu DPH jsou podle judikátu SDEU vyjmuty směnné operace bitcoin – fiat měna a naopak. Podle mého názoru by se mělo vynětí vztahovat i na ostatní kryptoměny a také směnu kryptoměn za jiné kryptoměny. Individuální těžba kryptoměn by neměla být předmětem DPH kvůli nedostatečné spojitosti mezi obdrženou úplatou a poskytovanou službou (ověřováním transakcí). U těžby v poolech by pak DPH měla být odváděna pouze z hodnoty, jakou má pro těžaře činnost provozovatele poolu.

U DzP bylo zjištěno, že jejich předmětem jsou příjmy z prodeje či nákupu kryptoměny za fiat měnu, ze směny kryptoměny za jinou kryptoměnu, ze směny kryptoměny za zboží nebo službu a také příjmy ze závislé činnosti či z nájmu plynoucí v kryptoměnách. Neexistuje pro ně speciální osvobození, jakým je třeba osvobození kursového zisku při směně peněz z účtu vedeného v cizí měně, ale některé příjmy plynoucí v kryptoměnách přesto osvobozené mohou být, jako např. bezúplatný příjem z nabytí dědictví zahrnujícího kryptoměny. U oceňování příjmů v kryptoměnách bylo navrženo praktické řešení spočívající ve zprůměrování kurzů tří větších kryptoměnových burz. U nově vznikajících coinů či tokenů při ICO je pak možné je ocenit přes směňovanou kryptoměnu (typicky bitcoin nebo ethereum), kterou za ně osoba

provádějící ICO akceptuje jako platbu a jejíž hodnota se určí způsobem uvedeným v předchozí větě.

De lege ferenda bylo navrženo osvobodit od daně příjem ze směny kryptoměny za kryptoměnu nebo místo toho stanovit limit výše tohoto příjmu, do kterého se osvobozuje. Podobný limit by pak bylo vhodné stanovit také pro směnu kryptoměn za zboží nebo za služby.

Čtvrtá a poslední část práce přinesla zjištění, že státy buď zakazují používání kryptoměn, nebo vytvářejí novou právní regulaci speciálně pro ně, nebo je nijak neregulují. Bolívie se rozhodla kryptoměny úplně zakázat. Bělorusko naopak výslovně kryptoměny legalizovalo a osvobodilo operace s nimi od daně. Japonsko kryptoměny uznalo jako platební prostředek a osvobodilo kryptoměnové transakce od spotřební daně, která povahou odpovídá naší DPH. U ICOs pak pouze upozornilo na možnou aplikaci tamních předpisů o platebním styku a o instrumentech finančního trhu a směnářské činnosti.

Vzhledem k tomu, že problematika kryptoměn v právní praxi je materií velmi širokou, není ji bohužel možné celou do nejmenších detailů obsáhnout v jedné práci. Jako příklad záležitostí, kterým nemohl být dán prostor u základních daňových aspektů, lze zmínit oblast kryptoměn v účetnictví. Té by zejména ve vztahu k daním v budoucnu měla být na odborné úrovni věnována pozornost. Je také možné, že další autoři či technický pokrok přinesou nové věci, které bude možné právně zkoumat, ať už se budou týkat daní, ICO nebo ještě něčeho jiného. S ohledem na to, že jsou kryptoměny z hlediska praxe právníky zatím spíše opomíjeny, budu ráda, když bude má práce v něčem sloužit jako základ pro další zkoumání.

Seznam použitých zkratk

AML zákon	zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu
DPFO	daň z příjmu fyzických osob
DPH	daň z přidané hodnoty
DPPO	daň z příjmu právnických osob
DzP	daně z příjmu
ICO(s)	initial coin offering(s)
IPO	initial public offering
obč. zák.	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
směrnice o DPH	směrnice Rady č. 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006, o společném systému daně z přidané hodnoty
TrZ	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
ZISIF	zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech
ZoDPH	zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty
ZoDzP	zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu
ZoOM	zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku
ZPKT	zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu
ŽZ	zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

ARRIOJA VIZCAÍNO, Adolfo. *Derecho fiscal*. 12. edition. Ciudad de México: Themis, 1997, 538 s. ISBN 968-454-603-3.

BAKEŠ, M., M. KARFÍKOVÁ, P. KOTÁB, H. MARKOVÁ a kol. *Finanční právo*. 6. upravené vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 519 s. ISBN 978-80-7400-440-7.

BÁRTA, Jan, Olga HOCHMANNOVÁ a Jiří ŠKAMPA. *Zákon o dani z přidané hodnoty s komentářem*. 3. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, 509 s. ISBN 978-80-7380-523-4.

BERAN, Jiří a kol. *Zákon o platebním styku: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2011, 696 s. ISBN 978-80-7400-369-1.

BERGER, Wolfgang, Caroline KINDL a Marian WAKOUNIG. *Směrnice ES o dani z přidané hodnoty: praktický komentář*. Praha: 1. Vox a.s., 2010, 736 s. ISBN 978-80-86324-83-8.

BRANDEJS, Tomáš a kol. *Zákon o dani z přidané hodnoty: komentář*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, 1144 s. ISBN 978-80-7552-569-7.

ČERNÁ, S., I. ŠTENGLOVÁ, I. PELIKÁNOVÁ a J. DĚDIČ. *Obchodní právo: podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, 736 s. ISBN 978-80-7552-333-4.

ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ, Irena PELIKÁNOVÁ a kol. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2015, 640 s. ISBN 978-80-7478-735-5.

DICEY, Albert Venn, John Humphrey Carlile MORRIS a Lawrence COLLINS. *Dicey and Morris on the conflict of laws: Vol. 1*. 13th edition. London: Sweet and Maxwell, 2000, 648 s. ISBN 0-421-661-402.

DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA, Michaela ZUKLÍNOVÁ a kol. *Občanské právo hmotné I*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, 436 s. ISBN 978-80-7552-187-3.

HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V: komentář: Závazkové právo. Obecná část (§ 1-654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, 1344 s. ISBN 978-80-7400-535-0.

- HUSTÁK, Z., J. ŠOVAR, M. FRANĚK, A. SMUTNÝ, K. CETLOVÁ a D. DOLEŽALOVÁ. *Zákon o podnikání na kapitálovém trhu: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2012, 1032 s. ISBN 978-80-7400-433-9.
- KAMENÍK, Petr, Milada HRABÁNKOVÁ a Marie ORLOVÁ. *Živnostenský zákon, Zákon o živnostenských úřadech: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014, 376 s. ISBN 978-80-7478-471-2.
- KARFÍKOVÁ, Marie a kol. *Teorie finančního práva a finanční vědy*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 356 s. ISBN 978-80-7552-935-0.
- KOHAJDA, Michael a Jiří MORAVEC. Legal Aspects of Bitcoin under the Czech Law. *Daně a finance*. 2016, č. 4, s. 36-46. ISSN 1801-6006.
- LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I: komentář: Obecná část (§ 1-654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s. ISBN 978-80-7400-529-9.
- MAREK, Radan. *Cenné papíry v novém občanském zákoníku: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, 464 s. ISBN 978-80-7400-466-7.
- MARTINÍK, Pavel. Aktuální otázky virtuálních měn. In: PICHRT, Jan, Radim BOHÁČ a Jakub MORÁVEK. *Sdílená ekonomika - sdílený právní problém?* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 156-162. ISBN 978-80-7552-874-2.
- NĚMEČEK, Eduard. *Úvod do studia finanční politiky*. Praha: Věšhrd, 2001, 61 s. ISBN 80-85305-45-3.
- PELC, Vladimír. *Daň z nabytí nemovitých věcí: praktická příručka*. 2. aktualizované vydání podle stavu k 1. 11. 2016. Praha: Leges, 2017, 240 s. ISBN 978-80-7502-190-8.
- PELC, Vladimír. *Zákon o daních z příjmu: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 1403 s. ISBN 978-80-7400-517-6.
- ROZEHNAL, Aleš. *Obchodní právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, 720 s. ISBN 978-80-7380-524-1.
- SAMUELSON, Paul Anthony a William Dawbney NORDHAUS. *Economics*. 14th edition. New York: McGraw-Hill, 1992, 784 s. ISBN 0-07-054879-X.
- SRSTKA, Jiří a kol. *Autorské právo a práva související*. Praha: Leges, 2017, 416 s. ISBN 978-80-7502-240-0.

STONE, Peter. EU Private International Law. 3rd edition. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2014, 580 s. ISBN 978-1-78254-450-0.

STROUKAL, Dominik a Jan SKALICKÝ. *Bitcoin a jiné krypto peníze budoucnost*. Praha: GRADA Publishing, 2018, 200 s. ISBN 978-80-271-0742-1.

STROUKAL, Dominik a Jan SKALICKÝ. *Bitcoin: peníze budoucnosti: historie a ekonomie kryptoměn, stručná příručka pro úplné začátečníky*. Praha: Ludwig von Mises Institut CZ, 2015, 167 s. ISBN 978-80-7733-26-4.

SZOSTOK, David. Bitcoin jako věc v právním smyslu. *Právní rádce*. 2016, č. 5, s. 24-26. ISSN 1210-4817.

ŠOVAR, Jan a kol. *Zákon o investičních společnostech a investičních fondech: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2015, 1720 s. ISBN 978-80-7478-783-6.

ŠVESTKA, Jiří, Jan DVOŘÁK, Josef FIALA a kol. *Občanský zákoník - komentář - Svazek I (§ 1–654)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014, 1736 s. ISBN: 978-80-7478-370-8.

ŠVESTKA, Jiří, Jan DVOŘÁK, Josef FIALA a kol. *Občanský zákoník - komentář - Svazek V (§ 1721-2520)*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 1700 s. ISBN: 978-80-7478-370-8.

TVRDÝ, Jiří a Alena VAVRUŠKOVÁ. *Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, 584 s. ISBN 978-80-7400-688-3.

2. Seznam použitých internetových zdrojů

BARSAN, Iris. Legal Challenges of Initial Coin Offerings (ICO). In: *University of Oxford, Faculty of Law* [online]. 06. 12. 2017 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <https://www.law.ox.ac.uk/business-law-blog/blog/2017/12/legal-challenges-initial-coin-offerings-ico>

BCB recuerda que está prohibido el uso de monedas virtuales. In: *Banco Central de Bolivia* [online]. 29. 06. 2017 [cit. 2018-05-11]. Dostupné z: https://www.bcb.gob.bo/webdocs/files_noticias/NP%2062%20Uso%20de%20Monedas%20Virtuales.pdf

Belarus Legalizes ICOs, Cryptocurrencies and Smart Contracts. In: *PR Newswire* [online]. 22. 12. 2017 [cit. 2018-05-19]. Dostupné z: <https://www.prnewswire.com/news-releases/belarus-legalizes-icos-cryptocurrencies-and-smart-contracts-300575047.html>

Belarus offers tax free treatment of ICO's and other crypto transactions, sets framework for regulation of virtual currency exchanges and brokers. In: *SBH Partners* [online]. [cit. 2018-05-20]. Dostupné z: <https://sbh-partners.com/files/PDF/publications/Virtual%20currency%20regulatory%20developments%20Belarus.pdf>

BILL C-31, PART XV.1. In: *Parliament of Canada* [online]. [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://www.parl.ca/DocumentViewer/en/41-2/bill/C-31/third-reading/page-29#1>

CLAYTON, Jay. Statement on Cryptocurrencies and Initial Coin Offerings. In: *SEC* [online]. 11. 12. 2017 [cit. 2018-03-09]. Dostupné z: <https://www.sec.gov/news/public-statement/statement-clayton-2017-12-11>

Cryptocurrency Market Capitalizations. In: *CoinMarketCap* [online]. [cit. 2018-06-18]. Dostupné z: <https://coinmarketcap.com/>

Cryptocurrency. In: *Techopedia* [online]. [cit. 2017-11-15]. Dostupné z: <https://www.techopedia.com/definition/27531/cryptocurrency>

ČTK. Těžba a prodej bitcoinu podléhá podle Finanční správy zdanění. In: *TÝDEN.cz* [online]. 20. 03. 2018 [cit. 2018-06-08]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/byznys/cesko/tezba-a-prodej-bitcoinu-podleha-podle-financni-spravy-zdaneni_472308.html

Definition of crowdfunding in English. In: *Oxford Living Dictionaries*. [cit. 2018-03-06]. Dostupné z: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/crowdfunding>

Difference Between Cryptocurrency Coins and Tokens. In: *cryptoniam* [online]. 05. 12. 2017 [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: <https://www.cryptoniam.com/what-is-the-difference-between-cryptocurrency-coin-and-tokens/>

Digital currencies. In: *Bank for International Settlements* [online]. 2015 [cit. 2017-12-12]. Dostupné z: <https://www.bis.org/cpmi/publ/d137.pdf>

DUHAIME, Christine. Canada implements world's first national digital currency law; regulates new financial technology transactions. In: *Duhaime Law* [online]. 22. 06. 2014 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://www.duhaimelaw.com/2014/06/22/canada-implements-worlds-first-national-bitcoin-law/>

Důvodová zpráva k zákonu č. 368/2016 Sb. In: *Poslanecká sněmovna PČR* [online]. [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/doc/00/12/56/00125696.pdf>

Důvodová zpráva k zákonu č. 370/2017 Sb. In: *Poslanecká sněmovna PČR* [online]. [cit. 2018-03-09]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/doc/00/12/12/00121274.pdf>

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb. In: *obcanskyzakonik.justice* [online]. [cit. 2018-03-09]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

EBA Opinion on ‘virtual currencies’. In: *European Banking Authority* [online]. 04. 07. 2014 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/657547/EBA-Op-2014-08+Opinion+on+Virtual+Currencies.pdf>

Electroneum: Overview and White Paper. In: *Electroneum* [online]. [cit. 2018-03-11]. Dostupné z: <https://electroneum.com/overview-white-paper.pdf>

Filecoin: A Decentralized Storage Network. In: *Filecoin* [online]. [cit. 2018-03-11]. Dostupné z: <https://filecoin.io/filecoin.pdf>

FILLNER, Karel. Je bitcoin virtuální, nebo digitální? A je to měna? In: *btctip* [online]. 31. 03. 2014 [cit. 2018-03-11]. Dostupné z: <http://btctip.cz/je-bitcoin-virtualni-nebo-digitalni-a-je-to-mena/>

FLORES, Rosio. Reportaje: La estafa de Bitcoin Cash afectó al menos a 100 mil personas en Bolivia. In: *Urgentebo* [online]. 05. 06. 2017 [cit. 2018-05-11]. Dostupné z: <https://www.urgentebo.com/noticia/reportaje-la-estafa-de-bitcoin-cash-afect%C3%B3-al-menos-100-mil-personas-en-bolivia>

Generální finanční ředitelství. Evidence tržeb: Metodický pokyn k aplikaci zákona o evidenci tržeb. In: *etržby* [online]. 31. 08. 2016 [cit. 2018-06-01]. Dostupné z: http://www.etrzby.cz/assets/cs/prilohy/Methodika-k-evidenci-trzeb_v1.0.pdf

Generální finanční ředitelství. Zdanění kryptoměn. In: *SimpleTax* [online]. [cit. 2018-06-01]. Dostupné z: http://www.simpletax.cz/files/vyjadreni_gfr_kryptomeny.pdf

HANYCH, Michal, Anna DRGOVÁ a Michal GREMLICA. Zdanění kryptoměn. In: *Zdanění kryptoměn* [online]. 2018 [cit. 2018-06-01]. Dostupné z: <http://zdanenikryptomen.cz/zdanenikryptomen.pdf>

HELMS, Kevin. Belarus Legalizes Cryptocurrencies and ICOs – Tax-Free for Five Years. In: *Bitcoin.com* [online]. 22. 12. 2017 [cit. 2018-05-18]. Dostupné z: <https://news.bitcoin.com/belarus-legalizes-cryptocurrencies-icos-tax-free/>

HIGGINS, Stan. \$257 Million: Filecoin Breaks All-Time Record for ICO Funding. In: *CoinDesk* [online]. 07. 09. 2017 [cit. 2018-03-07]. Dostupné z: <https://www.coindesk.com/257-million-filecoin-breaks-time-record-ico-funding/>

HIGGINS, Stan. Bangladesh Central Bank: Cryptocurrency Use is a 'Punishable Offense'. In: *CoinDesk* [online]. 16. 09. 2014 [cit. 2018-05-17]. Dostupné z: <https://www.coindesk.com/bangladesh-outlaw-bitcoin-jail/>

ICOBox. In: *ICOBox* [online]. [cit. 2018-04-14] Dostupné z: <https://icobox.io/>

INFANTE, Andre. Why Bolivia Really Banned Bitcoin. In: *CoinReport* [online]. 25. 06. 2017 [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: <https://coinreport.net/bolivia-really-banned-bitcoin/>

Initial Coin Offering (ICO). In: *Investopedia* [online]. [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <https://www.investopedia.com/terms/i/initial-coin-offering-ico.asp>

Initial Coin Offerings (ICOs) - User and business operator warning about the risks of ICOs. In: *Financial Services Agency* [online]. 27. 10. 2017 [cit. 2018-05-14]. Dostupné z: https://www.fsa.go.jp/policy/virtual_currency/07.pdf

InnMind. How to write a proper white paper for your ICO. In: *Steemit* [online]. [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <https://steemit.com/blockchain/@innmind/6wbzco-how-to-write-a-proper-white-paper-for-your-ico>

International Financial Law Review. How to regulate ICOs? In: *Legal Source* [online]. 20. 11. 2017 [cit. 2018-03-07]. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,uid,url&db=lgs&AN=126321641&lang=cs&site=ehost-live>

Investor Alert: Public Companies Making ICO-Related Claims In: *Investor.gov* [online]. 28. 08. 2017 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <https://www.investor.gov/additional-resources/news-alerts/alerts-bulletins/investor-alert-public-companies-making-ico-related>

ISHIDA, Masahiko, Edward MEARS a Ryutaro TAKEDA. Japan Regulatory Update on Virtual Currency Business: Financial Regulatory Alert. In: *DLA Piper* [online]. 29. 12. 2017 [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <https://www.dlapiper.com/en/japan/insights/publications/2017/12/japan-regulatory-update-on-virtual-currency-business/>

JAFFE, Justin. Initial coin offerings, explained. How can this possibly be a legitimate way to raise money? In: *CNET* [online]. 02. 02. 2018 [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <https://www.cnet.com/how-to/initial-coin-offerings-explained/>

Japan Consumption Tax. In: *VATlive* [online]. [cit. 2018-05-14]. Dostupné z: <https://www.vatlive.com/country-guides/asia/japan/>

K tomu viz blíže MIX. Ripple (XRP) is centralized and terribly flawed, researchers say. In: *The Next Web* [online]. 2018 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <https://thenextweb.com/hardfork/2018/02/06/ripple-report-bitmex-centralized/>

KAI, Yoshihiro. Anti-Money Laundering: Japan. In: *Getting the Deal Through* [online]. 2018 [cit. 2018-06-01]. Dostupné z: <https://gettingthedealthrough.com/area/50/jurisdiction/36/anti-money-laundering-japan/>

KEAN, Brian. Don't Believe the Hype. Five Largest ICO "Exit Scams": Expert Take. In: *Cointelegraph* [online]. 19. 02. 2018 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://cointelegraph.com/news/dont-believe-the-hype-the-five-largest-ico-exit-scams-expert-take>

Kryptoměny a daně z příjmů – jak zdanit zisk z Bitcoinu a dalších kryptoměn. In: *InvestPlus.cz* [online]. [cit. 2018-06-12]. Dostupné z: <https://investplus.cz/investice/kryptomeny-a-dane-z-prijmu-jak-zdanit-zisk-z-bitcoinu-a-dalsich-kryptomen/#zdaneni-prijmu-z-bitcoinu-a-dalsich-kryptomen>

Latest Bitcoin Blocks by Mining Pool (last 7 days). In: *Coin Dance* [online] 08. 06. 2018 [cit. 2018-06-08]. Dostupné z: <https://coin.dance/blocks/thisweek>

Legal Agreement In: *Ethereum* [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://www.ethereum.org/agreement>

MARTINEZ, Nathan. ICO Market Watch: What Tokens Actually Represent. In: *Medium* [online]. 27. 10. 2017 [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: <https://medium.com/@blockchainnate/icos-not-all-tokens-are-created-equal-2c227d339251>

MASON, Bob. What is an ICO (Initial Coin Offering) and How Does it Work In: *Fxempire* [online]. [cit. 2018-03-07]. Dostupné z <https://www.fxempire.com/education/article/ico-initial-coin-offering-work-418446#How%20to%20Join%20Initial%20Coin%20Offering>

Metodický pokyn č. 2 Finančního analytického útvaru Ministerstva financí ze dne 16. září 2013, určený povinným osobám o přístupu povinných osob k digitálním měnám. In: *Finanční analytický útvar* [online]. 16. 09. 2013 [cit. 2017-12-02]. Dostupné z: http://www.financnianalytickyrad.cz/download/FileUploadComponent-1133285150/1506340773_cs_1481699516_cs_2-pokyn-mf_c-002_2013-09_metodicky-pokyn-o-pristupu-povinnych-osob-k-digitalnim-menam.pdf

NAKAMOTO, Satoshi. Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System. In: *bitcoin.org* [online]. [cit. 2017-12-01]. Dostupné z: <http://bitcoins.info/bitcoin.pdf>

Obchodování s bitcoiny. In: *Česká národní banka* [online]. 10. 02. 2014 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/faq/stanoviska_a_odpovedi/pdf/obchodovani_s_bitcoiny.pdf

OHASHI, Koichiro a Koinuma MAKOTO. New Law & Regulations on Virtual Currencies in Japan. In: *GreenbergTraurig* [online]. 24. 01. 2017 [cit. 2018-05-15]. Dostupné z: <https://www.gtlaw.com/en/insights/2017/1/new-law--regulations-on-virtual-currencies-in-japan>

Paralelní Polis. Bitcoin meetup | Zdanění a daňová optimalizace (27. 2. 2018). In: *YouTube* [online]. 06. 03. 2018 [cit. 2018-06-10]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Zb8sR4EWk18>

Perspectives: Initial coin offering. A new paradigm. In: *Deloitte*. [online]. [cit. 2018-03-04]. Dostupné z: <https://www2.deloitte.com/us/en/pages/consulting/articles/initial-coin-offering-a-new-paradigm.html>

POMAIZLOVÁ, Karin. Bitcoin a jiné virtuální měny z pohledu práva. In: *CFO world* [online]. 16. 01. 2017 [cit. 2018-03-09]. Dostupné z: <http://cfoworld.cz/legislativa/bitcoin-z-pohledu-prava-4199>

PTÁČEK, Michal. Rus koupil v Praze byt za 35 bitcoinů. In: *CzechCrunch* [online]. 02. 01. 2018 [cit. 2018-06-13]. Dostupné z: <https://www.czechcrunch.cz/2018/01/v-cesku-se-prodal-prvni-byt-za-bitcoiny/>

RAPOZA, Kenneth. Goldman Sachs Caves: Bitcoin Is Money. In: *Forbes* [online]. 10. 01. 2018 [cit. 2018-02-05]. Dostupné z: <http://www.businessinsider.com/bitcoin-as-money-faces-problems-goldman-sachs-says-2018-1>

Resolución del directorio N° 044/2014. In: *Banco Central de Bolivia* [online]. 06. 05. 2014 [cit. 2018-05-11]. Dostupné z:

https://www.bcb.gob.bo/webdocs/01_resoluciones/044%202014.PDF s. 1

Revenue and Customs Brief 9 (2014): Bitcoin and other cryptocurrencies. In: *GOV.UK* [online] 03. 03. 2014 [cit. 2018-06-02]. Dostupné z:

<https://www.gov.uk/government/publications/revenue-and-customs-brief-9-2014-bitcoin-and-other-cryptocurrencies/revenue-and-customs-brief-9-2014-bitcoin-and-other-cryptocurrencies#vat-treatment-of-bitcoin-and-similar-cryptocurrencies>

Segmentation of Initial Coin Offering (ICO) market by industry (2014-2017 1H). In: *Autonomous Next* [online]. [cit. 2018-03-07]. Dostupné z:

<https://next.autonomous.com/download-token-mania/>

SHIN, Laura. Here's The Man Who Created ICOs And This Is The New Token He's Backing. In: *Forbes* [online]. 21. 09. 2017 [cit. 2018-03-07]. Dostupné z:

<https://www.forbes.com/sites/laurashin/2017/09/21/heres-the-man-who-created-icos-and-this-is-the-new-token-hes-backing/#6fc10e431183>

Smart Contract News. In: *Cointelegraph* [online]. [cit. 2018-03-11]. Dostupné z:

<https://cointelegraph.com/tags/smart-contracts>

TAKEO, Yuko a Maiko TAKAHASHI. Crypto Investors Face Tax of Up to 55 % in Japan. In: *Bloomberg* [online]. 08. 02. 2018 [cit. 2018-05-14]. Dostupné z:

<https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-02-08/crypto-investors-in-japan-face-tax-of-up-to-55-on-their-takings>

Terms and Conditions In: *Waves* [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z:

<https://www.waves.com/legal/terms-and-conditions>

The Virtual Currency Act explained. In: *bitFlyer* [online]. [cit. 2018-06-01]. Dostupné z:

<https://bitflyer.com/en-jp/virtual-currency-act>

Token vs Coin—what's the difference? In: *Chronobank.io* [online]. 31. 08. 2017 [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: <https://blog.chronobank.io/token-vs-coin-whats-the-difference-5ef7580d1199>

Virtual Currencies. In: *Danmarks Nationalbank* [online]. 2014 [cit. 2018-05-11]. Dostupné z:

http://www.nationalbanken.dk/en/publications/Documents/2014/03/Virtual_MON1_2014.pdf

Virtual currency schemes – a further analysis. In: *European Central Bank* [online]. 2015 [cit. 2017-12-01]. Dostupné z:

<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemesen.pdf>

Virtual currency schemes. In: *European Central Bank* [online]. 2012 [cit. 2017-12-01].

Dostupné z:

<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf>

WAGNER, Andrew. Digital vs. Virtual Currencies. In: *Bitcoin Magazine* [online]. 22. 08. 2014 [cit. 2017-12-05]. Dostupné z: <https://bitcoinmagazine.com/articles/digital-vs-virtual-currencies-1408735507/>

What Is an ICO Pre Sale? In: *ICO Watchlist* [online]. [cit. 2018-03-06]. Dostupné z:

<https://icowatchlist.com/presale>

What is Bitcoin Mining and How Does it Work? In: *Buy Bitcoin Worldwide* [online]. [cit. 2018-06-02]. Dostupné z: <https://www.buybitcoinworldwide.com/mining/>

What is Blockchain? In: *BlockchainHub* [online]. [cit. 2018-03-23]. Dostupné z:

<https://blockchainhub.net/blockchain-intro/>

WILMOTH, Josiah. ICO 101: Utility Tokens vs. Security Tokens. In: *Strategic Coin* [online]. [cit. 2018-05-05]. Dostupné z: <https://strategiccoin.com/ico-101-utility-tokens-vs-security-tokens/>

WÖCKENER, K., C. LÖSING, T. DIEHL a A. KUTZBACH. Regulation of Initial Coin Offerings. In: *White&Case* [online]. 15. 12. 2017 [cit. 2018-03-07]. Dostupné z:

<https://www.whitecase.com/publications/alert/regulation-initial-coin-offerings>

Декрет № 8 от 21 декабря 2017 г. [Děkret № 8 ot 21 děkabrja 2017 г.]. In: *President of the Republic of Belarus* [online]. [cit. 2018-05-18]. Dostupné z:

http://president.gov.by/ru/official_documents_ru/view/dekret-8-ot-21-dekabrja-2017-g-17716/

3. Seznam použitých právních předpisů

Nařízení Komise (ES) č. 809/2004 ze dne 29. dubna 2004, kterým se provádí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/71/ES, pokud jde o údaje obsažené v prospektech, úpravu prospektů, uvádění údajů ve formě odkazu, zveřejňování prospektů a šíření inzerátů

Nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2015/849 ze dne 20. května 2015, o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2005/60/ES a směrnice Komise č. 2006/70/ES

Směrnice Rady č. 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006, o společném systému daně z přidané hodnoty

Zákon č. 112/2016 Sb., o elektronické evidenci tržeb

Zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon

Zákon č. 15/1998 Sb., o dohledu v oblasti kapitálového trhu

Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku

Zákon č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách

Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty

Zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech

Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům

Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích

Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu

Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

Zákon č. 277/2013 Sb., o směnářské činnosti

Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád

Zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku (účinný do 12. ledna 2018)

Zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání

Zákon č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu

Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích

Zákonné opatření Senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí

4. Seznam použité judikatury

Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 5. února 1981 ve věci 154/80, Staatssecretaris van Financiën v. Association coopérative "Coöperatieve Aardappelenbewaarplaats GA"

Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 23. listopadu 1988 ve věci 230/88, Naturally Yours Cosmetics Limited v. Commissioners of Customs and Excise

Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 2. června 1994 ve věci C-33/93, Empire Stores Ltd v Commissioners of Customs and Excise

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 21. února 2008 ve věci C-271/06, Netto Supermarkt GmbH & Co. OHG v. Finanzamt Malchin

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 22. října 2015 ve věci C-264/14, Skatteverket v. David Hedqvist

5. Seznam ostatních zdrojů

Osobní konzultace s JUDr. Petrem Kotábem, Ph.D., vedoucím práce, dne 19. června 2018

Kryptoměny v právní praxi

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá kryptoměnami v právní praxi. Cílem práce je analýza initial coin offering a základních daňových aspektů kryptoměn z hlediska českého práva a dále poskytnutí komparativního náhledu na právní regulaci kryptoměn v různých státech světa.

Vlastní text práce je rozdělen do čtyř částí. Těm předchází obecný úvod, ve kterém je nastíněn celkový koncept práce, její cíl a důvody, které vedly ke zvolení tématu. Za čtvrtou částí následuje závěr, ve kterém jsou shrnuty hlavní poznatky, kterých bylo dosaženo.

První část práce se zabývá vysvětlením pojmu kryptoměna a jeho srovnáním s pojmy virtuální a digitální měna. Dále je rozebíráno, zda kryptoměny mohou být považovány za peníze nebo za měny a co vlastně každá z těchto dvou kategorií znamená.

Druhá část je zaměřena na initial coin offering v českém právu. Je zde stručně popsán jeho průběh a následně jsou zkoumány předpisy veřejného i soukromého práva, které se na něj budou aplikovat. Pozornost je věnována zejména předpisům týkajících se initial public offering, platebního styku, kolektivního investování, živnostenského podnikání či boje proti praní špinavých peněz.

Třetí část práce rozebírá základní daňové aspekty kryptoměn z hlediska českého práva. Za tímto účelem jsou analyzovány české právní předpisy, ale i související předpisy evropského práva a judikatura Soudního dvora Evropské unie (či dříve Evropského soudního dvora). Je zde uvedeno, u jakých daní lze pozorovat spojení s kryptoměnami. Podrobně jsou rozebrány daň z přidané hodnoty a daň z příjmu, u nichž jsou zároveň uvedeny jejich základní konstrukční prvky a ostatní věci nutné pro pochopení jejich podstaty.

Čtvrtá část obsahuje komparativní náhled na regulaci kryptoměn ve jiných státech světa. Jsou zde uvedeny přístupy k právní úpravě kryptoměn, které státy zaujímají. Následně je analyzováno, jakým způsobem regulují kryptoměny obecně, jejich zdanění a initial coin offerings tři vybrané státy, a to konkrétně Bolívie, Japonsko a Bělorusko.

Klíčová slova: kryptoměna, initial coin offering, právní regulace

The Cryptocurrencies in Practice of Law

Abstract

This diploma thesis deals with the cryptocurrencies in practice of law. The aim of the thesis is to analyse the initial coin offering and the basic tax aspects of the cryptocurrencies, both with respect to the Czech law, and to provide a comparative overview of the cryptocurrency legal regulation in different states of the world.

The actual text of the thesis is divided into four parts. These parts are preceded by a general introduction outlining the overall concept of the thesis, its purpose and the reasons why the topic was chosen. The fourth part is followed by a conclusion summarizing the main findings that were made.

The first part of the thesis deals with an explanation of the term cryptocurrency and its comparison with the terms virtual and digital currency. It also discusses whether cryptocurrencies can be considered as money or as currencies and what each of these two categories means.

The second part is focused on the initial coin offer in the Czech law. There is a brief description of its course followed by an examination of the applicable rules of both public and private law. Particular attention is paid to the rules concerning the initial public offering, payment transactions, collective investment, enterprise and anti-money laundering.

The third part of the thesis dissects basic tax aspects of the cryptocurrencies with respect to the Czech law. The Czech legal regulation together with the related European regulation and case law of the Court of Justice of the European Union (or formerly the European Court of Justice) are being analysed for this purpose. It is stated which taxes can be deemed connected to the cryptocurrencies. The value added tax and income taxes are presented in detail, including their basic constructional elements and other things necessary to understand their essence.

The fourth part contains a comparative overview of the cryptocurrency legal regulation in other states of the world. Their approaches to the regulation are introduced in there. Afterwards it is analysed how three selected states, namely Bolivia, Japan and Belarus, regulate the cryptocurrencies in general, their taxation and initial coin offerings.

Keywords: cryptocurrency, initial coin offering, legal regulation